

Loneliness, Sad, lonely, Emotion Sadness, Solitude, Pc, Mood, Sad Abstract HD wallpaper.

CÔ ĐƠN

Ngu Yên

Cô đơn, hầu hết từ người lớn đến trẻ con đều trải qua kinh nghiệm này, mặc dù nó phức tạp hơn là sự hiểu biết bình thường. Đau đớn, ai mà chưa từng đau đớn?

“Cô đơn” là một trạng thái sống mới xuất hiện như một hậu quả từ ảnh hưởng của thế giới ảo, thế giới điện tử toàn trị. Người ta thường quan tâm đến hiệu ứng của “truyền thông xã hội” (social media), nhưng sau lưng của truyền thông này là một hệ thống quản trị con người đang thành hình một cách tự nhiên theo bước tiến của khoa học điện tử. Có khả năng thay đổi thế giới trong cả hai chiều hướng tốt và xấu, một cách là thường chưa từng thấy, chưa từng nghĩ đến. Có thể lấy làm ví dụ khi theo dõi “Truyền thông chính trị” là một dạng diễn tiến, nhất là, trong mùa bầu cử sắp đến tại Hoa Kỳ. Chú ý nhé, bạn đọc. Đừng để bị cuốn trôi theo dòng thác ảo.

Cô đơn bắt đầu từ cô đơn. “Sáng trưa khuya tối, nhìn quanh một mình. Đường

quen không tới, tìm nhau ngại ngại. Chỉ vì đời mình, chưa có bình minh...” Không phải cô đơn. Nhạc sĩ Lam Phương ngụ ý cô độc và thất tình. “Tình yêu đã chết trong tôi, nụ cười đã tắt trên môi. Chỉ còn tiếc nuối khôn nguôi cô đơn bơ vơ, tiếng hát lạc loài...” Tuy đặt tựa đề ca khúc là ‘Cô Đơn’ nhưng nhạc sĩ Nguyễn Anh 9 diễn tả tâm sự bị người tình bỏ rơi hoặc bị vợ bất kỳ giấy ly dị... Không phải cảm thấy buồn, cảm giác trống trải, cảm giác nhớ cô nhân... là cô đơn. Tâm trạng này có khi là cô độc, có khi là hieu quanh, có khi tự ý muốn cô đơn cho đời lãng mạn... Cô đơn là từ ngữ dễ bị hiểu lầm. Có người chưa bao giờ thật sự cô đơn, chỉ tưởng mình cô đơn. “Đời tôi cô đơn nên yêu ai cũng cô đơn...” Nhạc sĩ Đài Phương Trang đã nhắc nhở chính xác, cô đơn không liên quan trực tiếp đến tình yêu. Những kẻ thất tình chưa hẳn là cô đơn, ngược lại, ai đó đang đầy đủ vợ chồng con cái lại là người cô đơn.

TRƯỚC THỜI CUỘC

ĐIỀU EMMA LAZARUS ĐÃ SAI VỀ DÂN NHẬP CƯ

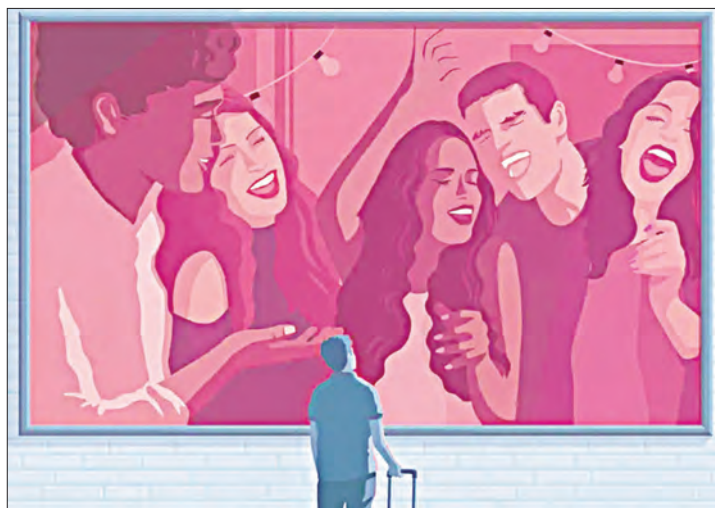

Đừng nghĩ dân nhập cư sẽ ‘xin xỏ’ lòng hào tâm của Hoa Kỳ. Họ rất có thể sẽ gây dựng sự nghiệp – và tuyển dụng những người lao động khác – thậm chí kinh doanh còn ‘mát tay’ hơn cả người bản xứ. (Nguồn: pixabay.com)

Từ lâu, người dân Hoa Kỳ đã lo lắng di dân nhập cư vào Hoa Kỳ sẽ cướp đi công ăn việc làm của họ. Năm 1891, Henry Cabot Lodge, TNS ủng hộ các luật di trú nghiêm ngặt hơn, đã mô tả công nhân ngoại quốc là “nguồn cung cấp lao động giá rẻ” đang “liên tục làm giảm thu nhập của người lao động” ở Hoa Kỳ.

Emma Lazarus, cùng thời với Lodge, lại có quan điểm khác. Lấy cảm hứng từ Tượng Nữ Thần Tự Do, bà đã viết bài thơ “The New Colossus” năm 1883. Đề rồi những vầng thơ của bà “Give me your tired, your poor / Your huddled masses yearning to breathe free” (xin được tạm dịch: “Đề lại cho ta những khốn nghèo, mệt lã/ Những kẻ lạc loài,

Xem tiếp **NHẬP CƯ** trang 8

Ảnh: NewScientist. Health. July 19, 2017.

Thật ra, cô đơn là gì?

Theo Lazare Mijuskovic, trong tác phẩm Feeling Lonesome, sự cô đơn về cơ bản không phải là không có khả năng hoặc cảm thấy không có khả năng liên hệ với người khác. Con người tìm đến người khác vì họ đã cảm nhận cô đơn, chỉ “sau khi họ bắt đầu và thừa nhận đã hiểu được cảm giác cô

đơn lan tràn âm ảnh tâm hồn.” Quan điểm này nhìn từ góc độ tâm lý. Sâu sắc hơn, cần tìm hiểu kỹ hơn là góc nhìn triết học. Một số triết gia, chẳng hạn như Sartre, cho rằng cô đơn là một phần cơ bản của thân phận con người. Là hậu quả của sự nghịch lý giữa ý thức mong muốn ý nghĩa cuộc

Xem tiếp **CÔ ĐƠN** trang 2

TỔNG THỐNG JOE BIDEN VÀ CÁC LIÊN MINH CHÂU Á CỦA HOA KỲ

Sự cạnh tranh giữa các cường quốc bao gồm việc kết hợp các liên minh. Điều này có ý nghĩa gì trong thực tế và ai là người chiến thắng? Các sự việc trong tháng qua đã chỉ ra cơ hội tranh trong việc xây dựng liên minh. Một là sự thúc đẩy, dẫn đầu bởi trung quốc, nhằm tạo ra một khối các nền kinh tế mới liên kết

hoạt động như một đối trọng với phương tây. Đây là mục đích của hội nghị thượng đỉnh bricks được tổ chức vào tuần qua tại Johannesburg với sự tham dự của Narendra Modi và Tập Cận Bình, các nhà lãnh đạo Ấn Độ và Trung Quốc. Hai là việc Mỹ tăng cường mạng lưới phòng thủ ở thái bình dương. Trong hai nỗ

Hình chụp lại YouTube.

Xem tiếp **LIÊN MINH** trang 4

NGỘ NHẬN

Đoàn Thị

Đoàn Thị là một cây bút quen thuộc dĩ dóm, được độc giả VNMM yêu mến. Tác giả tham gia *Viết Về Nước Mỹ* từ tháng Ba 2010, khi còn ở Pháp. Họp mặt giải thưởng năm 2011, bà đã bay từ Paris sang California để nhận giải Vinh Danh Tác Giả - thường được gọi đùa là giải Á Hậu. Tác giả đã dời sang California an cư cùng gia đình. Đây là bài viết thứ hai kể từ khi an cư lạc nghiệp tại California, kể về câu chuyện “ôa tình” cười ra nước mắt.

*

Định cư hơn hai mươi năm, nàng chọn xóm Bolsa, thủ phủ ty nạn có đồng hương đông vui làm quê quán cuối đời.

Thuở trước nàng có đến

mấy cuộc tình đẹp, một đời chồng qua bạn bè mắt tay giới thiệu, chú rể giữa đường gãy gánh đồng cảnh ngộ, chàng nàng hăng hái mơ chuyện này thân tình ái đôn chào hai đứa mình.

Sau vài năm chung sống cá tính của hai người không còn thích hợp, mỗi người tự động cất gánh ra đi không kèn trống khác hẳn “ngày hợp hôn” bạn bè đông đủ chúc mừng trăm năm hạnh phúc.

Đề chăm dứt cảnh lạnh thang đi tìm mái ấm nương náu cuối đời, nàng quyết quay trở lại tình trường tuy nhiều chồng gai, nhưng ai biết được giờ thứ 25 nàng trúng lộ độc đắc.

Chuyến này nàng khôn ngoan chọn bồ lão trên sáu bố cho chắn ăn, bà mai

TẠI SAO NỀN KINH TẾ TRUNG QUỐC SẼ KHÔNG THỂ PHỤC HỒI

Một chính quyền ngày càng chuyên quyền độc đoán đang phạm phải những sai lầm nghiêm trọng

Trịnh Khải Nguyên-Chương dịch

Hình chụp lại từ tạp chí The Economist.

Sau khi Trung Quốc gia nhập kinh tế thế giới vào năm 1978, đất nước này đã trở thành câu chuyện tăng trưởng ngoạn mục nhất trong lịch sử. Cải cách nông nghiệp, công nghiệp hóa, thu nhập gia tăng đã đưa gần 800 triệu người lúc đó thoát khỏi cảnh nghèo đói cùng cực. Sản xuất chỉ bằng 1/10 so với Hoa Kỳ vào năm 1980, nền kinh tế Trung Quốc hiện nay có quy mô bằng khoảng 3/4. Tuy nhiên, thay vì quay trở lại con đường tăng trưởng sau khi chính quyền Cộng sản Trung Quốc (CSTQ) từ bỏ chính sách “Zero-Covid” vào cuối năm 2022, nó lại đang có triệu chứng chao đảo từ bờ mương này sang bờ mương khác.

Kinh tế tăng trưởng với tốc độ hằng năm đạt được chỉ 3,2% trong quý hai, một thất vọng to lớn cho nhà cầm quyền. Chỉ số này xem ra còn tồi tệ hơn khi so sánh với tốc độ tăng trưởng gần 6% của Hoa Kỳ. Thị trường địa ốc tụt giá trầm trọng khiến người mua nhà dậm ra sợ hãi. Chỉ tiêu của giới tiêu thụ, đầu tư kinh doanh và xuất khẩu đều giảm. Và trong khi phần lớn thế giới phải chống chọi với tình trạng lạm phát quá cao thì Trung Quốc gặp phải vấn đề ngược lại: giá tiêu dùng giảm trong năm tính đến tháng 7. Một số phân tích viên cảnh báo rằng Trung Quốc có thể rơi vào cái bẫy giảm phát giống như Nhật Bản vào thập niên '90.

Tuy nhiên, ở một khía cạnh nào đó, so sánh với Nhật Bản là một chẩn đoán quá nhẹ nhàng về những căn bệnh kinh tế của Trung Quốc. Tình trạng tăng trưởng chậm trường kỳ sẽ còn tồi tệ hơn ở Trung Quốc vì người dân trở nên nghèo hơn. Mức sống của dân Nhật vào năm 1990 là khoảng 60% của Hoa Kỳ; của Trung Quốc ngày nay là dưới 20%. Và, không giống như Nhật Bản, Trung Quốc đang phải chịu đựng nhiều vấn đề sâu đậm hơn ngoài yếu tố cung cầu không cân bằng và nợ nần chồng chất. Nhiều thách thức của Trung Quốc xuất phát từ những thất bại nghiêm trọng hơn trong hoạch định chính sách kinh tế – vốn ngày càng trở nên tồi tệ hơn sau khi Chủ tịch Tập Cận

Tiếp **TAI SAO** trang 3

VIẾT VỀ NƯỚC MỸ

Tác giả Đoàn Thị và Chồng chụp với nhà văn Nhà Ca tại Lễ Trao Giải VNMM 2019.

quen thuộc cũng là bạn của nàng nên việc tuyên chọn phò mã không khó, đây rồi một bác bánh bao từ vóc dáng cho đến hầu bao rủng rinh đô la.

Ngày ra mắt chàng quân tây áo sơ mi trắng nếp, nàng thông thả trong chiếc áo đầm đơn sơ tại quán cà

phê, điểm hẹn quen thuộc của nhóm các bà cô đơn của bà mai chị cả đầu tu.

Tuy lớn hơn nàng mười mấy tuổi nhưng chàng còn phong độ chán, dân chơi tennis cao ráo, thông thả, tiên hưu vài ngàn đô một

Xem tiếp **VIỆT** trang 4

Tiếp **CÔ ĐƠN** trang 1

sống và sự cô lập vì hư vô của vũ trụ. Tuy nhiên, ý nghĩa cô đơn của triết học luôn luôn cao kỳ, trong khi, hầu hết người bình thường không quan tâm mấy về ‘ý nghĩa cuộc sống’, lại không cảm nhận được hư vô, tức là ‘không có gì’.

Giải thích một cách bình dân, người ta thường xuyên cảm thấy buồn bã vì tận tâm tâm họ không thỏa mãn ‘ý nghĩa cuộc sống’. Rồi họ sinh ra đau đớn khổ tâm vì cảm nhận được vật chất tiền tài, danh vọng, sắc dục, cuối cùng là ‘không có gì’. Sinh đi tay trắng, chết về trắng tay. Tuy nhiên, họ không nghĩ như vậy, chỉ nhận hậu quả mà không biết nguyên nhân.

Ý Nghĩa Cô Đơn Trong Xã Hội.

Ngày nay, trong thời hiện tại, Sự sống không còn tạo ra xã hội mà chính xã hội tạo ra đời sống. Xã hội như một mạng lưới nhện khổng lồ, con người như một đám sinh vật bị dính mắc trong đó. Nhìn thấy thứ gì, suy nghĩ điều gì, hành động ra sao, đều phụ thuộc vào mạng lưới. Nếu có định mệnh, thì xã hội đóng góp phần lớn để tạo ra định mệnh cho mỗi người. Vì vậy, hầu hết các định nghĩa về tư tưởng đều liên quan

đến xã hội và nhân chủng. Trong ý thức này, cô đơn tương tựa như một chức năng trong cơ thể. Giống như cảm thấy đói, cần phải ăn. Cảm thấy đau, rút tay ra khỏi lửa. Cô đơn khiến con người khao khát được giao tiếp và được xã hội nhìn nhận. Nhu cầu này có từ thời cổ đại, khi con người vừa mới biết tập đoàn để sinh tồn, để cùng nhau chống lại hiểm nguy và cùng chia xẻ mong muốn. Ý thức xã hội về cảm xúc của nhau, kết hợp tâm tình, nương tựa tập thể, và sức mạnh tập đoàn là những căn bản trong kinh nghiệm sống của loài người. Mất mát hoặc vắng mặt những cần thiết này, con người sẽ cảm thấy cô đơn.

Cô đơn là một trong những rối loạn sức khỏe, tâm thần không lành mạnh, nhất là có thể ảnh hưởng nghiêm trọng đến tâm trí và cơ thể. Sự cô đơn liên tục sẽ khiến con người già đi nhanh hơn, dễ mắc các bệnh nghiêm trọng hơn, làm suy yếu hệ thống miễn dịch và tăng tốc độ suy giảm nhận thức.

Như vậy, ý nghĩa bản chất của cô đơn là tâm trạng bao gồm ‘cảm giác bị tách rời khỏi xã hội, khỏi người quen, khỏi người thân yêu. Cảm giác này tạo ra nỗi khao khát được nối kết, gặp gỡ, sờ hữu, nhưng không được thỏa mãn.’ Trạng thái này xuất hiện trong nhiều mức độ khác nhau, từ không hài lòng, thất vọng, chán nản, suy nhược, cho đến tạo ra bệnh hoạn tâm thần và thể chất.

Nói theo kiểu bình dân: cảm giác trống vắng, cảm giác nhàm chán, cảm giác thất vọng, cảm giác bị cô

lập, cảm giác không muốn gì, cảm giác hui quanh, sau khi mất mát điều gì hoặc xa cách người nào... đều là những thành phần tạo ra cảm nhận cô đơn.

Bởi những góc nhìn phân tích trên, nỗi cô đơn có thể quy vào ba loại: Từ tâm lý, cô đơn do cảm xúc tạo ra; từ triết học, cô đơn do bản chất sinh tồn tạo ra; từ tập thể, cô đơn do xã hội tạo ra.

Trong tình trạng hiện nay, trong sức phát triển của điện tử, của A.I. nhanh hơn khả năng phát triển già dặn của tâm trí, giống như đưa cái búa tạ cho đứa trẻ chưa đủ sức để sinh hoạt. Sự chênh lệch này là nguyên nhân mà xã hội đang tạo ra trạng thái cô đơn cho con người. Không phải tự nhiên mà ngày 8 tháng 5 năm 2023 vừa qua, Tổng Y Sĩ Hoa Kỳ đưa ra khuyến cáo: *Cô đơn đã trở thành một bệnh dịch, là mối lo ngại khẩn cấp về sức khỏe cộng đồng.* (*) Dịch có nghĩa là một căn bệnh dễ lây lan, nếu không dập tắt, sẽ tạo ra nguy hiểm lớn.

Cô đơn là một bệnh dịch?

Bạn đọc có thể cảm thấy khôi hài, nghĩ rằng, tại sao có vấn đề về cộng đồng chính thức cao nhất của quốc gia lại đưa ra một báo động có vẻ quá đáng như vậy? Cô đơn chỉ là một thứ mà chúng ta phải đối diện hiển nhiên và tự nhiên trong cuộc sống?

Theo báo cáo tư vấn chính thức do Bộ Y tế và Dịch vụ Nhân sinh Hoa Kỳ (HHS) công bố có tựa đề “Dịch bệnh cô đơn và cô lập của chúng ta”, đây là một số vấn đề đáng báo động liên quan đến sự cô đơn:

“Việc thiếu kết nối xã hội gây ra rủi ro đáng kể cho sức khỏe và tuổi thọ của mỗi cá nhân. Sự cô đơn và sự cô lập với xã hội làm tăng nguy cơ tử vong sớm

lên lần lượt là 26% và 29%. Nói rộng hơn, thiếu kết nối xã hội có thể làm tăng nguy cơ tử vong sớm ngang với việc hút tới 15 điếu thuốc mỗi ngày. Ngoài ra, kết nối xã hội kém hoặc không đủ có liên quan đến việc tăng nguy cơ mắc bệnh, bao gồm tăng 29% nguy cơ mắc bệnh tim và tăng 32% nguy cơ đột quỵ. Hơn nữa, nó có liên quan đến việc tăng nguy cơ lo lắng, trầm cảm và mất trí nhớ. Ngoài ra, việc thiếu kết nối xã hội có thể làm tăng khả năng nhiễm vi-rút và bệnh hô hấp” (trích từ báo cáo phát hành ngày 3 tháng 5 năm 2023.) Đó là rất nhiều rủi ro và nguy hiểm cho sức khỏe của chúng ta, đơn giản là do sự cô đơn.

Một tâm trạng cô đơn có vẻ khó hiểu là chúng ta có thể cô đơn ngay cả khi ở giữa những người khác, giữa gia đình, giữa tình yêu. Albert Schweitzer, bác sĩ và triết gia nổi tiếng đã nói về nỗi cô đơn: *“Tất cả chúng ta đều ở bên nhau rất nhiều, nhưng tất cả chúng ta đều chết vì cô đơn.”* Điều này có lẽ phản ánh quan niệm, cô đơn không chỉ là kết quả của sống cô độc trong hang động, trong rừng núi, hay trong sa mạc, một người có thể hoàn toàn cô đơn dù đứng giữa đám đông huyền ảo. (*)

Henry Miller nhận xét, *“Nghệ sĩ luôn luôn cô đơn, nếu họ thật sự là nghệ sĩ.”* Lập luận này cho thấy diện tích cực của cô đơn. Ở một mình cho phép một người thu thập suy nghĩ. Có thể đạt được những bước đột phá sâu sắc về tinh thần mà trong quá trình tương tác liên tục hàng ngày sẽ không thể nghĩ ra.

.....
*và buồn thảm ôi những chiều lặng lẽ
núi và anh thành hai kẻ*

*đăm chiêu
núi ngó anh và anh ngó núi
núi đung trời anh đung nỗi đau hiu
đất anh ở và rừng anh thờ quá lâu ngày nên thấy hoang mang
anh sống dở và anh chết dở
giữa núi rừng cao ngất ngàn năm*

Sống ở nơi quanh què như vậy, nhà thơ Phạm Cao Hoàng mới có thể viết những lời bình dị, tự nhiên mà sâu sắc nổi trổng vắng. Ông không cô đơn, ông chỉ diễn đạt vẻ đẹp của cô đơn. Và tôi tin rằng ông rất sung sướng vì đã sáng tác những câu thơ “Nhớ Cúc Hoa” này, rồi sung sướng mỗi lần đọc lại.

Cô đơn cũng cần thiết cho đời sống. Câu hỏi ở đây là: Liệu lúc tâm tư cô đơn để suy tư, để sáng tác, để phát minh, có phải đúng là trạng thái cô đơn? hay chỉ là trạng thái giống cô đơn? hay chỉ là một phần của cô đơn? Tôi nghĩ rằng, trước hết cô đơn là cảm giác, là nhận thức. Vì vậy, nếu người nào nhận thức mình bạch với bản thân về tình trạng, bối cảnh cần thiết để tách rời đám đông, để sinh hoạt một mình, để tư duy, để khám phá, với mục đích rõ ràng, thì họ không có cảm giác cô đơn. Ngược lại họ còn phần khởi mong muốn được cô lập trong giai đoạn đó. Đây là quan điểm cô đơn trong điện tâm lý.

Trong những bài viết trước, tôi đã trình bày những ảnh hưởng tai hại của truyền thông xã hội và những thói xấu của hiệu quả điện tử, để khỏi khác lại, tôi chỉ tóm lược rằng, xã hội có khuynh hướng thu hút con người về hướng xấu, trong khi những điều tốt cần phải khắc phục mới đạt được.

Càng tiến bộ, con người càng làm lem trước những tai hại, bệnh họa, dù bên cạnh ít được chú ý, luôn luôn có những thứ lợi ích và cần thiết để thăng hoa.

Người xã hội thường xuyên sống với điện thoại di động, iPad, laptop, computer hơn “sống” với người khác. Nhất là những thế hệ trẻ, bậc ông bà, phụ huynh có thể nhìn thấy ngay lúc này, những con cháu thân yêu của chúng ta đang “sa lầy” một cách hồn nhiên, thách thức với các phương tiện điện tử và “tinh thần điện tử.” Đôi lúc chúng ta ngần ngại vì những lý luận và suy nghĩ của con em. Đôi lúc chúng ta sợ hãi khi thấy chúng bị tách rời khỏi vòng thân mật của gia đình. Chúng đang ở đây mà vắng mặt ở đâu? Ở thế giới ảo.

Sự vắng mặt và tách rời khỏi gia đình, xã hội dù đang sống ở giữa, sẽ từ từ tạo ra tình trạng cô đơn. Cô đơn tâm lý và cô đơn xã hội không nguy hại bằng khả năng suy nhược của cô đơn hiện sinh, lúc đó, con người đối diện với âm ảnh không muốn sống hoặc điên cuồng đi tiêu diệt người khác. Có phải chúng ta đã chứng kiến một thời đại giết người bừa bãi, tập đoàn không lý do từ đầu thế kỷ 21 cho đến nay?

“Tinh thần điện tử hóa” là một sự thật ít ai quan tâm, có lẽ vì mới lạ, có lẽ vì nó ẩn mình trong nhiều hành vi, hành động tuy khác thường nhưng được ủng hộ. Chúng ta chưa xác định được hiệu quả của tinh thần điện tử hóa này sẽ như thế nào? Tốt hay xấu, tuy chưa biết, nhưng nó đang xảy ra. Ví dụ như sự kiện tìm vợ chồng trên mạng lưới; đàn ông mang bầu; sinh con theo đơn đặt hàng, ... và

Xem tiếp **CÔ ĐƠN** trang 3

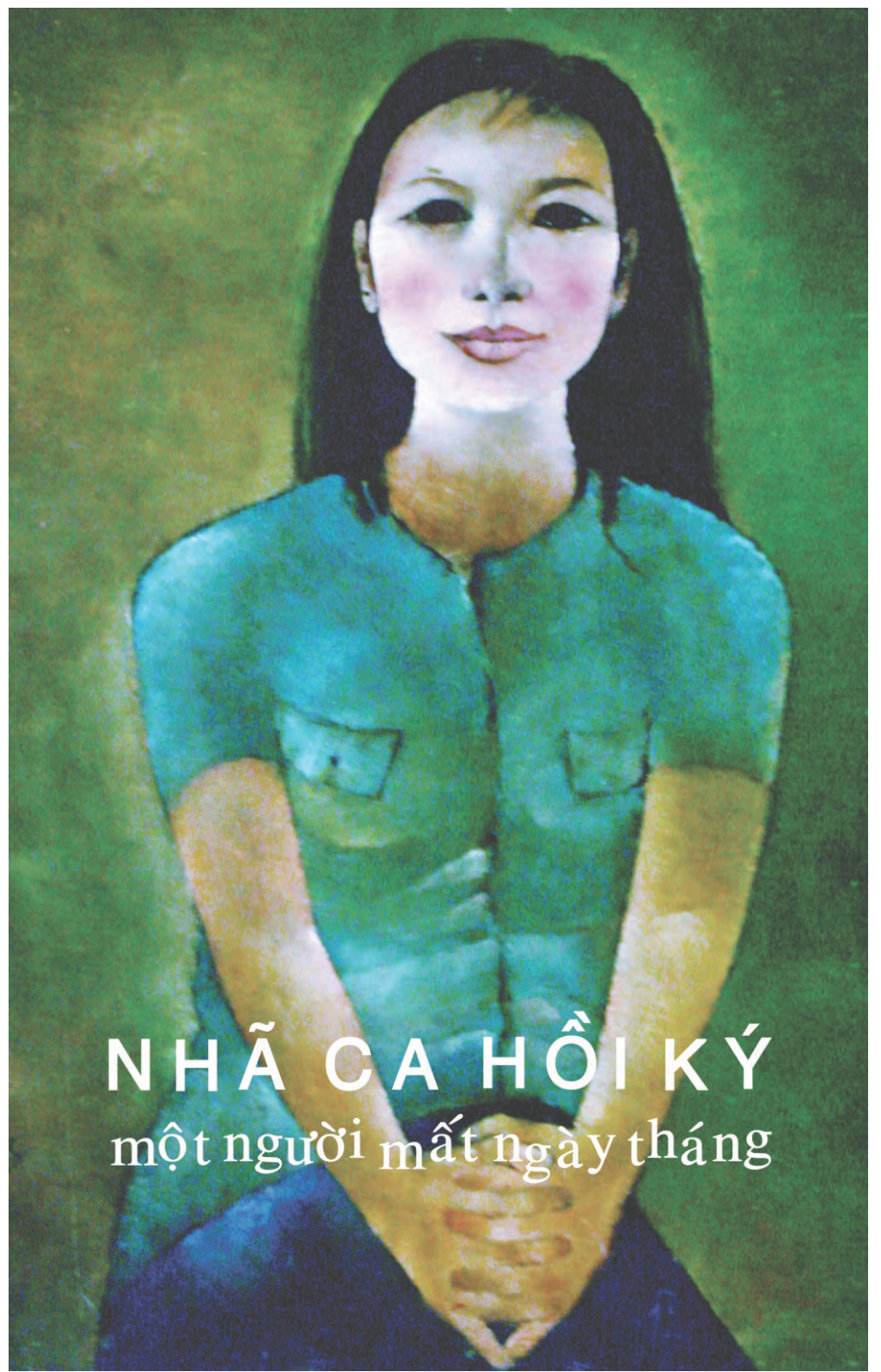
Đã được phát hành khắp nơi

**NHÃ CA HỒI KÝ
MỘT NGƯỜI MẤT NGÀY THÁNG**

...Giới thiệu Nhã Ca với độc giả là làm công việc đẩy ra một cánh cửa đã mở lớn. Giới thiệu Hồi Ký Nhã Ca là đẩy cánh cửa đã mở lớn hơn nữa. Nhã Ca là một nhà thơ và một nhà văn hàng đầu. Hơn ba mươi năm trước, khi viết lời tựa cho cuốn sách đầu tay của Nhã Ca, tập thơ Nhã Ca Mới, tôi đã thật sự làm công việc của người giới thiệu. Hôm nay độc giả của Nhã Ca Mới, của Mưa Trên Cây Sầu Đông, của Đoàn Nữ Bình Mùa Thu, của Giải Khăn Sô Cho Huế, Đêm Nghe Tiếng Đại Bác, Ngày Thơ Tình Thơ... đã biết thật nhiều về Nhã Ca. Thế giới Hồi Ký Nhã Ca, cánh cửa mở vào thế giới Việt Nam Khổ Đau, những anh em đã sống trong đó và còn sống trong đó...

Nguyễn Sa

**NHÃ CA HỒI KÝ
một người mất ngày tháng**

Giá: \$25

Đặt mua tại Việt Báo (714) 894-2500 - vietbao@vietbao.com

Hoặc qua Amazon và Barnes & Noble

Ảnh từ CNN.

đây là “yêu một mình” (hay có thể là yêu cô đơn)

Hình trên, từ trái sang phải, Brittany Rist, Ena Jones, Dorothy “Dottie,” Fideli và Danni Adams. Họ tự làm đám cưới một mình. Không có chú rể. Không cần đàn ông. Tin CNN ngày 31 tháng 5 năm 2023: These women wanted a symbolic expression of self-love. So they married themselves (Những phụ nữ muốn một biểu tượng cho tình yêu bản thân. Vì vậy, họ tự kết hôn.)

Brittany Rist nói: “Tại sao mình không mua cho mình một chiếc nhẫn nhỉ? Tại sao tôi không yêu bản thân mình một cách trọn vẹn trong thời gian này và tổ chức một buổi lễ nhỏ? Tôi cảm thấy được tiếp thêm sức mạnh khi ngồi trước gương và cảm thấy tôi yêu tất cả con người mình, những vết sẹo của mình và tất cả những điều khiến tôi cảm thấy không được yêu thương.”

Adams, hiện 30 tuổi, cho biết: “Tôi mất vài năm để thực sự đầu tư vào bản thân, đi trị liệu, thực sự tìm hiểu sâu về ý nghĩa của việc phá vỡ những lời nguyền của thế hệ, một phương sách tôn thương. Tôi nói với bác sĩ trị liệu, ‘Tôi nghĩ bây giờ tôi muốn kết hôn với chính mình.’”

Dorothy Fideli sau khi ly dị, ở độc thân đến tuổi 77. Bà đã tự kết hôn trước sự chứng kiến của ba đứa con và hàng chục người trong viện hưu trí ở Goshen, Ohio. Bà nói: “Tôi cảm thấy mình thật xinh đẹp, giống như vừa trúng số hay gì đó. Tôi cảm thấy mình như một nữ hoàng, Tôi cảm thấy mình quan trọng... như thể tôi là một ai đó. Thật khó để giải thích cảm giác này – bạn phải cảm nhận nó trong tâm hồn mình.”

Những ý tưởng mới lạ này phát sinh từ tình thân điện tử hóa, phụ nữ kiên cường? Tự do? Tự lập? Tự yêu? Hay là phản ứng ngược lại của thất bại, của tự ti, của bối rối? Tôi nghĩ, hiệu ứng

của tình thân điện tử hóa đã âm thầm dẫn đưa những ý nghĩ và cách giải quyết thành hình trong một số người bị tách rời hoặc không thỏa mãn điều mong ước. Trong trường hợp những phụ nữ này, có thể bị mất nối kết với tình yêu và giá trị của hôn nhân.

Ví dụ trên cho chúng ta nhận ra, sẽ còn nhiều chuyện “lạ” khác sẽ xảy đến trong các thế hệ về sau. Có thể là những thay đổi vì văn minh và văn hóa thay đổi? Cũng có thể là hậu quả tai hại? Chưa ai có thể quyết đoán. Tuy nhiên, nếu những phản ứng này đến từ hậu quả cô đơn, thì những con người cô đơn đó sẽ đau đớn khi tự khám phá ra mình bị cô lập, bị tách rời, bị xa lạ, không ai hiểu mình. Rồi họ mang đau đớn đến cho gia đình, cho người xung quanh, cho xã hội. Tình trạng “cô đơn” bắt đầu.

Cô đơn bắt đầu từ cô đơn và xuất hiện khi tâm lý suy nhược, sụp đổ, tạo tâm bệnh, tạo cuồng trí, hoặc tự vẫn. Mỗi cá nhân đều phải đối diện và trách nhiệm sự mạnh mẽ hoặc yếu đuối tâm lý của bản thân. Rồi mỗi cá nhân phải tự phản kháng, chống trả, bảo vệ tâm lý của mình trước những quyền rũ nhu mì, hấp dẫn dụ dương của xã hội và đồng bọn xung quanh. Một người sống lành mạnh không chỉ cần tâm hồn khỏe mạnh, trong thân thể tráng kiện, mà còn cần tâm lý già dặn.

Steve Cole tại Đại học California, Los Angeles, người nghiên cứu về tác động của môi trường đối với gen con người, cho biết: “Tôi luôn nghĩ sự cô đơn là một điều phiến toái, chứ không phải là một trong những điều kiện môi trường độc hại nhất mà chúng ta có thể gặp phải. Nếu điều đó nghe có vẻ âm ảm, thì những hiểu biết mới cũng đưa ra những quan điểm về cách giải quyết hiện tượng xã hội khét tiếng khó chữa này – và cũng khiến mỗi chúng ta bớt cô đơn hơn.”

Một số người sẽ nhấn mạnh rằng sự cô đơn là một phần tất yếu của sự tồn tại của con người. Whitney Houston, ca sĩ kiêm diễn viên chỉ dùng ít từ ngắn gọn để đưa ra nhận xét gay gắt về sự cô đơn: “Cô đơn đi kèm với sống.”

Quan điểm này đúng. Cô đơn luôn luôn hiện diện. Không thể tiêu diệt cảm giác này. Nhưng nỗ lực loại bỏ sự cô đơn sẽ vô ích, nhưng chúng ta có thể đối phó với nó bằng nhiều cách, tùy vào khả năng của mỗi người. Chúng ta có thể hướng tiềm lực cô đơn vào hướng tích cực cho sáng tác, phát minh, và tư duy. Chúng ta có thể giới hạn bớt thời giờ liên hệ với các phương tiện điện tử, tránh bớt thân cận với A.I. khi không cần thiết. Dành nhiều thời giờ hơn cho gia đình, bạn bè, và xã hội. Nhưng để có thể đối phó với cô đơn, việc đầu tiên của một người là phải ý thức, phải biết cô đơn là gì và tại sao nó trở thành cô đơn./

Ngu Yên.
Ghi: (* U.S. Surgeon General Warns Of Loneliness Epidemic And Some Say That Generative AI ChatGPT Is The Cure. Forbes. May 8, 2023. Lance Elliot Contributor. <https://www.forbes.com/sites/lance Elliot/2023/05/08/us-surgeon-general-warns-of-loneliness-epidemic-and-some-say-that-generative-ai-chatgpt-is-the-cure/?sh=640fa01d1f6d>

Hơn 120,000 độc giả mỗi ngày.
Hơn 1,500,000 hits mỗi tháng.
Quảng cáo hữu hiệu trên vietbao.com tại 85 nước toàn cầu Liên lạc Web@vietbao.com

Việt Báo Online phục vụ bạn Bất cứ giờ nào vietbao.com danh mục để tìm quảng cáo hữu hiệu tin tức cập nhật hoá

Tiếp TẠI SAO trang 1

Bình tập trung quyền lực vào trung ương.

Khoảng một thập kỷ trước, các nhà kỹ trị (1) Trung Quốc được xem là những nhà bác học. Thoạt tiên họ chủ trì một kỳ quan kinh tế. Khi đó, Trung Quốc là nền kinh tế lớn duy nhất ứng phó được với cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu 2007-09 với đầy đủ lực lượng kích thích kinh tế – một số bình luận gia còn đi xa hơn khi nói rằng Trung Quốc đã cứu nền kinh tế thế giới ra khỏi một cuộc suy thoái trầm trọng. Trong những năm đầu của thiên niên kỷ III, mỗi khi kinh tế chao đảo, nhà cầm quyền Trung Quốc đã bắt chấp dự đoán về một thảm họa có thể xảy ra bằng cách giảm giá tín dụng, xây dựng cơ sở hạ tầng hoặc kích thích thị trường bất động sản.

Tuy nhiên, trong mỗi thời kỳ này, các khoản nợ công cũng như tự ngày càng chồng chất. Từ đó, phát sinh những nghi ngờ về tính bền vững của thị trường địa ốc, thêm vào đó, câu hỏi được đặt ra là những cơ sở hạ tầng mới có thực sự cần thiết không. Ngày nay các nhà hoạch định chính sách đang ở trong tình thế khó khăn. Một cách khôn ngoan, họ không muốn nuôi thêm một đàn “bạch tượng” (2) hoặc thôi lại cái bong bóng bất động sản. Họ cũng không thể thực hiện đến nơi đến chốn các biện pháp kích thích kinh tế đáng cần thiết hơn, chẳng hạn như tăng lương hưu và trợ cấp cho các hộ gia đình nghèo để thúc đẩy tiêu dùng, bởi vì ông Tập từ đầu đã không chấp thuận “chủ nghĩa phúc lợi” (3) cho người dân, chính phủ hài lòng với mức thâm hụt chính thức là 3% tổng sản lượng nội địa (GDP).

Kết quả, phản ứng trước tình trạng suy thoái trở nên thụ động, chẳng có gì đáng kể. Các nhà hoạch định chính sách thậm chí không thêm cắt giảm lãi suất nhiều. Hôm 21 tháng 8, họ đã khiến các nhà đầu tư thất vọng khi cắt giảm vèn vèn 0,1 điểm phần trăm trong lãi suất cho vay với kỳ hạn một năm.

Phản ứng yếu ớt trước tình trạng tăng trưởng sụt giảm và giảm phát này là sai lầm mới nhất trong một loạt sai lầm về chính sách. Chính sách đối ngoại vênh vác của Trung Quốc và chính sách công nghiệp theo chủ nghĩa trọng thương đã làm trầm trọng thêm cuộc xung đột kinh tế với Hoa Kỳ. Đồi nôi, họ đã không giải quyết thỏa đáng các động cơ

khuyến khích đầu tư vào nhà cửa và một hệ thống trong đó các nhà phát triển và xây dựng có những trách nhiệm ở tầm mức quan trọng trên mặt hệ thống. Bắt đầu từ năm 2020, quản lý nhà nước đã thắt chặt thị trường bằng cách trấn áp các công ty công nghệ tiêu dùng thành công, các công ty này bị cho là quá vọng động và độc quyền khiến nhà nước không kiểm soát được. Trong đại dịch COVID-19, các quan chức đã “câu giờ” bằng cách khóa cửa, cách ly, nhưng không sử dụng thời gian khóa cửa để tiêm chủng cho đủ số người nhằm có một lối thoát khả dĩ êm thấm, và sau đó bị choáng ngợp bởi biến thể Omicron rất dễ lây lan.

Tại sao chính quyền CSTQ liên tục mắc phải những sai lầm ấy? Một lý do là tăng trưởng ngắn hạn không còn là ưu tiên của Đảng Cộng sản Trung Quốc (ĐCSTQ) nữa. Các dấu hiệu cho thấy ông Tập tin rằng Trung Quốc phải chuẩn bị cho một cuộc xung đột kinh tế và rất có thể cả quân sự kéo dài với Hoa Kỳ. Do đó, ngày nay ông ta nhấn mạnh việc Trung Quốc theo đuổi sự nghiệp vĩ đại của mình, trong đó vấn đề an ninh và khả năng phục hồi quốc gia là hàng đầu. Ông ta sẵn sàng hy sinh vật chất để đạt những mục tiêu đó, và ông ta muốn sự tăng trưởng nào cũng phải có “chất lượng cao”.

Tuy nhiên, ngay cả theo tiêu chí của ông Tập, các quyết định của ĐCSTQ vẫn có sai sót. Sự sụp đổ của chính sách Zero-Covid đã làm suy yếu ury tín của Tập. Tấn công vào các công ty công nghệ chỉ khiến các doanh nhân sợ hãi. Trung Quốc rơi vào tình trạng giảm phát dai dẳng chỉ vì chính quyền từ chối thúc đẩy tiêu dùng, các khoản nợ sẽ tăng giá trị thực và đề nặng hơn nữa lên nền kinh tế. Trên hết, trừ khi ĐCSTQ tiếp tục nâng cao mức sống, khả năng nắm quyền của họ sẽ bị suy yếu và khả năng sánh ngang với Hoa Kỳ sẽ bị giới hạn.

Do đó, những thất bại liên tiếp về chính sách ngày càng hiện rõ là những quyết định sai kém hơn là những bước thay đổi trong quyết sách mới tập trung vào an ninh quốc gia. Chúng trùng hợp với việc Tập Cận Bình tập trung quyền lực và thay thế các nhà kỹ trị bằng những người trung thành với chế độ trong các chức vụ cấp cao. Trung Quốc từng chấp thuận những cuộc tranh luận về nền kinh tế của mình, nhưng ngày

nay họ dung túng các phân tích viên lạc quan giả hiệu. Gần đây, họ cho ngừng công bố những dữ liệu không mấy tốt đẹp về tỷ lệ thất nghiệp của giới thanh niên và niềm tin của người tiêu dùng. Những chức vụ cấp cao nhất trong guồng máy cai trị nhà nước vẫn còn nhiều nhân tài, nhưng thật ngày thơ khi mong đợi bộ máy quan liêu này đưa ra những phân tích hợp lý hoặc những ý tưởng sáng tạo khi thông điệp từ trung ương đưa xuống là: Trung thành trên hết. Thay vào đó, các quyết định ngày càng bị chi phối bởi một hệ tư tưởng kết hợp giữa sự nghi ngờ của cánh tả đối với các doanh nhân giàu có với sự miễn cưỡng của cánh hữu trong việc đưa tiền cho người nghèo ngổ không.

Thực chất, các vấn đề của Trung Quốc có nguồn gốc từ trên cao, điều đó có nghĩa là chúng sẽ tồn tại một cách khá dai dẳng. Thậm chí các vấn đề có thể trở nên tồi tệ hơn khi các nhà hoạch định chính sách vụng về phải đối đầu với những thách thức ngày càng gia tăng của nền kinh tế. Dân số đang già đi nhanh chóng. Hoa Kỳ ngày càng tỏ ra thù địch và đang cố gắng bóp nghẹt các bộ phận hệ trọng của kinh tế Trung Quốc, như sản xuất “chip” điện tử mà Trung Quốc xem là có ý nghĩa chiến lược. Trung Quốc càng cố gắng bắt kịp Hoa Kỳ, khoảng cách càng khó thu hẹp hơn, bởi vì các nền kinh tế tập trung chỉ có khả năng bất chước, chứ không có nhiều sáng kiến.

Những dự đoán về một Trung Quốc dân chủ tự do cho đến nay hiện nguyên hình là những suy nghĩ hoang tưởng. Vào những năm 2000, các nhà lãnh đạo phương Tây đã lầm tưởng rằng thương mại, thị trường và tăng trưởng sẽ thúc đẩy dân chủ và tự do cá nhân ở Trung Quốc. Nhưng Trung Quốc hiện đang thử nghiệm một quyết sách ngược lại. Câu hỏi được đặt ra là: Liệu chế độ chuyên chế nhiều hơn có gây thiệt hại cho nền kinh tế hay không? Ngày càng có nhiều bằng chứng cho thấy câu trả lời là có – và sau bốn thập kỷ tăng trưởng nhanh chóng, Trung Quốc đang bước vào thời kỳ thất vọng./

(Bài báo trên đăng trong chuyên mục “Leaders” của tạp chí The Economist. Không có tên tác giả ở cuối bài. Chúng ta có thể xem đó là một trong những bài của ban chủ biên The Economist. Trịnh Khải Nguyên-Chương dịch.)

Chú thích của người dịch:

Xem tiếp TẠI SAO trang 4

Nữ Bác Sĩ NGUYỄN THANH THÙY, M.D
• Tốt Nghiệp Y Khoa Hoa Kỳ tại Đại Học USC
• Tốt Nghiệp Nội Khoa Tại LAC-USC Medical Center
• Tốt Nghiệp Nhi Khoa Tại LAC-USC Medical Center Board Certified
CHUYÊN TRỊ: Bệnh trẻ em và người lớn
Nếu quý vị muốn có một Bác Sĩ tận tâm, kính mến người già, thương yêu trẻ em. Xin hãy chọn Bác Sĩ Nguyễn Thanh Thùy làm Bác Sĩ Gia Đình.
Tel: 714-775-1628
9741 Bolsa Ave # 117 Westminster, CA 92683

Bác Sĩ Nha Khoa NGUYỄN THỊ KIM ANH
12388 Brookhurst Street Garden Grove, CA 92840 (giữa Chapman & Lampson * Cảnh Burger King)
(714) 638-2101
• Khám răng định kỳ
• Chữa răng người lớn và trẻ em
• Lấy gân máu
• Tiểu giải phẫu nha khoa
• Trị bệnh nướu răng
• Nha khoa thẩm mỹ, làm răng giả các loại, veneer bonding, tẩy trắng răng với phương pháp mới nhất
• In-Office bleaching, Digital X-Ray và các trang bị hiện đại khác đúng tiêu chuẩn OSHA
NHẬN MEDICAL & BẢO HIỂM
Giờ làm việc: Thứ Hai Thứ Bảy: 9AM - 6PM Chủ Nhật: 9AM - 3PM

DNP Insurance Services
www.baohiem.com
• Sắp có Medicare Part A & B, Cần Tìm Hiểu Ghi Danh:
- Medicare Supplement & Part D Plans
- Medicare Advantage Plans (HMO, PPO & POS)
• Cần Ghi Danh & Mua Bảo Hiểm Sức Khỏe:
- Covered California Với Trợ Giúp Bảo Phí
- Trực Tiếp Với Các Hãng Bảo Hiểm Y Tế Tại CA
• Cần Mua Bảo Hiểm Y Tế Ngắn Hạn:
- Du Lịch Toàn Cầu & Du Học Sinh Tại Mỹ
• Bảo Hiểm Nhân Thọ Với Các Quyền Lợi Khi Bệnh Tật
• Quý Hưu Trí Annuities & IRA Rollovers
• Notary Public
Gọi Hẹn Tham Khảo Miễn Phí Với **Dzung N. Phạm, CFP® ChFC® CLU® EA Insurance Lic. #0B56485**
(714) 531-0999
14541 Brookhurst St., Ste. C2, Westminster, CA 92683 (Góc Brookhurst & Hazard, Phía Sau Car Wash)

LUẬT SƯ PHÍ THẤP NHẤT
VĂN PHÒNG LUẬT SƯ ANDRÉ LÂM & VICKIE HẰNG LÊ
9039 Bolsa Ave. # 218, Westminster, CA 92683 Web.site: www.andrelam.com
Trong giờ làm việc **714. 379-6449**
CHUYÊN LO BỒI THƯỜNG TAI NẠN XE CỘ

Ngoài ra văn phòng còn chuyên lo về các dịch vụ: Di trú (Immigration); Khánh tận tài sản (Bankruptcy); Ly dị cấp dưỡng (Family Law); Luật thương mại (Business Litigation); Hình luật, trộm cắp và tội đại hình; Tai nạn nghề nghiệp, v.v...
TẬN TÂM – UY TÍN

Tiếp **TẠI SAO** trang 3

(1) *Kỹ trị: Tạm dịch từ thuật ngữ technocrat, tức là những nhà chuyên môn làm việc trong guồng máy cai trị.*
 (2) *"White elephant/ Bạch tượng", cụm từ sử dụng trong nguyên tác là một hoán dụ ám chỉ cái gì tốn kém giữ gìn nhưng chẳng có giá trị thực tiễn nào.*
 (3) *Chủ nghĩa phúc lợi/ "Welfarism", là chính sách trợ giúp người nghèo ở các quốc gia tiên tiến. Chính sách này đã giúp đỡ rất nhiều bà con người Việt tị nạn ở Mỹ, nhất là trong thời gian đầu mới định cư. Tập Cận Bình chủ trương rằng chính sách này chỉ khiến người dân trở nên lười biếng, chỉ biết hưởng lợi ích từ nhà nước ban cho mà không chịu làm việc, nên ông ta nhất quyết không bao giờ áp dụng chính sách ấy tại Trung Quốc.*

Tiếp **LIÊN MINH** trang 1

lực này, nỗ lực của mỹ thuyết phục hơn.

Sự tập hợp của liên minh brics đã quy tụ các quốc gia Brazil, Nga, Ấn Độ, Trung Quốc và Nam Phi. Các mục tiêu được nêu là mở rộng số lượng thành viên của câu lạc bộ và nâng cao năng lực của nhóm trong các lĩnh vực như cho vay phát triển và thanh toán tài chính. Sự kiện này cho thấy nhu cầu của một số quốc gia về một trật tự thế giới ít phương Tây hơn: sáu quốc gia được mời tham gia brics bắt đầu từ tháng 1 năm 2024, bao gồm Argentina, Iran và Ả Rập Saudi. Nhưng nó cũng cho thấy một nhóm khác biệt như vậy sẽ phải đấu tranh như thế nào để đạt được hiệu quả.

Nếu mục đích là nhằm thể hiện các giá trị chung, thì việc Vladimir Putin phải phát biểu tại hội nghị thượng đỉnh bằng đường truyền video cũng khó giúp ích gì - vì sợ rằng nước chủ nhà Nam Phi sẽ phải thi hành lệnh bắt giữ toàn cầu đối với ông vì tội ác chiến tranh. Khi nhóm mở rộng, căng thẳng có thể gia tăng: Ấn Độ lo ngại ảnh hưởng của mình sẽ bị suy giảm, tạo thêm ảnh hưởng cho Trung Quốc. Hợp tác quốc phòng có lẽ là điều không thể. Nỗ lực tạo ra một cơ sở hạ tầng tài chính chung (chưa nói đến việc chia sẻ một loại tiền tệ) có vẻ quá tham vọng đối với các quốc gia có nền kinh tế và chính trị rất khác nhau. Thay vì một cơ quan có khả năng hành động rộng rãi và nhất quán theo cách thức phối hợp, xây dựng các chuẩn mực và thể chế toàn cầu, các tổ chức có thể sẽ đóng một vai trò quan trọng nhưng hạn chế hơn. Các thành viên của nhóm có thể hợp tác trong những vấn đề hẹp mà họ đồng ý, chẳng hạn như nghĩa vụ của các nước giàu trong quá trình chuyển đổi năng lượng, và đôi khi cùng nhau hành động để tấn công hoặc cố gắng ngăn chặn các sáng kiến do phương Tây dẫn đầu.

Ngược lại với việc xây dựng liên minh của Mỹ,

cuộc chiến ở Ukraine đã tiếp thêm sinh lực cho NATO, khối đã mở rộng số thành viên bao gồm Phần Lan và có lẽ cả Thụy Điển. Tổng thống Joe Biden cũng đang hoạt động ở châu Á để chống lại Trung Quốc. Vào ngày 18 tháng 8 vừa qua, ông chủ trì một hội nghị thượng đỉnh tại Trại David với các nhà lãnh đạo Nhật Bản và Hàn Quốc, những người gạt bỏ xung khắc cũ sang một bên, đồng ý tăng cường hợp tác về tên lửa đạn đạo và thiết lập đường dây nóng quân sự. Trước đó, tổng thống Biden cũng đã đạt được thỏa thuận cho phép Mỹ sử dụng nhiều căn cứ quân sự hơn ở Philippines và Papua New Guinea.

Trong khi đó, mối quan hệ quốc phòng tưởng như "không thể phá vỡ" với Úc đang trở nên tốt đẹp hơn sau thỏa thuận aukus được ký kết vào tháng 3, trong bối cảnh có một loạt các thỏa thuận về thiết bị và các cuộc tập trận quân sự. Nếu chiến tranh nổ ra với Trung Quốc, người Úc dường như sẵn sàng chiến đấu bên phía Mỹ. Các căn cứ trên bộ, trên biển và trên không của Úc đang mở rộng để tiếp nhận thêm lực lượng Mỹ. Theo thỏa thuận aukus, Úc sẽ có được các loại vũ khí tầm xa của riêng mình, chẳng hạn như tàu ngầm chạy bằng năng lượng hạt nhân (nhưng không được trang bị vũ khí hạt nhân) và sẽ được phát triển cùng với Mỹ và Anh. Ba quốc gia này muốn hợp tác về các công nghệ quân sự khác, từ tên lửa siêu thanh đến máy bay không người lái dưới nước.

Những kế hoạch này vẫn còn có điểm yếu. Chủ nghĩa bảo hộ của Biden ngăn cản Mỹ không hợp tác kinh tế rộng với Trung Quốc, đối tác thương mại lớn nhất của hầu hết các nền kinh tế châu Á. Ông không có dấu hiệu sẽ tham gia cptpp, một hiệp định thương mại mà tiền thân của nó đã được Barack Obama đàm phán và bị Donald Trump hủy bỏ. Trong khi Trung Quốc phân nản về một "nato châu Á", Mỹ và các đồng minh châu Á không có cam kết chung nào để bảo vệ lẫn nhau, chứ đừng nói đến việc gây chiến với Đại Loan. Chính phủ Úc, nếu muốn duy trì sự ủng hộ của công chúng lưỡng đảng, cũng phải thẳng thắn hơn về chi phí của liên minh.

Cuối cùng, nếu ông Trump trở thành tổng thống vào năm 2024, việc phục hồi các liên minh an ninh của Mỹ của ông Biden vẫn có thể bị hủy bỏ. Càng có thêm lý do để Mỹ và các đồng minh tiếp tục tiến nhanh. Họ càng có thể ổn định và Quốc hội càng có thể chứng minh rằng tâm nhĩn về an ninh châu Á mang tính lưỡng đảng thì càng tốt cho tất cả mọi

người. Tháng vừa qua cho thấy sức mạnh mạng lưới và liên minh của Mỹ vẫn tồn tại và phát triển, và việc tạo ra các liên minh cạnh tranh thay thế là điều không dễ./

Việt Báo biên dịch.

Nguồn: "How Joe Biden is transforming America's Asian alliances" trên tạp chí The Economist, mục Leaders.

Tiếp **VIỆT** trang 1

tháng, con cái có gia đình đã ra riêng, rứa là vài năm nay chàng neo đơn dữ dội.

Bà mai bảo mỗi này bánh, Good deal, nàng cũng thấy vậy, tuy nhiên tính nết của hai người là một ẩn số, thời thì trước lạ sau quen, chuyện yêu đương phải có thời gian "ủ mầm" để khám phá một nửa kia.

Lần đầu mời nàng đến nhà dùng cơm trưa, chàng cố tình để trên bàn salon mở tạp chí "Salut les Copains", truyện tranh Tintin..., chàng tự xưng cựu học sinh Taberd Sài Gòn thập niên năm mươi.

Nàng cũng dân trường Tây nên học sinh Taberd tuy không bằng JJ Rousseau Sài Gòn, tuy nhiên vẫn là điểm cộng trên thang điểm của chàng.

Trên sáu bó chàng không có bệnh nan y, chủ một căn nhà trên nửa triệu đô, tiền hưu cao hơn cả lương tháng của nàng, trình độ học vấn không cao hơn nàng, một lợi thế nàng có thể làm giá.

Xe Lexus, quần tây, sơ mi, áo khoát, cà vạt, nước hoa...chàng xài hàng Pháp, Ý..., thức ăn chàng chuộng cơm phở, đặc biệt món thịt kho trứng một nồi chả bá ăn cả tuần mới hết, ngon, rẻ, bổ cho túi tiền.

Tính từ đầu đến chân, chàng được xếp vào hàng cao thủ tuy chưa đạt tới tột đỉnh đựng trần nhà nhưng bánh hơn khối bột lâu sau khi ly dị xách ba lô đi bụi đời vật.

Tiêu chuẩn của chàng dư sức tìm một em mới đến từ VN, trẻ, xinh có cả rõ tiền tươi, muốn làm ăn kiểu gì chả được, mấy mợ sồn sồn cán cộng, vợ cũ của cán cuộc, tư sản đồ vốn liếng vài triệu đô là chuyện nhỏ.

Chàng không ưa vixi, ngại cảnh đồng sản dị mộng, đêm khuya mợ cán đồ lên cơn mộng du cùng bác đảng xách dao đòi phanh thây bọn Mỹ nguy rứa là chàng tàn đời "zia già".

Tạ về ta tâm ao ta cho chắc ăn, mà nàng trông cũng được, tính hơi khù khờ, cá tin như ri chàng tha hồ, chồng xuống vợ tùy, trên bảo dưới vâng lời, hiểu theo nghĩa nào cũng đúng.

Trước đám cưới chàng hứa hẹn sẽ cho nàng đứng tên chung căn nhà, lỡ một mai chàng qui tiên nàng có nơi nương náu tuổi già, tình nghĩa nặng cả trăm ngàn đô la bảo sao nàng không nhắm mắt đưa chân bước vào lâu đài "tình óa" đang được chàng chào mời.

Sau hai tháng lui tới, chàng ký giấy hôn thú đúng mùa Noël, Giáng Sinh năm nay chúng mình hết cô đơn, con của chàng mừng húm có người nâng khăn chùi mũi lúc chàng sụt sùi ẩm đầu cảm mạo.

Sẵn đà đầu năm họ tổ chức đám cưới cho xôm tụ, thiên hạ ăn New Year, hai đứa mình ăn New Love, mỗi năm cả thế giới cùng hai đứa mình mừng kỷ niệm ngày cưới, tuyệt chiêu.

Tội nghiệp chị Hai của nàng từ tiểu bang lạnh khảnh gói đi ăn cưới lần thứ ba cô em út, chị hy vọng nhất quá tam, nàng sẽ neo bến này đến cuối đời.

Lần đầu giáp mặt em rẻ lớn hơn mình chục tuổi, miệng lưỡi ngọt như mía lùi, ngọt mật khiến con ruồi mù loà em chị chết chắc chuyển này, chết ngộp trong hạnh phúc hay chết lần mòn vì thất vọng, trời biết.

Chị chợt rùng mình, mơ hồ thấy viễn cảnh không mấy sáng lạng sắp tới nhưng nói năng chi bi chừ cũng thừa, vấn đề đóng thuyền mất rồi.

Một mái nhà House sạch bóng làm hai quả tim bất đầu va chạm, chàng có bệnh ở sạch, nhất cử nhất động chàng lau chùi liền tay, sáng ra vừa đánh răng xong chàng lau sạch, lau khô ngay lavabo.

Ly tách ăn sáng vừa úp lên sòng chày chàng chùi cái sink bóng lộng, cầu tiêu nhà tắm đều đúng quy trình như rứa khiến nàng ngại vào WC trước khi đi làm đành nín đi vệ sinh, vào sở tính tiếp, sự nín chịu đầu tiên của nàng dưới mái nhà lý tưởng khiến nàng bắt đầu suy tư.

Cơm canh của chàng thật đơn giản, thịt ba rọi, trứng gà làm một nồi kho tộ chàng ăn cả tuần, rau rợ ra vườn hái ăn, hết thịt kho ăn cơm trứng chiên, mì gói... tiền chợ mỗi tuần trên dưới chục đô.

Hôm nào chán cơm, nàng mua phở, bún cho Huế, hủ tíu mì... tô xe lửa mang về nhà hai đứa húp, nước lèo dư hôm sau chàng trưng thêm bánh phở khô, hủ tíu khô ăn tiếp.

Theo đúng cách sống Mỹ, hai đứa chung nhà sẽ mở một "account" chung để lương em, tiền hưu của anh mỗi tháng rót hết vào đây, chung gạo thổi cơm, công chồng của vợ ấy mà.

Sau vài tháng góp gạo, chàng đề nghị nàng rút vài chục ngàn trong Account riêng và lấy thêm vài chục nữa bên 401k của nàng bỏ vào Account riêng của chàng, tích tiểu thành đại để chàng trả bớt nợ nhà, sau đó chàng sẽ đưa tên nàng vào tên chung căn nhà, lỡ một mai chàng qui tiên nàng có nơi nương náu tuổi già, tình nghĩa nặng cả trăm ngàn đô la bảo sao nàng không nhắm mắt đưa chân bước vào lâu đài "tình óa" đang được chàng chào mời.

Nàng gom gắp hết gia sản rót vào căn nhà tương lai nàng ngỡ có phần đóng góp của mình, chàng cũng rút vài chục ngàn trong 401K riêng của mình cho đủ trăm ngàn trả bớt nợ nhà.

Thủ tục rút tiền, trả nợ ngân hàng đợt đầu hoàn thành nhanh chóng nhưng việc ghi tên nàng vào giấy chủ quyền căn nhà chàng lắc đầu bảo "not now", nàng mơ hồ nhận ra chân tướng của chàng.

Đề ăn mừng phi vụ đầu tiên thành công như dự tính, trả bớt nợ nhà nhưng chi riêng chàng sở hữu căn thời, chàng mời bạn bè đến nhà ăn cơm, một kiểu Potluck quen thuộc của dân mình, chàng mua gà vịt quay bánh mì, khởi nầu dơ cái sink.

Bạn bè mừng cho nàng tuổi già có nơi nương tựa, không phải thuê phòng như dạo trước, mai này chàng có khuất bóng nàng cũng có nhà ở, có tiền sống tới chết.

Thúy bạn thân của nàng khen:

- Mì tốt số thật, hậu vận có chồng bánh bao, nhà cửa đang hoàng, ở xóm Bolsa đây cảm dỗ này mà hần không siêu lòng trước đám phụ nữ độc thân lảng mướt, hần thuộc loại khôn ngoan đấy.

Nàng cười không trả lời, chua chát cho mở tài sản nàng vừa chung đủ cho chàng trả bớt nợ nhà mà vẫn hoang mang cho thân phận ăn nhờ ở đậu của mình nhưng đành im lặng cho yên nhà ấm cửa.

Nàng ăn sang như Tây dù nàng không ăn diện đồ Pháp như chàng, kem, chocolat, phô mai nàng quen mua ở Trader Joe's, bánh gâteau mua ở tiệm Đại Hàn.

Chàng ăn mồm hút giò, mua bánh Tây ở tiệm bánh Ta, gâteau, bánh kem, kem trắng miệng... giá không quá năm đô, mua bánh mì thịt lựa tiệm bán hai tặng một, ba ổ bánh mì ăn cả ngày thế cơm, đói ăn thêm mì gói.

Nàng đi làm, chàng đi chợ mua đủ thứ rẻ tiền cho hai đứa ăn, nàng ăn không vô cũng ráng nuốt mấy tháng liền, hột cơm chín hần hơi mà nàng vẫn nghe sượng ngang cổ họng.

Một hôm nàng bỗng giựt mình tự hỏi, ô hay mình lấy chồng hay lấy "ông nội" phải vâng phục cho hết kiếp, câu hỏi này một lần nữa làm nàng suy tư dữ dội.

Sau này cuối tuần nàng giành đi chợ mua thức ăn đắt tiền nhưng ngon nên hai người ăn hết sạch, đầu tuần hai đứa ăn tiếp đồ ăn cũ chàng nấu tuần trước.

Nuốt không trôi cơm thịt kho rệu rạo của chàng, tan sở thỉnh thoảng nàng ghé nhà hàng ăn no nê về nhà ăn qua loa cho qua ngày đoạn tháng.

Từ ngày lấy chồng, nàng tiếp tục sống như Mỹ, sắm áo quần, bóp ví, giày cao gót, cuối tuần đi ăn nhà hàng, mùa hè nàng đòi đi du lịch, mùa đông ra đảo Hawai tắm nắng.

Nàng nghĩ có làm có hưởng khiến chàng chóng mặt, ăn để sống chàng còn không dám liều ăn uống đáng hoàng, nói gì đến

chuyện ăn mặc, du sơn du thủy như ri chàng chịu sao thấu.

Chàng nghĩ sống kiểu này lương tháng nàng mang về sẽ bị thâm thủng, tiền lương thặng dư của nàng sẽ teo dần, nói gì cũng là tiền của nàng, cầm cán làm sao được.

Sau bao đêm trăn trở tìm cách thu hồi khoảng chi tiêu xa hoa của nàng, nói gì thì bản chất tính toán hơn thiệt của chàng muôn năm y vẫn như cũ.

Một sáng chủ nhật chàng thức sớm chạy ra tiệm bánh của ông Tây gốc Việt phố Bolsa, mua bánh sừng trâu (croissant) đãi nàng.

Bên bàn cà phê, chàng đẩy đĩa sừng trâu trước mặt nàng mời mọc:

- Bánh nóng hôi anh mua ở tiệm ông Tây gốc Mít, em ăn đi.

Nàng hơi ngạc nhiên trước vẻ galant xuất hiện đã biến mất sau ngày cưới, sáng nay tính hào sảng bỗng nổi lên lều bều như bèo, rứa là có chuyện đây, hư thực làm răng hãy kiên nhẫn nào.

Giọng chàng cắt đứt suy nghĩ của nàng:

- Anh thấy em thích mua sắm cũng đúng, phụ nữ phải ăn diện là chuyện thường, tuy nhiên để tiền lương của em không bị hao hụt mỗi tháng em nên làm thêm (over time) bù vào khoảng chi tiêu kia.

Chàng dứt lời nàng chóng mặt vì không ngờ chàng bắt nàng hoàn lại khoảng tiền nàng mua sắm linh tinh trong tháng.

Thở thật sâu, nàng nhỏ nhẹ:

- Anh à, em nghĩ em có mua sắm ăn tiêu gì cũng chưa xài hết tiền lương của em mang về mỗi tháng, và chắc chắn không lẹm vào lương hưu của anh, anh lo chi chuyện "con bò trắng răng".

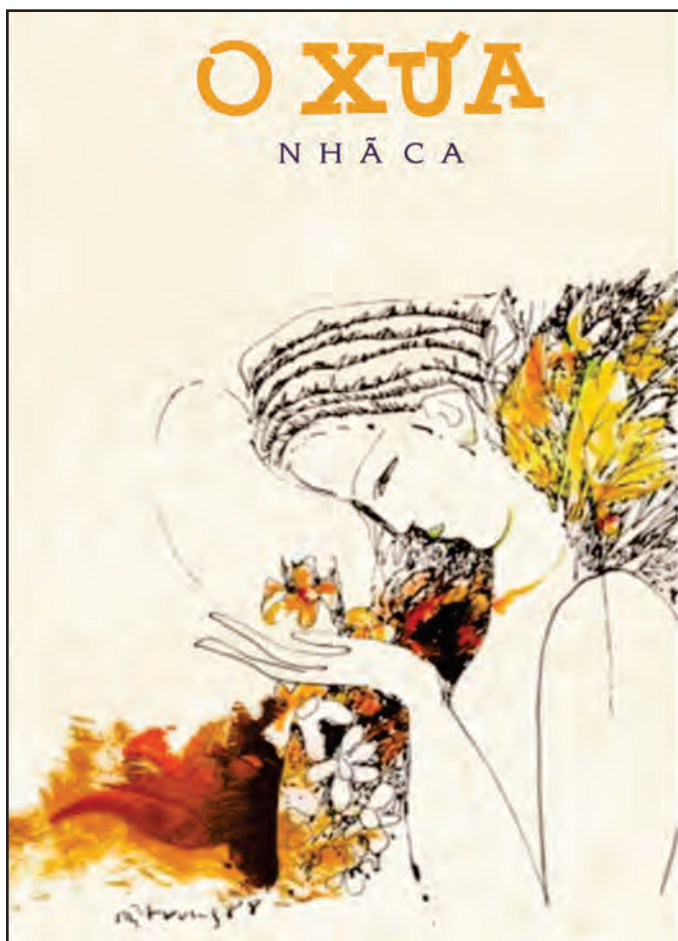
Buổi ăn sáng kết thúc với nửa chiếc bánh sừng trâu đang nghẹn trong họng của nàng, rứa nàng là con bò để chàng vửa sữa, ôi công cha ngữ quên trong lâu đài tình óa bỗng trở thành con bò hôi mồm mà phải đợi chàng lên tiếng nàng mới giật mình nhận ra mình ngu ngơ đến tột độ nghiệp!

Từ đó nàng ít mua sắm để chàng bớt lo âu nhưng nàng lại thấy phiền lòng, suy tư tự hỏi rằng nàng phải chịu sự kiểm soát chỉ báo của thẳng "ông nội", chồng là tình nhân, là cha, là ông cố nội, câu này nghe quen quen.

Danh hiệu Lady First của xứ Mèo từng hạ do ván đàn ông, chàng là dân Mít Đặc làm răng chấp nhận kiểu văn minh quá trớn của Mỹ, đàn ông không gia trưởng đầu phải là đảng trưởng phu, Đông Tây choảng nhau ở chỗ ni.

Tiền lương em mang về là tiền của anh, đồng nghĩa em không nên tiêu dùng cho

Xem tiếp **VIỆT** trang 7

"Chùm hoa khế đã ở trong tay ông. Lạ thay, cùng lúc đó, ông bỗng thấy mặt ông đang dụi vào mặt đất. Đất. Phải, đó là chỗ của ông. Ông nghe tiếng bà dặn: Khi nào hoa khế nở, ông nhớ hái một chùm đem về dưới cho tui. Bàn tay vẫn thận trọng nắm chặt chùm hoa, ông tiếp tục thì thầm: Tui hái cho bà. Tui hái cho bà. Chùm hoa tím ngắt... mờ dần trong mắt ông..."

Trích "Thương Chùm Hoa Khế", trang 140.

O XƯA

Sách dày 300 trang
 Giá sách: \$20
 Gọi :714 894 2500

Tuyển tập truyện ngắn Nhã Ca viết ở hải ngoại, Việt Báo Foundation xuất bản và phát hành. Sách dày 300 trang, gồm 13 truyện ngắn, lần đầu tiên ra mắt độc giả.

Sách hiện có trên mạng amazon.com, vào gõ chữ "Nhã Ca; O Xưa" để tìm mua sách.

Độc giả có thể gọi **Việt Báo** đặt sách, **714-894-2500** hay e-mail về hangnguyen@vietbao.com.

BA ĐIỀU
BỔN CHUYỆN

Nude dance

Mỹ bỏ cấm vận Việt Nam ngày 3 tháng 2 năm 1994, dưới thời Bill Clinton. Khởi từ đầu mốc đó Việt Nam dần dần thân thiện hơn với người anh em “sen đầm đê quốc” này, thời kỳ ngân sách cách chợ đã được khai thông, nhiều người xuất ngoại thăm thân nhân, du lịch hoặc công tác. Giới văn nghệ sĩ không ngoại lệ.

Thuở đó gần như tháng nào tôi cũng đón ít nhất một văn, thi, nhạc, họa... sĩ. Phải chăng tại fake news, một người nhà quê như tôi bỗng biến thành “tay chơi” có số má dưới mắt nhìn các vị cầm cờ, cầm bút trong nước?

Đề mở rộng tầm mắt, các đấng này, không loại trừ phái tính, có mẫu số chung: thích coi nude dance. Từ già, trẻ, viết văn, làm thơ đầu bù tóc rối đến giới biên khảo, phê bình văn học cao đạo, nghiêm túc, sử dụng tiếng Tây tiếng Mỹ lưu loát, thường rí tai nhờ tôi hướng dẫn thăm viếng các... “vùng oanh kích tự do” mà các bậc đạo hạnh như thiển sư Nguyễn Giác Phan Tấn Hải, bạn tôi, vốn rất dị ứng!

Có lần tôi hướng dẫn một nhà thơ nữ lên Los Angeles xem nude dance. Em vũ công người Mỹ, cao to quá khổ nếu so với phe ta, khỏa thân 100%, biểu diễn một màn vũ thập phần... phi đạo đức, nếu xét theo quan niệm của văn hóa phương Đông nói chung, Việt Nam nói riêng. Lúc em Mỹ di chuyển sang chỗ khác, nàng xoay qua tôi chạt lưỡi: “Khiếp!

Tôi mỉm cười tỏ vẻ đồng tình. Lần khác, một nữ văn sĩ trẻ (vào thời điểm bấy giờ, nay, có lẽ gần sáu mươi) cũng đòi “xem cho biết”. Họp đêm ở thành phố kè, gần biển, nhỏ hơn trên Los nhưng cũng sôi nổi không kém. Khác nữ thi nhân, nhà văn trẻ xem chừng không ngạc nhiên, có lẽ từng xem qua mạng.

Khi nhân viên phục vụ, trong trang phục “có như không”, nhìn chúng tôi, vui vẻ, “What do you drink?”

Nữ văn sĩ nhỏ nhẹ, “Anh uống gì, em cũng thế.” “Bia nhé?” “Thôi, say chết.” “Bia ở đây không còn, chỉ có mùi thôi.” “Lạ thế!”

“Tất cả những nơi như nơi này đều không bán rượu mạnh, bia cũng giả, phòng ngừa men rượu sẽ làm thực khách hưng phấn, dờ dờ bậy bạ.” “Chu đáo nhỉ.”

“Vâng, rất chu đáo. Mỹ là quốc gia dân chủ và có nền pháp trị công minh. Chả hạn tại đây, mọi người thoải mái nhìn, tán dương bằng lời nhưng tuyệt đối không động chân động tay. Security theo dõi qua camera và xuất hiện ngay nếu khách có biểu hiện sàm sỡ. Nhẹ, cảnh cáo, nặng vừa, yêu cầu ra khỏi cửa, nặng hơn, nếu khách ngoan cố bất chấp nội qui, sẽ lãnh vài quả đấm sái quai hàm trước khi báo cảnh sát.

Trong giờ nghỉ giải lao, một em vũ công đến, nói một tràng dài, đưa tay chỉ vào trong, kèm theo nụ cười chào hàng thập phần mời gọi. Nữ văn sĩ hỏi tôi, “Nó nói cái gì vậy?”

Tôi thông dịch, cô ấy nói, “nếu muốn xem múa riêng thì vào trong, chỉ trả thêm 20 tí thôi.” “Trong” là góc nhà được chia thành vài “phòng” nhỏ bằng những tấm pano chu vi chừng 1m50 vuông, chỉ vón ven một ghế ngồi dành cho khách.

Nữ văn sĩ lắc đầu. Khi em vũ công đi khỏi, tôi cười, “Sao không ok, cho biết?” “Biết cái gì?”

Tôi mô tả đại khái, “Trong diện tích chật hẹp 1m50, vẫn những động thái khêu gợi như trên sân khấu bên ngoài, chỉ khác màn trình diễn chỉ dành cho duy nhất một khách xem, mặt đối mặt, gần gũi đến độ khách có thể ngửi được mùi nước hoa trên người vũ công.”

Cận tết dương lịch cuối năm 2001, tôi đón một nhà phê bình văn học đứng tuổi, trí thức, am tường Pháp ngữ, tiếng Anh đọc, nghe hiểu nhưng nói nặng âm Pháp người đội thoại khó tiếp thu. Các bài viết của ông thường rất sâu sắc và uyên bác. Sau nửa tháng tôi hướng dẫn tham quan mọi nơi nổi tiếng trong tiểu bang California: Disneyland, Studio Hollywood, Seaworld... Trước khi về nước ông X,

Xem tiếp NUDE trang 6

“ANH HÙNG VÀ GIÁO SƯ NGUYỄN VĂN BÔNG”

– trích từ cuốn “Nguyễn Mạnh Hùng, khoảnh khắc nhìn lại” của Đinh Quang Anh Thái

Lịch sử Việt Nam trong thế kỷ XX, XXI có nhiều khúc quanh nghiệt ngã, và thân phận của hàng chục triệu người Việt cũng chìm nổi theo những thăng trầm của đất nước. Nhưng có những người đã luôn cố gắng hết sức để làm những gì có thể làm được cho đất nước, xã hội Việt Nam, cho dù khi còn đang ở tại quê hương, hay khi đã rời nước ra đi, với tâm niệm “cần phải sống yên ổn với lương tâm của mình, cần phải làm điều mà mình tin là đúng và công bằng trong hoàn cảnh lúc ấy...” Giáo sư Nguyễn Mạnh Hùng, nhân vật chính trong cuốn sách “Nguyễn Mạnh Hùng, khoảnh khắc nhìn lại” là một con người như vậy.

Đọc “Nguyễn Mạnh Hùng, khoảnh khắc nhìn lại” còn để thấy bao nhiêu tâm huyết, tham vọng muốn xây dựng một thể chế thành công hơn, một tương lai chung tốt đẹp hơn của những người trí thức miền Nam tài giỏi đã tan vỡ khi VNCH sụp đổ vào ngày 30/4/1975. Nhưng càng ngày chúng ta càng tin rằng, một nền cộng hòa tự do, dân chủ, tam quyền phân lập đã từng mạnh mẽ ở miền Nam, chắc chắn phải là con đường đi tới của đất nước này, dân tộc này. Và trước khi cái ngày ấy đến thì trong gần nửa thế kỷ qua, biết bao nhiêu người Việt Nam nặng lòng với quê hương vẫn thầm lặng làm những công việc của mình, không bỏ lỡ ngày nào, để giữ cho sự thật lịch sử không bị tẩy xóa và để bắc những cây cầu trong lòng người hướng tới tương lai, trong đó có Giáo Sư Nguyễn Mạnh Hùng, và cả tác giả của cuốn sách, nhà báo Đinh Quang Anh Thái.

Xin mời quý độc giả đọc phân trích chương “Anh Hùng và Giáo sư Nguyễn Văn Bông” của cuốn sách.

***

Anh Hùng và Giáo Sư Nguyễn Văn Bông

Giáo Sư Nguyễn Văn Bông bị ám sát chết buổi trưa ngày 10 Tháng Mười Một, năm 1971. Tin ông chết gây chấn động chính trường miền Nam.

Lúc ấy, tôi là đứa học trò 17 tuổi, học lớp Đệ Nhị Trung Học Hồ Ngọc Cẩn, không biết gì về chính trị, chỉ sáng ra giữa tay xin tiền mẹ mua nắm xôi ăn trước khi đến trường, chiều tối quanh quẩn ở nhà hoặc thỉnh thoảng tụm năm tụm ba với đám bạn ngang tuổi

nói chuyện “trên trời-dưới đất” với nhau. Vậy mà tôi cũng biết và chú ý đến tin vụ Giáo Sư Bông bị ám sát.

Một ngày sau khi xảy ra biến cố này, tôi và hai tên bạn ngồi uống cà phê tại một quán cóc trên lề đường Nguyễn Du; chúng tôi đem chuyện Giáo Sư Bông bị giết ra nói với nhau. Trong lúc đưa nói thể này - đưa nói thể kia thì chúng tôi thấy mấy đứa bé trạc ngoài 10 tuổi, tay cầm một chồng đủ các loại nhật báo, miệng ơi ơi “Báo mới đây, báo mới đây; tin nóng hổi, Giáo Sư Bông bị nổ bom chết!”

Đối với đồng bào sống ngoài Bắc trước năm 1975 và cả nước sau thời điểm đó cho tới nay, hẳn rằng rất lạ lẫm với hình ảnh các cậu bé bán báo rong ơi ơi rao các tin nóng hổi như thế. Giản dị: vì miền Bắc không có báo chí tư nhân, chỉ có báo do đảng cầm quyền kiểm soát; trong khi miền Nam được hưởng thể chế dân chủ, báo chí tự do, dù có những lúc cũng bị kiểm duyệt; và chủ các sạp báo biết rõ tin nào “ăn khách” nhất để báo các cậu bé bán báo rong quảng cáo.

Đã 52 năm sau cái chết của Giáo Sư Bông. Lúc lớn lên và nhất là khi sống tại Mỹ, tôi cũng đọc “đầy một chút, kia một chút” về Giáo Sư Bông; mãi đến những ngày cuối Thu 2023, khi được phỏng vấn Giáo Sư Nguyễn Mạnh Hùng, tôi mới biết nhiều về vị giáo sư “lầy lừng” này của miền Nam mà nay đã không còn nữa.

***

Giáo sư Nguyễn Văn Bông, Viện Trưởng Học Viện Quốc Gia Hành Chánh (2/4/1929 -10/11/1971)

Anh Hùng kể, hôm ông Bông bị ám sát, ông Nguyễn Văn Hào là người đầu tiên báo tin cho anh và báo anh đến ngay bệnh viện Đô Thành. Ông Hào và anh yêu cầu được xem xác ông Bông. Khi nhân viên bệnh viện mở ngăn để xác ông Bông ra thì thấy xác ông bị đốt cháy phỏng lên không nhận ra khuôn mặt. “Chúng anh ở đó cho đến nửa đêm thì đi theo xác ông Bông về

trụ sở Phong Trào Quốc Gia Cấp Tiến mà ông Bông làm chủ tịch,” anh Hùng nói.

Trong mắt anh Hùng, ông Bông là người giỏi, can đảm, đáng phục. Tôi hỏi, một số dư luận cho rằng Giáo Sư Bông “kỳ thị Nam-Bắc” điều đó có không? Anh Hùng nói, anh là người Bắc, làm việc với ông Bông, anh không hề thấy ông kỳ thị anh. Mà còn tin nhiệm anh là khác. Những lần đi gặp các phái đoàn Mỹ, nhất là khi các vị dân biểu, nghị sĩ Mỹ sang thăm Việt Nam, bao giờ ông cũng rủ anh đi cùng. Nhiều lần anh đi cùng với ông Bông thăm các sinh viên hành chánh ở địa phương và đến những vùng Cao Đài-Hòa Hảo, ở đó các giới chức lãnh đạo giáo phái tỏ ra rất kính trọng và rất mến ông Bông.

Một thí dụ về sự tin cậy của ông Bông đối với anh Hùng, anh kể, khi anh vào Học Viện Quốc Gia Hành Chánh năm 1965, trường không có Ban Cao Học Ngoại Giao. Năm 1973, trường được phép mở kỳ thi tuyển 10 sinh viên cho Ban Cao Học Ngoại Giao. Những người này, sau khi tốt nghiệp, sẽ đương nhiên trở thành các tham vụ ngoại giao. Kỳ thi gồm ba môn: Nghị Luận Tổng Quát, tiếng Anh và tiếng Pháp. Thí sinh phải vượt qua được kỳ thi Nghị Luận Tổng Quát, rồi mới được chấm điểm hai môn kia. Chỉ có hai người chấm bài thi môn Nghị Luận Tổng Quát, ông Bông chọn anh là người thứ hai để cùng với ông chấm bài thi môn này. Ông cũng chọn anh để chấm thi môn Anh văn cùng với một giáo sư của trường Đại Học Văn Khoa.

Anh Hùng cho biết, năm 1963, ông Bông được chính quyền Ngô Đình Diệm mời về dạy trường Luật. Mở đầu năm học, người ta chọn một giáo sư mới vào đọc “diễn văn khai khóa” (inaugural speech) để “trình làng” và chứng tỏ tài năng. Diễn văn khai khóa của ông Bông đề cập đến nhu cầu phải có đối lập chính trị để tránh những “cơn chuột chính trị” ăn ruỗng nền móng của xã tắc, làm sụp đổ chế độ. Về sau, chính ông Bông lãnh đạo một đảng chính trị đối lập. Theo anh Hùng, “ông không những can đảm mà còn

trung thành với lý tưởng và nguyên tắc của mình.”

Học-viện-Quốc-Gia-Hành-Chánh-Việt-Nam-Cộng-Hòa

Giáo Sư Nguyễn Văn Bông đọc bài diễn văn khai khóa vào ngày 1 Tháng Tám, 1963 với đề tài “Văn Đê Đối Lập Trong Chánh Thể Dân Chủ.” Bài diễn văn rất dài, chỉ xin trích một vài đoạn sau đây:

“...“Tầm quan trọng của đối lập đã đến một mức độ mà nó không còn là một trong những vấn đề trọng đại, nó đã trở thành tiêu chuẩn của chánh thể dân chủ...”

“...“Là một sự bất đồng về chánh kiến, có tính cách tập thể, đối lập phải hợp pháp nữa. Có thể vì một lý do mà một đoàn thể chánh trị phải dùng võ lực. Có thể vì một lý do mà một chánh đảng phải hoạt động âm thầm trong bóng tối. Những hành động ấy chỉ được xem là những cuộc ám mưu, cuộc phiến loạn hay kháng chiến, nó không phải là đối lập. Vì đối lập chỉ hoạt động trong vòng pháp luật...”

“...“Trong chánh thể dân chủ thật sự, hiện diện của đối lập là một điều hết sức chánh đáng. Chánh đảng vì thừa nhận đối lập tức là thừa nhận tự do chánh trị...”

“...“Hạn chế và kiểm soát chánh quyền, đó là một trong những hoạt động cốt yếu của đối lập ở bất cứ lúc nào trong cuộc sinh hoạt chánh trị...”

“...“Đối lập là chánh phủ của ngày mai, đối lập tượng trưng sự tin tưởng vào định chế quốc gia, đối lập duy trì sự liên tục của chánh quyền...”

“...“Một sự đối lập hữu hiệu là một lực lượng tích cực. Càng phục nhận định rằng đối lập không phải là lực lượng luôn luôn chống đối chánh quyền. Đối lập và chánh quyền là hai yếu tố căn bản của thể quản bình chánh trị trong chánh thể dân chủ...”

“...“Một trong những quyền hạn của đối lập là quyền không thể bị tiêu diệt...”

“...“Một trong những nghĩa vụ của đối lập là thừa nhận quy luật đa số. Nghĩa vụ thứ hai của đối lập là hoạt động một cách ôn hòa, xây dựng và có tinh thần trách nhiệm...”

***

Hai thí dụ khác cho thấy

Xem tiếp ANH HÙNG trang 6

PHỞ KHÔNG HỒI

BÁNH CUỐN TRÁNG TAY

Duy nhất tại hải ngoại
PHỞ TÀU BAY LÝ THÁI TỔ
Chính truyền
Phục vụ khách sành ăn phở

PHỞ TÀU BAY L.T.T. #1

CHÍNH GỐC PHỞ TÀU BAY LÝ THÁI TỔ SAIGON

3610 W. FIRST ST., #C, SANTA ANA, CA 92703

Tel: (714) 531-6634

Tiếp NUDE trang 5

ngập ngừng hỏi nhỏ tôi,

“Vùng này có vũ sexy không?”

“Có.”

“Gần đây chứ?”

“Độ nửa giờ xe.”

“Tôi muốn xem, cho biết.”

Tôi cười,
“Để thôi. Tám giờ tôi sẽ đưa bác đi.”

Sau bữa cơm chiều ở một nhà hàng nhỏ nằm trong khu Little Saigon, chúng tôi lên xe chạy về hướng Nam. Trời chuyển sang đêm, đường phố thưa xe, mặt lộ rộng loáng ánh đèn, gió từ hướng biển thổi vào, không khí gây lạnh. Đến nơi, tôi đưa xe đậu phía dưới tấm bảng lớn gắn trên trụ cao: Orchid Dancing Naked. Sau khi lại quẩy mua hai vé, tôi quay qua ông X,

“Minh vào.”

Lối đi hẹp, ánh sáng từ trần cao dội xuống chỉ vừa đủ soi đường. Người gác nhận hai tấm vé ném vào thùng nhỏ bên cạnh rồi mở nhẹ cánh cửa. Tiếng nhạc từ trong thoát ra râm ỉ. Căn phòng không rộng, sân khấu tròn cao ngang thất lưng, hàng ghế chung quanh đã kín khách. Giữa sân khấu một cộat sắt bóng loáng thẳng đứng. Tôi và nhà phê bình chọn bàn nhỏ sát vách. Đèn màu quay đảo cùng tiếng nhạc mờ hết công suất tạo cho bầu khí cảm giác sinh động, thoải thíc. Cô vũ nữ vừa xong màn trình diễn khoan thai bước vào hậu trường qua lối đi nhỏ dẫn vào ô cửa thấp. ầu ngổ đã được cắt tia gọn ghẽ thành hình trái tim.

Tiếng MC oang oang trong loa phóng thanh,

“Next, the performance of the goddess Vietnamese.”

Ông X trở mắt nhìn tôi,

“Có cả VN cơ à?”

“Chứ sao, phe ta có mặt trong mọi ngành nghề.”

Một chàng trai mặc áo thun ba lỗ màu trắng nhét nửa trong nửa ngoài chiếc quần jean xanh rách hai gối, tóc dài phủ vai, cặp kính sậm màu che kín hai mắt. Chàng trai lững thững từ ngoài cửa đi vào, dừng lại cạnh vòng tròn sân khấu, đảo mắt nhìn quanh, tia nhìn dừng lại khá lâu phía tôi rồi bước nhanh đến bắt tay, cười tươi,

“Long time no see, you're fatter but me vẫn nhận ra ngay.”

Chàng trai nói tiếng Việt già cây, giọng lơ lớ. Tôi quay nhìn nhà phê bình, giới thiệu, cũng bằng ngôn ngữ già cây,

“Robert, my friend, hỏi tôi mới sang, học chung lớp Art ở Golden west community college, bác X, my old friend.”

Đã sáu năm từ ngày rời trường tôi không gặp Robert. Ngày đó tôi đi học cốt lấy tấm bằng vì nghe nói nếu sau này xin việc, có bằng, sẽ dễ dàng được nhận và lương cao. Nhưng chỉ hơn nửa năm, tôi bỏ. Một họa sĩ đã hành nghề nhiều năm trở lại học những điều vỡ lòng, tôi ngán không chịu nổi. Robert và tôi là hai người Việt Nam trong lớp toàn Mỹ trắng, nên chúng tôi nhanh chóng trở thành bạn. Hẳn trường thành và học hành tại đây, tiếng Việt tuy nói được nhưng phát âm lơ lơ.

Tôi hỏi,
“You vẫn thường đến đây?”

“Every night.”

“Oh!”

Robert cười,
“You surprised? My wife works ở đây.”

Robert chỉ tay lên sân khấu, giới thiệu,
“My wife.”

Cô vũ nữ tuy nhỏ con nhưng cân đối, hai vai ngang cổ xuống vùng ngực nhô cao. Cũng như mọi vũ công trước, cô ta trình diễn chuyên nghiệp. Luồng ánh

sáng xanh nhạt từ trần dội xuống phủ kín thân cô ta một màn sương như như thực. Tiếng MC gào lớn,
“Beautiful... beautiful...”

Robert kéo ghế ngồi cạnh tôi, kê, ra trường hấn xin vào công ty Disneyland, bộ phận hoạt hình. Được một năm thì quen với cô vũ nữ đã làm ở night club này từ trước. Họ lấy nhau, thuê nhà sống chung ở đường H., gần nơi làm việc của Robert. Cuộc sống ổn định, hạnh phúc. Hai người dự tính cuối năm nay sẽ move sang Hawaii. Họ được vợ chồng một ông chú sắp về hưu hứa nhượng lại một shop nhỏ bán đồ lưu niệm, vừa với số tiền họ tích góp từ ngày lấy nhau. Shop tuy khiêm nhường nhưng thu nhập tốt, vững chãi.

Trên sân khấu màn trình diễn kết thúc sau khoảng mười phút, vợ Robert biến vào hậu trường thay quần áo rồi đến bàn chúng tôi trong trang phục tươm tất, quần jean, áo phong, jacket da màu mận chín khoác ngoài, trông trẻ trung, khỏe mạnh. Robert đứng đây,
“We go home now, weekend rảnh ghé nhà me nhậu chơi.”

Và đưa tôi tấm card rồi khoát tay vợ ra khỏi cửa.

Mãn cuộc, khi ra xe về, nhà phê bình bản khoản,

“Anh con trai ban nãy là chồng cô ấy thật à?”

“Bác không nghe hẳn giới thiệu ư?”

Nhà phê bình chép miệng,

“Lạ quá!”

“Ồ xừ này nhân quyền được tôn trọng tuyệt đối, nghề nào cũng chân chính, miễn hợp pháp, đóng thuế đầy đủ. Có gì đáng ngạc nhiên đâu.”

Suốt đường từ vũ trường đến nhà, ông X không ngừng hỏi tôi mọi chuyện liên quan đến những ngành nghề, theo bác ấy, là phải đạo đức. Tôi nói,

“Mai một nếu có giờ tôi sẽ đưa bác lên San Fransisco coi đóng phim 3X, nữ diễn viên cũng có chồng đưa rước mỗi ngày.”

Nhà phê bình trợn mắt,

“Thế nữa kia à?”

“Vâng.”

Nhà phê bình nhẹ lắc đầu,

“Đúng là Mỹ.”

Đúng là Mỹ, hoàn toàn khác xa nơi tôi sinh ra, nơi mà dù đã yêu nhau nửa năm hơn, tôi chỉ mới hôn nàng lần đầu cũng là lần cuối trước khi chia tay xuống tàu vượt biển. Và dĩ nhiên cũng chưa từng chung đụng xác thịt. Hai nền văn hóa, hai quan niệm đạo đức.

“Ồ Mỹ cái gì cũng có thể xảy ra!”

“Bên Âu Châu và một số nước ở Á Châu, nhất là Nhật và Thái Lan không thiếu các tiết mục này, thậm chí còn nhiều pha ngoạn thờ hơn.”

“Á châu theo văn hóa Đông phương, lẽ ra phải lên ăn thứ sản phẩm đồi trụy này!”

“Văn hóa Đông phương? Nói lại cho đúng, văn hóa Tàu!”

“Đã sao, nó thích hợp với người Á châu.”

“Ngày nay không còn như xưa, trong thế giới phẳng, mọi khác biệt giữa Đông và Tây gần như được xóa nhòa.”

“Đồng ý, nhưng phải gan lợc, thứ văn hóa đồi trụy này không nên du nhập.”

“Đồi trụy? Quan niệm thiên cận, phiến diện và đạo đức giả. Nói thật đi, bác thích không?”

Nhà phê bình không trả lời. Tôi nói,

“Tuy khác biệt Đông Tây đã thu hẹp, nhưng khoảng cách vẫn còn xa. Phương Tây thực dụng và ngay thẳng, không nhập nhằng úp mở. Nếu quần chúng có nhu cầu, họ tìm cách đáp ứng ngay, trong giới hạn luật pháp cho phép. Phương Đông không thế, “tình trong

như đã mặt ngoài còn e” là thói tật của ta. Đó là nguyên nhân các tụ điểm ăn chơi lậu hình thành, sa đọa hơn, dẫn đến tệ nạn bao che, tham ô có điều kiện nảy sinh. Thường, càng cảm đoán, thiên hạ càng tò mò, ngược lại, nếu công khai thì đến một lúc nào đó sẽ hóa tầm thường, ít ai quan tâm. Lại có thêm lợi điềm: về mặt trị an, nhà nước dễ kiểm soát; Mặt kinh tế, sẽ có thêm một khoáng thuế không nhỏ.”

Nhà phê bình vẫn bản khoăn,

“Nhưc Mỹ loạn qua!”

“Cuộc đời muôn mặt. Không thể chỉ nhìn vào góc tối nhỏ nhoi rồi đánh giá phần chủ đạo mênh mông chói lóa ánh sáng. Trên thực tế, không ai có thể phủ nhận nước Mỹ hùng mạnh nhất thế giới về mọi mặt, Á châu nước nào hơn Nhật? Được thế nhờ nhiều yếu tố, song

quan trọng nhất là các quốc gia này tôn trọng tuyệt đối tự do cá nhân, ai muốn sống thế nào tùy chọn lựa, miễn đừng xâm phạm tự do của người khác và tuân thủ luật pháp. Giáo dục tiên tiến, chu toàn mọi binh diện, từ tri thức đến đạo đức. Trẻ con không biết nói dối, gìn giữ nhân cách của mình, bảo vệ lợi ích của người, thực thi quyền bình đẳng, yêu thiên nhiên, muôn loài, nghệ thuật, văn học, âm nhạc... Ở Nhật có những ngôi chùa, những thiền viện nổi danh với các cao tăng đạo hạnh, phương pháp tu chứng phóng khoáng, cấp nhật, nhiều học giả khai sinh những bộ triết luận Phật học uyên thâm, vang dội không chỉ trong nước mà còn lan tỏa đến mọi nơi trên hành tinh này. Ở Thái Lan Phật giáo là quốc giáo, người dân coi trọng luật pháp, trộm cắp, cướp giạt và mọi tệ nạn vượt ngoài khuôn phép bị xử phạt nghiêm khắc. Ở Mỹ có những ngôi làng đạo hạnh và khắc kỷ đến khó tin, dân chúng ngày hai lần đến nhà thờ cầu kinh, nghe rao giảng, thực thi nghiêm chỉnh các lời răn của Chúa. Sinh hoạt hàng ngày giản dị tối đa. Không xe hơi, máy giặt, tivi, tủ lạnh... Nấu ăn bằng than củi, tắm giặt bằng nước giếng, đi bộ hoặc xe ngựa... Chả ai buộc họ sống thế, tất cả đều tự nguyện. Người nào không chấp nhận khuôn phép ấy cứ thoải mái move đi nơi khác. Nói tóm, đó là chọn lựa của họ, không luật lệ nào phê phán, cảm can.

Ngược lại, họ cũng tuyệt đối không áp đặt chọn lựa này lên người khác. Tự do, tự do và tự do. Có thể khẳng định, tự do là đầu tàu dẫn dắt tiến bộ.”

Xe dừng lại trước ngã tư đèn đỏ. Khuya. Phố vắng, mặt lộ đường như rộng hơn. Một chiếc xe chậm lại rồi chòm lên lao nhanh qua ngã tư, dù đèn chưa bật xanh. Lập tức, nup sau tiệm McDonald’s, một xe mô-tô đèn sát vọt ra, hú còi chóp đèn rượt theo.

Tôi nói,

“Thế là mắt toi bốn trăm đôi!”

“Tiền phạt?”

“Yes, chưa kể phải đi học. Luật pháp ở xứ này nghiêm minh, không giỡm mặt được. Các dân tộc khác, như Việt Nam, thường đánh giá sai lạc về nước Mỹ. Sai lạc bởi họ nhìn nước Mỹ qua truyền hình, truyền thanh, báo chí. Bác hẳn biết, đề câu độc giả, như ở bất cứ quốc gia nào, bọn truyền thông luôn săn tìm và show những tin tức giật gân. Súng đạn, cướp của, hiệp dâm... Với một đất nước mênh mông trên dưới 350 triệu dân, mỗi năm vài mươi ngàn người chết vì bạo lực có lẽ bao, thua xa từ vong vì giao thông, đột quy, tìm mạch, ung thư... Nghĩa

là trên thực tế, khác hẳn các nước nghèo, trật tự được thực thi nghiêm chỉnh, an ninh được bảo vệ tối đa, người dân yên bình, không nom nớp lo bọn bắt lương sách nhiễu.”

“Anh thiên vị quá chăng?”

“Tôi khách quan, sống lâu ở đây bác sẽ rõ mọi điều tôi vừa nói là sự thật.”

Nhà phê bình im lặng về trầm tư suốt quãng đường dài. Cuối cùng, khi xe rẽ vào sân nhà, ông ta vỗ nhẹ đùi tôi, giọng tự sự,

“Có lẽ anh nói không sai. Các du sinh và những người xuất ngoại sang các quốc gia phương Tây khi về nước thường có tư tưởng phóng khoáng, cởi mở, đổi nghịch hẳn định kiến bảo thủ, tự tôn dân tộc vô lối của tầng lớp quần quanh sau lũy tre làng, bị điều kiện hóa bởi môi trường sống chật hẹp, khép kín, giáo điều.”

Tôi bấm remote control mở cửa garage cho xe vào. Đêm đã khuya, đường sá không một bóng người. Tầng thông có thụ góc nhà ri rào gió. Bóng đèn trước cửa tự động bật sáng khi chúng tôi bước lên tam cấp.

KhánhTrường

Tiếp ANH HÙNG trang 5

cả tính can đảm của giáo sư: *“Khi phong trào đấu tranh của Phật Giáo lên cao điểm, xảy ra biểu tình và phá phách, ông Bông viết báo chống sự lạm quyền của Phật Giáo, mà trường Quốc Gia Hành Chánh lại nằm ngay bên cạnh Viện Hóa Đạo. Ông Bông cũng công khai chống việc quân đội nắm quyền khi các tướng lãnh dẹp bỏ chính quyền dân sự,”* anh Hùng nói.

Từ trước đến giờ, tôi chỉ biết - và có thể một số người khác nữa - Giáo Sư Bông bị ám sát chết năm 1971. Mãi đến khi được anh Hùng nói, tôi mới biết Giáo Sư Bông đã từng bị ám sát vào cuối năm 1968, nhưng may mắn thoát chết.

Anh Hùng kê: *“Trước kia, sau khi dạy học xong, anh thường ngồi cái ghế trước bàn giấy của ông Bông để bản chuyện. Nếu anh ngồi đó vào đúng lúc xảy ra vụ ám sát năm 68 thì không biết sống chết ra sao. Nhưng hôm xảy ra vụ ám sát, anh đang học quân sự tại quân trường Quang Trung. Nghe tin, anh vội về thăm ông Bông trong bệnh viện. Câu hỏi đầu tiên của anh là ông có bị thương ở đầu không và ngay lúc ấy ông có tình táo không. Ông tình táo trả lời không bị thương, anh yên tâm lắm. Thông thường, một người bị ám sát hụt mà không chết, họ thường không muốn tiếp tục việc đang làm nữa. Ông Bông thì khác. Ông không chùn bước. Ông tiếp tục công việc của mình. “Có lần trong một cuộc khủng hoảng về vấn đề Phật Giáo, lúc đó ông Bông đang công du ngoại quốc, Thủ Tướng Nguyễn Cao Kỳ đánh điện gọi ông về, nhưng ông không về. Ông không muốn tham gia chính quyền trong giai đoạn ấy. Sau này, khi chính quyền của Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu muốn tạo đoàn kết với các đảng phái, ông Bông mới nhận lời làm thủ tướng. Ngày công bố việc ông Bông làm thủ tướng là ngày ông bị ám sát chết.”*

Hỏi, hôm Giáo Sư Bông bị ám sát chết, anh đang ở đâu và tâm trạng của anh khi nghe hung tin này, anh Hùng nói: *“Hôm ấy là ngày mà các giáo sư trong trường tụ họp nhau tán chuyện. Ông Bông cũng đến nhưng về sớm, nói là để đi chơi tennis ở nhà ông Phát, tông giám đốc Điện Lực. Anh cũng từng đến đó nhiều lần và thường ngồi với ông Bông trên chiếc xe công xa Falcon*

của ông. Hôm ấy, ông Bông không rủ anh đi cùng, và anh thoát chết.

“Xế trưa, anh Hào gọi điện thoại cho anh và nói ‘Hùng ơi, Bông chết rồi! Toa chạy ra ngay bệnh viện Đố Thành đi.’ Lúc anh đến, anh Hào đòi mở cái ngăn lạnh chứa thi thể để xem mặt ông Bông. Anh không nhận được nhân dạng ông Bông nữa, vì thi thể bị chảy phồng lên.

“Đêm hôm đó, một số người ở lại bệnh viện để canh thức ông Bông. Nhưng sáng khuya số người bỏ về càng nhiều. Anh Hào bảo với anh ‘Bông cũng ít bạn nhi.’

“Anh Hào và anh cùng một số người nữa đêm đó đưa thi hài ông Bông về tru sở Phong Trào Quốc Gia Cấp Tiến (là tổ chức ông Bông làm chủ tịch). Đoàn xe đi qua Dinh Độc Lập, anh nói với anh Hào, chằng biết ông Bông có nhớ gì tới chỗ này ‘của mình’ không.

“Đêm canh quan tài, bà mẹ của ông Bông tụng kinh gõ mõ suốt đêm. Bà cụ khóc thảm thiết. Bà than thở ‘con ơi con, suốt đời con làm việc chỉ vì muốn giúp nước thời vậy mà bây giờ người ta giết con.’

“Ông Bông yêu dân, yêu nước vì thù nhỏ, như lời ông nói với anh, ông từng đi chân trâu nên ông thấu hiểu cái khổ của dân nghèo. Ông có tuổi thơ như thế mà có ý chí học hành phấn đấu lấy được bằng thạc sĩ và tạo dựng được uy tín cho tới chết.”

Tôi hỏi anh Hùng về cả tính Giáo Sư Bông, anh Hùng nói, ông Bông là người rất bình dị và kiên nhẫn. Và anh nêu một thí dụ: *“Một hôm, ông Bông và anh vào gặp ông Trương Ngọc Giàu, tổng thư ký Phủ Thủ Tướng. Với cái thể của ông Bông, anh tưởng ông Giàu sẽ don đả tiếp ngay, nhưng thư ký của ông Giàu yêu cầu chúng anh ngồi chờ. Trong khi anh rất sốt ruột thì ông Bông thản nhiên và kiên nhẫn ngồi chờ cho đến khi được tiếp.*

“Vời tư cách viện trưởng Trường Quốc Gia Hành Chánh, ông Bông thường đi lễ kính lý tới các tỉnh. Đi với ông Bông những chuyến đi các tỉnh miền Tây hay lên Đà Lạt,... anh thấy mọi người đều mến phục ông, có lẽ ngoài tư thế chính trị, ông là người hiền hòa, bình dị, và nể vợ. Thình thoảng vợ chồng anh ăn cơm ở nhà ông Bông. Bà Bông kể với vợ anh rằng những ngày giáp Tết khi người làm về quê ăn Tết, bà Bông bảo ông lau nhà, ông cũng lau!”

Giáo Sư Bông có trong nhóm Liên Trường không ạ, thưa anh Hùng?

“Cái đó anh không biết.”

Anh có giả thuyết nào về biến cố ông Bông bị ám sát đúng vào ngày lễ ra ông lên làm thủ tướng?

“Anh có người bạn làm phụ tá tổng ủy trưởng Trung Ương Tình Báo và rất thân với ông Bông. Hôm ông Bông bị ám sát, anh gọi anh bạn đó và chờ đợi một câu trả lời xác thực. Anh bạn báo: ‘Việt Công giết ông Bông; đó là một hành động có tính cách chiến lược, tạo ra một khoảng trống chính trị ở miền Nam.’ Nghe nói thế, anh giận anh ta nhiều tháng trời.”

Lý do anh giận bạn anh là gì ạ?

“Vị anh nghĩ anh ta đang nắm chức vụ cao cấp trong ngành tình báo nên phải theo lập trường chính phủ mà không nói thật với anh. Ngay cả khi Tướng Nguyễn Ngọc Loan họp báo để trình diện những tên đặc công Việt Cộng bị bắt vì ám sát ông Bông, anh cũng không tin.”

Thế anh nghĩ ai giết ông Bông?

Anh nghĩ rằng quân đội

giết ông Bông. Mãi sau 75 khi sang Mỹ, đọc cuốn sách “Giải Phóng: The Fall and Liberation of Saigon” của nhà báo phản chiến người Ý Tiziano Terzani, anh mới tin là Việt Cộng giết ông Bông. Ngày 30/4/1975 Terzano ở lại Sài Gòn, phỏng vấn Nguyễn Hữu Thái, và Thái nhận mình là thủ phạm vụ giết ông Bông. Nhưng sau này Cộng Sản Hà Nội nói không phải Thái giết, mà là Vũ Quang Hùng và Lê Văn Châu trong tổ trinh sát vô trang Ban An Ninh ném chất nổ giết ông Bông. Anh nhớ trước đó ít lâu vợ chồng ông Bông và vợ chồng ông Phạm Văn Liễu đến nhà anh ăn cơm. Trong bữa ăn, ông Liễu bảo năm nay ông Bông 43 tuổi ta, ‘phải coi chừng’ vì đúng vào tuổi ấy, ông Liễu bị đầu độc gần chết. Ông Bông bảo chưa chắc vì còn phải tính đến số của vợ, số hai người ‘xet qua xet lại’ mới ra kết quả.”

Vậy là Việt Cộng chọn đúng ngày ông Bông lên làm thủ tướng để ra tay?

“Anh nghĩ đó chỉ là sự tình cờ. Việt Cộng muốn ám sát ông lâu rồi, nhưng ngày hôm ấy ông Bông lơ là. Thường ngày ông Bông có hai nhân viên bảo vệ an ninh chạy xe Honda kè theo xe của ông. Nhưng hôm đó ông Bông lại cho hai nhân viên đó về nhà đón con, mà xe của ông Bông gặp đèn đỏ, phải ngừng lại, nên bọn Việt Cộng mới ra tay được. Đúng là số phận. Cũng như nếu hôm đó mà anh đi cùng xe đi đánh tennis với ông Bông như mọi khi thì anh cũng chết rồi.”

Anh và Giáo sư Bông có mối quan hệ thân tình như thế, vậy trong những lúc nói chuyện riêng tư chỉ giữa hai người, có khi nào Giáo sư Bông khuyên anh điều gì đặc biệt không?

“Có. Qua các buổi họp của Hội Đồng Quan Hệ Quốc Tế - một tổ chức ở Việt Nam rạp khuôn theo Council on Foreign Relations của Hoa Kỳ - anh có dịp gặp bà Luật sư Tăng Thị Thành Trai và bà Luật sư Huỳnh Ngọc Anh. Bà Trai ngỡ ý muốn anh tham gia văn phòng luật sư của bà ấy. Anh về kể lại với ông Bông; ông Bông bảo ‘nghe luật sư bây giờ ‘phức tạp lắm. Tôi với anh nên làm việc khác’.”

Giáo Sư Bông là người miền Nam, ông có thể hiện tình “xởi lởi” rộng rãi, dễ dãi, tốt bụng không, tôi hỏi anh Hùng?

“Ông Bông kin tiếng lắm, một đức tính của người làm chính trị. Khi ông Bông sang Mỹ, anh dàn xếp để ông Bông, anh Trần Như Tráng và Tướng Nguyễn Chánh Thi gặp nhau. Thế mà khi về, ông không kể lại và anh cũng không hỏi. Ông cũng nói nhiều về anh với ông Hào, nhưng anh chỉ biết việc ấy do anh Hào nói sau khi ông Bông đã chết. Ông được mời làm thủ tướng và đề cập đến tên anh, tin đó mãi sau này khi sang Mỹ, anh Hoàng Đức Nhã nói với anh chứ ông Bông không nói cho anh biết.”

Xin trích bốn đoạn trong email của ông Hoàng Đức Nhã đề ngày 24 Tháng Giêng, 2005 gửi cho anh Hùng. Email viết bằng tiếng Anh, tôi cô dịch sát nguyên văn, nhưng vì đây là trao đổi riêng tư giữa ông Nhã và anh Hùng nên ông Nhã hay dùng chữ có tính cách đại ngôn và đùa giỡn:

1. *“Tôi rất thích ông ta (GS Bông - Thái chú thích), và như phần lớn người Việt Nam, rất ấn tượng trước người đỗ hai bằng tiến sĩ (Kinh Tế và Chính trị học) của trường Đại Học Sorbonne, lại còn đoạt được chức giáo sư thạc sĩ danh giá! Tôi đã theo rồi xem ông*

Xem tiếp ANH HÙNG trang 7

Tiếp ANH HÙNG trang 6

ta thay đổi Học Viện Quốc Gia Hành Chánh ra sao từ khi tôi ngồi lên ghế 'tiểu vương' đầu năm 1969."

2. "Với việc Tổng Thống Thiệu quyết định tiến hành cuộc bầu cử, ông ấy và tôi nghĩ rằng nên có một chính phủ mới sau khi cuộc bầu cử chấm dứt. Tôi lập luận rằng đây là lúc phải đem đổi lập vào chính quyền, đặc biệt Giáo Sư Bông, một nhân vật có khả năng và trong sạch. Đó là nguyên nhân tại sao tôi vận động với Giáo Sư Bông để ông lãnh đạo chính phủ ngay sau khi có kết quả bầu cử - chúng tôi còn dự định thông báo việc này trong ngày Lễ Quốc Khánh (National Day), 1/11/1971. Tôi đến nhà họp với ông Bông nhiều lần để bàn không những chính quyền sẽ được tổ chức ra sao mà cả tên các ứng viên cho các bộ, bộ nào ông ấy muốn và bộ nào dành cho tổng thống. Chúng tôi làm việc trong tiếng động ồn ào của các con ông Bông và dưới sự chú tâm của Jackie. (vợ ông Bông - Thái chủ thích).

"Không ai biết việc chúng tôi làm. Bông còn hỏi tôi về những người của học viện mà ông ấy muốn đem vào hoặc là Phủ Thủ Tướng hoặc với tư cách bộ trưởng. Tôi nhớ rõ ông ấy nêu tên anh Giáo Sư Lê Công Truyền và Giáo Sư Hoàng Xuân Hào. Ông ấy hỏi tôi có biết ai trong số ba người ấy. Tôi trả lời tôi biết anh học ở Mỹ về và lái chiếc xe Traction bóng loáng, nhưng không biết Giáo Sư Hào và Giáo Sư Truyền. Ông ấy cười khi tôi nói đến cái xe Traction của anh."

3. "Tổng Thống Thiệu cũng thích Giáo Sư Bông, mặc dầu ông anh Nguyễn Văn Kiêu luôn luôn vận động cho Nguyễn Ngọc Huy (Kiêu là đảng viên Đảng Đại Việt, rồi sau này là Tân Đại Việt). Chúng tôi hóa giải bằng cách mời Huy tham dự Hội Đàm Paris."

4. "Chúng tôi cũng lo rằng Việt Cộng tìm cách sát hại ông Bông vì ông ấy là một ngôi sao sáng chính trị và là một người quốc gia chân chính. Quả bom nổ trong phòng ông ấy năm 1969 luôn luôn là một sự nhắc nhở những gì mà Việt Cộng và những người 'gợi

lời' đổi lập có thể làm."

Dưới đây là bản chụp lại 3 đoạn trong email của ông Hoàng Đức Nhã gửi anh Hùng:

3 ĐOẠN LÁ THƯ HOÀNG ĐỨC NHÃ GỬI ANH HÙNG

Trở lại cuộc phỏng vấn anh Hùng, tôi hỏi, lúc được tin ông Bông bị ám sát chết, lý do nào anh đoán là quân đội chủ mưu mà không phải là cộng sản?

"Anh đoán vậy vì ông Bông từng viết bài chống việc quân đội cầm quyền."

Có bao giờ Giáo Sư Bông tỏ ra thái độ kỳ thị Nam-Bắc không ạ?

"Không. Những lần đi gặp các nghị sĩ dân biểu Mỹ tại Tòa Đại Sứ Mỹ, lần nào ông ấy cũng rủ anh đi cùng. Ở Học Viện Quốc Gia Hành Chánh, ông đối xử với anh rất tốt, rất thân là đảng khác. Bản Cương Lĩnh của Phong Trào Quốc Gia Cấp Tiên, ông Bông cũng giao cho anh dịch ra tiếng Anh. Anh dịch tên của phong trào là National Progressive Movement thay vì Progressive Nationalist Movement, để nhấn mạnh đến tính cách cấp tiến, chứ không phải tính cách quốc gia như một chủ thuyết. Ông Bông cũng bằng lòng luôn cách dịch đó, không đòi sửa gì cả. Trong nhiều năm sinh hoạt với ông Bông, anh không có bằng chứng nào tỏ ra ông có tình thân kỳ thị Nam-Bắc.

Thế hệ của tôi lúc rời Việt Nam không có cơ hội để biết về các đảng phái, các phong trào hoạt động thời trước 1975. Chỉ biết có Đảng Cần Lao của ông Cố Vấn Ngô Đình Nhu thời Đệ Nhất Cộng Hòa; Đảng Dân Chủ của Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu thời Đệ Nhị Cộng Hòa và đọc sách báo thì biết có các đảng Quốc Gia như Quốc Dân Đảng, Đại Việt. Còn Duy Dân Đảng, Dân Xã Đảng, mãi sau này tôi mới nghe nói đến. Và càng không biết là có Phong Trào Quốc Gia Cấp Tiên. Thành ra, trong cuộc phỏng vấn Giáo Sư Hùng, tôi mới được anh giảng cho nghe về phong trào này.

"Phong Trào Quốc Gia Cấp Tiên là sự phối hợp của đảng phái và trí thức. Ông Bông là đại diện cho trí thức vì được nhiều trí thức

ủng hộ. Ông Nguyễn Ngọc Huy là lãnh tụ của Đảng Tân Đại Việt. Nghĩa là làm việc ở địa phương thì có cán bộ Tân Đại Việt, còn ông Bông đóng vai trò biểu tượng để thu hút công chức, trí thức và chuyên viên tham gia Phong Trào. Cột trụ của phong trào là cả hai người này.

Phong Trào Quốc Gia Cấp Tiên có một chủ tịch đoàn, mà anh là một thành viên. Sự đóng góp của anh không nhiều. Việc đầu tiên là soạn cương lĩnh. Ông Huy là người soạn, sau đó một ủy ban ba người gồm có anh, anh Nguyễn Tường Bá và anh Tạ Văn Tài được cử ra để nghiên cứu và bổ khuyết. Còn dịch bản cương lĩnh đã hoàn chỉnh sang tiếng Anh thì anh dịch. Sau một thời gian, với sự đồng ý của ông Bông, anh ít can dự vào hoạt động của phong trào.

Lý do nào Giáo Sư Bông đồng ý để anh ít can dự vào hoạt động của phong trào?

Anh Hùng: "Thiên cơ bất khả lậu."

"Mục tiêu của phong trào là chống độc tài, xây dựng dân chủ cho Việt Nam, tóm là đổi lập với ông Thiệu và muốn thay thế ông Thiệu," anh Hùng cho biết.

Thời ông Thiệu làm tổng thống, dường như ông không "mạnh mẽ" với đổi lập. Anh có biết ông Thiệu nghĩ gì về ông Bông không ạ?

"Một lần, trong bài diễn văn ông Thiệu đọc tại trường Quốc Gia Hành Chánh, ông nói, đổi lập phải như ông Bông, nghĩa là đổi lập một cách đàng đàng. Điều này cho thấy ông Thiệu trọng thị ông Bông."

Đọc lịch sử chúng ta thấy, đảng nào cũng thế, chính phủ nào cũng thế, ngay cả các công ty tư nhân, và thậm chí các ban nhạc - như The Beatles chẳng hạn - khi chưa thành công thì "canh lạnh - com ngọt" với nhau, nhưng đến khi có quyền, có tiền, có danh, người ta đâm ra "mặt nặng mặt nhẹ" với nhau và tệ hơn có thể triệt hạ nhau. Anh có nghĩ về tình huống đó không, khi làm việc với Giáo Sư Bông?

"Anh biết, khi ông Bông và phong trào có cơ hội nắm quyền thì mâu thuẫn có thể xảy ra, nên anh nói trước với ông Bông rằng

'khi mình chưa thành công thì bạn bè có nhiệm vụ khuyến khích và nâng đỡ mình. Nhưng khi mình có quyền, sẽ có nhiều kẻ xưa nịnh tâng bốc thì lúc ấy bạn bè có nhiệm vụ của bạn bè phải là phê bình, chỉ trích mình. Nếu lúc ấy mà mình không chịu được những lời phê bình ấy thì chỉ cần nói ông ơi, ông có thái độ tiêu cực quá, ông ra chỗ khác chơi đi, thì anh đi ngay."

Nếu cần nói thật ngắn trong một câu về Giáo Sư Nguyễn Văn Bông, anh sẽ nói gì ạ?

Anh Hùng: "Ông Bông là người can đảm, tài giỏi; anh thấy trong ông toát ra một sự hiền lành, nhũn nhặn và chân thật."/

Tiếp VIỆT trang 4

riêng em, cú sốc đó còn nằm ngang cổ họng khiến nặng khó thở.

Mấy tháng sau nàng phát giác tiền dư của hai đứa trong Account chung từ đạo chúng mình góp gạo thổi com bị thổi bay mất tiêu.

Làm con tính rợ, tiền lương của nàng trừ chi phí mỗi tháng dự trên một ngàn độ, mười mấy tháng chung sống số tiền tháng dư của nàng không cánh mà bay một cái vèo, dĩ nhiên vài chục ngàn tiền hưu của chàng cũng được di dời về nơi mô nàng phải hỏi cho ra lẽ.

Chiều hôm đó sau bữa cơm tối, tương chàng sẽ e ngại khi nàng hạch sách, chàng trả lời chắc nịch: - Anh rút tiền dư trong account chung đưa qua account riêng của anh coi như tiền tiết kiệm, nếu để chung với tiền chi tiêu mỗi tháng khó kiểm soát.

Nàng thất kinh hồn vía vừa nhận ra chân tướng... cướp, nàng nín thở hỏi một câu ngờ ngẩn: - Nếu em muốn rút một ít tiền trong đó thì sao? Chàng nói như đùa: - Để ợt, anh sẽ rút tiền đưa lại cho em, hiện nay tiền lương mỗi tháng của em còn dư trong Account chung, em cần gì đến số tiền thặng dư kia, đã bảo là tiết kiệm thì chớ có đụng vào.

Thời rồi nàng gặp phải dân chơi thứ thiệt, tiền đã vào tay chàng là tiền của anh, tiền mất tình chưa đủ lớn để nàng vượt qua cơn sóng dữ, nàng đại dột chui

vào hang cộp, không bị xoi tái mới lạ.

Mang tiếng là vợ chủ nhà nhưng nàng chỉ là người ở trọ dù phải nộp gần hết gia sản cho chàng, lương tháng cũng bị chặt đẹp, com canh ăn để sống qua ngày chứ không phải ăn ngon mặc đẹp, chơi bồi du lịch du liếc quen đi em.

Đời bồng nàng lọt thõm vào ngõ hẹp, hẹp đến khó thở, giới ả vợ chồng son mới cưới vừa qua "thời nô" vài tháng, mỗi tình mong manh vừa chấp chừng biết đi đã ngã quỵ, nàng rơi vào cơn trầm cảm sâu thẳm thẳm.

Bạn bè cố vấn nàng phải đổi lại số tiền bị tịch thu, nàng suy đi nghĩ lại, không đòi thì nàng mất ăn mất ngủ, mà đòi chàng trả tiền thì khác gì tuyên chiến với chàng.

Dùng phải du đảng thứ thiệt núp bóng "gentleman" liệu nàng có sức cầm cự nổi những ngày sắp tới.

Sau bao đêm trăn trở và được Thủy vấn ý, nàng gom hết can đảm đem nỗi lòng rối rắm giải bày với chàng:

- Anh à, anh có thể giải thích cho em hiểu tại sao anh tự tiện chuyển tiền dư từ account chung đưa vào account riêng của anh?

Vụ này chàng nghĩ ngại có ngày nàng sẽ hỏi, không ngờ nó đến sớm hơn dự đoán của chàng, không sao chỉ là chuyện nhỏ thôi.

Chàng từng cưỡm gọn tiền của hai bà vợ cũ một cách tài tình, nàng là con nai tơ cũng sẽ cùng số phận như họ thôi, chàng là dân cao thủ dư sức xô mũi nàng. Chàng thờ dài, chậm rãi:

- Em khéo lo, anh lấy số tiền đó đưa vào account riêng của anh để sau này tiện trả tiếp nợ nhà.

Nàng thờ ngắn, hỏi ngay: - Anh đã lấy tiền tiết kiệm của em trả bớt nợ nhà, bây giờ anh lấy thêm tiền lương của em tích lũy trả dứt nợ trong khi em vẫn chưa được đứng tên chủ quyền nhà, anh không thấy mình quá đáng à.

Chàng tỏ vẻ khó chịu: - Em khéo lo, anh chỉ trả dần nợ chứ đã dứt nợ đâu, khi sạch nợ anh sẽ làm giấy thừa kế cho em ngay.

Thời rồi lượm ời, giấc mộng ban đầu chỉ là cơn mộng ảo, chuyện chúng mình đang bước vào ngõ

cụt, tình nghĩa đôi ta chàng quyết định.

Nàng rơi vào cơn rối loạn tâm thần, tự dần vật đến tuổi này còn nhìn nhầm người, cả tin tình không mua không bán nên lọt bẫy kẻ bán linh hồn cho thần tiên.

Tiền của nàng đang có bỗng chui tọt vào túi chàng mang cho chàng niềm vui vô tận, nàng vật vờ như đứa vô hồn vì tiền mất mà tình chàng bán giá trên trời mới chừa.

Ái bảo nàng tự mẫn đến mù lòa nghĩ mình học thức hơn chàng, trẻ hơn chàng một con giáp nên không nhận điện chàng chả giống con giáp nào cả.

Chàng sinh dưới ngôi sao đũa, tiền là Tiên là Phật, dù nàng có trẻ, có giỏi cách mấy mà không mang cho chàng nhiều tiền làm răng hợp hôn chàng được.

Đoạn cuối cuộc tình bèo nhèo là buổi hẹn ngoài tòa lý dị, hơn hai mươi tháng chung sống, ông tòa gõ vào búa một cái cụp tra tự do cho hai kẻ nhìn nhau với ánh mắt hình viên đạn.

Hủ hồn nàng vừa thu lại mấy chục ngàn bị giam trong Account của anh chồng cũ, nàng thề chuyên này không thêm lấy chồng, chỉ tìm bạn tâm giao uống cà phê, du lịch... cho vui tuổi hạc.

Lạ thật, làm gì có bộ lão chịu kết bạn tâm giao như ri, họ cần một tấm lòng, một bàn tay chăm sóc những ngày trời đầu yếu, nàng chưa bao giờ là vợ hiền, vợ đảm đang, bảo sao nàng không NGỘ NHẬN dài dài./

2023 / Đoàn Thị

Việt Báo Online phục vụ bạn Bất cứ giờ nào Bất cứ nơi nào trên toàn thế giới vietbao.com quảng cáo hữu hiệu tin tức cập nhật hoá cả trăm ngàn trang bài Viết Về Nước Mỹ Kinh tế - Kỹ thuật Sinh hoạt cộng đồng Weekend, Thương mại

Mua báo, đọc báo là góp phần bảo vệ phẩm giá của chữ Việt, người Việt.

Tổ Hợp Luật Sư NGUYỄN QUỐC LÂN & ASSOCIATES Chuyên Môn: Di Trú, Hình Sự, Thương Mại, Gia Đình, Tai Nạn. Bảo Hiểm (Bad Faith) & Kế Hoạch Gia Sản. 9141 Bolsa Ave., Suite 303, Westminster, CA 92863 (Trong khu Cathay Bank và tiệm vàng Kiều Hạnh) Tel: 714. 891.1901 Web: www.vietlaw.com

LÊ VĂN BA S.S.I. Chuyên Nghiệp Xã Hội - Pháp Lý - Di Trú - Khai Thuế CÓ SỰ CỘNG TÁC CỦA NHIỀU LUẬT SƯ VIỆT MỸ Văn Phòng Chuyên Nghiệp Từ 1990 tại Một Địa Chỉ CHUYỂN LO BỒI THƯỜNG TÀI NAN • Luật sư phí hợp lý. • Tiền bồi thường cao nhất. • Không bảo hiểm cũng trực tiếp với văn phòng gặp. • Sẵn sàng tranh tụng tại tòa. • Nhanh chóng và thành tín. CHUYÊN NGHIỆP SSI - SSA - PI • Thiết lập hồ sơ mới. • Khiếu nại hồ sơ cũ. • Sơ vấn hồ sơ y khoa. • Đại diện ra Tòa hành chánh. • Hàng ngàn hồ sơ có kết quả mỹ mãn. • Xin gia hạn SSI, Medical, Medicare. • Xin mọi thứ trợ cấp xã hội. CHUYỂN NGHIỆP KHAI THUẾ • Income Tax cá nhân và công ty thường mại định kỳ. • Giữ sổ sách lương bổng... DỊCH VỤ PHÁP LÝ • Kết hôn nhanh không thủ tục. • Ly dị gấp không ra tòa. • Notary Public và tất cả dịch vụ pháp lý khác. • Di trú: Bảo lãnh cha mẹ, anh em, vợ chồng, fiancée.

XE ĐÒ HOÀNG SAN DIEGO □ LITTLE SAIGON □ LOS ANGELES □ SACRAMENTO □ SAN JOSE □ OAKLAND □ SAN FRANCISCO □ ARIZONA (Lic # PSC 12777) LỊCH TRÌNH MỖI NGÀY NAM CALI KHỞI HÀNH: WESTMINSTER: 9:15AM * ABC Supermarket - 8970 Bolsa Ave./Magnolia 92683 EL MONTE: 10:00AM * Thuận Phát Market - 2650 N. Rosemead Blvd/Garvey 91733 CHINA TOWN: 10:25AM * Metro Station - 1231 N Spring St/College St. 90012 Có thêm chuyến 4:00 PM (Fri & Sun) tới San Jose ĐẾN: SAN JOSE: 4:15PM OAKLAND: 5:30PM SAN FRANCISCO: 6:00PM SACRAMENTO: 5:00PM BẮC CALI KHỞI HÀNH: SAN FRANCISCO: 6:30AM * McDonald - 590 Vanness/Golden Gate 94102 OAKLAND: 7:00AM * Bánh Mì Ba Lẹ - 1909 International Blvd/19th 94606 SAN JOSE: 8:30AM * Lee's Sandwiches - 2525 King/Burdette Dr. 95122 SACRAMENTO: 7:30AM * Hương Lan Sandwiches - 6930 65th/Stockton 95823 Có thêm chuyến 5:00PM (Fri & Sun) từ San Jose ĐẾN CHINA TOWN: 2:00PM ELMONTE: 2:15PM WESTMINSTER: 3:00PM CALI - ARIZONA KHỞI HÀNH: WESTMINSTER: 8:00AM * ABC Supermarket - 8970 Bolsa Ave./Magnolia 92683 CHINA TOWN: 8:20AM * Metro Station - 1231 N Spring St/College St. 80012 EL MONTE: 8:45AM * Thuận Phát Market - 2650 N. Rosemead Blvd/Garvey 91733 ONTARIO: 9:30AM * Jack in the Box - 4351 Ontario Mill Park Way/Ontario 91764 ĐẾN: PHOENIX: 3:30PM TEMPE: 4:00PM CHANDLER: 4:30PM ARIZONA - CALI KHỞI HÀNH: CHANDLER: 8:00AM * Lee's Sandwiches - 1901 W. Warner/Dobson 85224 PHOENIX: 8:30AM * Super L Ranch Market - 668 N 44th St. Tempe/ E. Cofo Center Dr. 85008 PHOENIX: 9:00AM * Lam's Supermarket - 6740 W. Indian School Rd./ 67th Ave. 85033 ĐẾN: ONTARIO: 2:00PM EL MONTE: 3:00PM CHINA TOWN: 3:15PM WESTMINSTER: 3:30PM Toll Free: 1-888-8ĐI XE ĐÒ / 1-888-834-9336 San Jose 408. 729-7885 Santa Ana 714. 839-3500

Tiếp NHẬP CƯ trang 1

khát hơi thở tự do”) đã được đặt tại chân tượng.

Cho đến nay, căng thẳng giữa Lodge và Lazarus – giữa tư lợi kinh tế và lý tưởng nhân đạo – vẫn còn tồn tại trong các cuộc tranh luận về di dân và nhập cư của Hoa Kỳ. Thực tế, cả hai quan điểm đều có chung một cơ sở thiếu sót. Một dự án nghiên cứu đang phát triển cho thấy rằng di dân không phải là những kẻ giành giật việc làm, người nhập cư cũng không cần Hoa Kỳ phải ‘ban ơn mưa móc.’ Thay vào đó, đa số người nhập cư là những người tạo ra công ăn việc làm cho người khác.

Nếu có một số lượng việc làm nhất định trong một khu vực, rồi di dân nhập cư và kéo nhau đến đó sinh sống, thì có vẻ như cảm giác về việc họ sẽ chiếm lấy công việc người bản xứ là đúng. Thật vậy, với Lodge thì điểm này “quá rõ ràng, không cần bàn cãi.” Nhưng ông và những người có chung quan điểm này mắc phải hai sai lầm. Đầu tiên, những người nhập cư không chỉ bỏ sung vào nguồn cung cấp lao động; họ cũng làm tăng thêm nhu cầu lao động. Khi người nhập cư tham gia vào nền kinh tế địa phương, họ cũng sẽ làm tăng nhu cầu về hàng hóa và dịch vụ – chẳng hạn như nhu cầu về nhà ở, thực phẩm và phương tiện đi lại – từ đó làm tăng nhu cầu về nguồn lao động ở địa phương. Điều này giúp giải thích một trong những phát hiện nghiên cứu nổi tiếng nhất về kinh tế học lao động: Nghiên cứu của David Card về The Mariel boatlift from Cuba to Miami (Cuộc di cư hàng loạt từ Cuba tới Miami). Từ tháng 5 đến tháng 9 năm 1980, khoảng 125,000 người Cuba đã đến Miami. Một nửa trong số họ

định cư ở đó, tăng 7% lực lượng lao động địa phương. Tuy nhiên, Card không nhận thấy tác động tiêu cực nào đối với tiền lương hoặc mức độ việc làm ở Miami.

Sai lầm thứ hai của trường phái Lodge là chỉ coi người nhập cư là người làm công hoặc có khả năng làm công. Tư tưởng này loại bỏ hẳn một trong những cách quan trọng nhất mà người nhập cư tham gia vào nền kinh tế: họ có thể trở thành chủ lao động. Người nhập cư tạo ra các công ty mới, và những công ty này tạo ra công ăn việc làm mới. Trên thực tế, người nhập cư có khả năng bắt đầu công việc kinh doanh mới cao hơn so với người bản xứ. Một nghiên cứu gần đây đã phân tích quốc gia xuất xứ của các nhà sáng lập từ tất cả các công ty, cơ sở được thành lập tại Hoa Kỳ từ năm 2005 đến năm 2010. Kết quả cho thấy người nhập cư có khả năng bắt đầu công việc kinh doanh mới cao hơn 80% so với người bản xứ. Đây hầu hết là các mô hình kinh doanh nhỏ với chỉ vài nhân viên, bao gồm nhà hàng, tiệm sửa xe, thẩm mỹ viện, cửa hàng bán lẻ... Nhưng nhìn chung, đa số nhà sáng lập doanh nghiệp mới đều là người nhập cư, ở mọi cấp độ quy mô việc làm, từ các cửa hàng chỉ vồn vện vài nhân viên cho đến các công ty sở hữu hàng trăm, hàng ngàn hoặc thậm chí là hàng chục ngàn lao động. (Có thể kể đến như Google, eBay, Yahoo và Tesla, hoặc Dow, DuPont, Merck và Pfizer – tất cả đều có nhà sáng lập hoặc đồng sáng lập là người nhập cư). Khi tổng kết tất cả và nhìn lại, kết quả thật ấn tượng: những di dân nhập cư vào Hoa Kỳ đã gây dựng nên rất nhiều công ty thành công; họ đã tạo ra việc làm nhiều hơn là lấp đầy nó. Hơn nữa, các công ty do

người nhập cư thành lập trả lương ngang ngửa hoặc cao hơn so với các công ty khác.

Điều này không phụ thuộc vào nguồn gốc của người nhập cư đến từ đâu. Dân nhập cư vào Hoa Kỳ bắt đầu kinh doanh với tỷ lệ và quy mô tương tự nhau, bất kể họ có sinh ra ở các nước OECD hay không (chủ yếu ở châu Âu và có thu nhập bình quân đầu người cao hơn 3.5 lần so với mức trung bình của thế giới).

Vẫn có những lo ngại về sự khác biệt giữa các khu vực. Ở một số nơi, các doanh nghiệp của dân nhập cư có thể tạo việc làm, và thậm chí có tác động tích cực lâu dài đến nền kinh tế quốc gia. Trong khi đó, ở một số nơi khác, người nhập cư có thể cạnh tranh việc làm với người bản xứ. Để phân tích khả năng này, chúng ta có thể quay lại thí dụ Mariel-boatlift. Theo các học giả kinh tế, cuộc di cư đã cung cấp một “thí nghiệm tự nhiên.” Thị trường lao động địa phương Miami đã trải qua một cú sốc bất ngờ; còn các thành phố khác thì không. Điều này xảy ra bởi Fidel Castro tuyên bố với người dân Cuba rằng nếu họ muốn rời đi, họ có thể khởi hành từ cảng Mariel, và ông sẽ không cấm cản. Di dân kéo đến Miami chứ không đến các thành phố khác của Hoa Kỳ là bởi vì Miami là điểm đến dễ dàng, và cũng đã có sẵn một số đồng hương Cuba ở đó. Và rồi cuộc di cư này trở thành sự kiện có thời gian ngẫu nhiên mà các học giả kinh tế thường thích nghiên cứu.

Hai dự án độc lập gần đây đã phân tích tác động kinh tế của Thời Đại Di Cư Hàng Loạt (Age of Mass Migration, diễn ra trong khoảng 1850 đến 1914). Với cuộc di cư từ Mariel, những người nhập cư trong

thời kỳ này thường đến Miami theo từng đợt rời rạc, chủ yếu là do các sự kiện kinh tế hoặc chính trị ở quê hương của họ thúc đẩy. Họ có khuynh hướng định cư ở những nơi mà đồng hương của họ đã đến trước, và ở những vùng mà họ có thể đến bằng tàu hỏa, vốn đang mở rộng về phía Tây. Khi xem xét tác động cục bộ của những làn sóng nhập cư khu vực này ở các thành phố và quận trên khắp Hoa Kỳ, nghiên cứu nhận thấy rằng những khu vực từng trải qua làn sóng người nhập cư thường có nhiều thành tựu kinh tế tốt hơn. Trong những năm ngay sau làn sóng nhập cư, các khu vực này đã tăng số lượng việc làm, ngay cả đối với những người lao động bản xứ. Về lâu dài, những nơi có mức độ nhập cư cao hơn thường ít nghèo đói hơn, ít thất nghiệp hơn và mức thu nhập bình quân đầu người cũng cao hơn.

Ở cấp quốc gia, vấn đề kinh tế và nhập cư có liên quan nhưng rộng hơn. Ngày nay, Hoa Kỳ đang phải đối mặt với những thách thức

kinh tế đáng kể. Tăng trưởng năng suất đã chững lại. Nợ công đang ở mức cao báo động. Xã hội chúng ta đang có dân số già và nhiều người về hưu; số lượng người đóng thuế ngày càng ít hơn, và số người phụ thuộc vào an sinh xã hội và Medicare ngày càng nhiều hơn. Người nhập cư có thể là một giải pháp chính cho những vấn đề này. Họ có thể góp phần mở rộng lực lượng lao động, thúc đẩy tiến bộ công nghệ và thúc đẩy tăng trưởng chung.

Lưỡng đảng Hoa Kỳ đều nói rằng họ muốn tạo việc làm và hỗ trợ cho người lao động. Để có thể nhìn thấy rõ tiềm năng của người nhập cư, cần phải có sự thay đổi cơ bản trong quan điểm. Những người cấp tiến thường kể những câu chuyện rất cụ thể về thị trường việc làm, với lập luận rằng những người nhập cư sẽ gánh vác những công việc mà dân bản xứ không muốn làm. Nhưng lập luận chính xác hơn là với người nhập cư, sẽ có nhiều việc làm được tạo ra hơn. Bởi vì rất nhiều người trong số họ

sẽ thành lập công ty, tạo ra nhiều cơ hội hơn cho tất cả mọi người.

Cũng không mấy khó hiểu tại sao dân nhập cư lại dám ‘lãng xả’ kinh doanh từ con số không. Bởi vì khi quyết định di cư, họ đã chấp nhận rủi ro. Đó là vượt qua đại dương hoặc sa mạc, hoặc đi bộ băng qua Darien Gap. Họ chấp nhận rủi ro để đến với một cuộc sống mới. Nên không có gì ngạc nhiên khi họ lao vào kinh doanh để kiếm sống khi đã đến được vùng đất mới.

Như vậy, sau một hành trình đầy gian nan vất vả, thứ mà di dân nhập cư mang đến cho nền kinh tế Hoa Kỳ là năng lượng chứ không phải sự mệt mỏi. Vậy thì, vàng thơ của Lazarus có lẽ nên sửa lại thành: “Give us those who seek a better life. They will return the favor.” (xin tạm dịch là: “Ồ lại với chúng ta những người khát khao cuộc sống tốt đẹp mới. Họ sẽ để lại lại những đền đáp tốt đẹp.”)

Nguyễn Hòa phỏng dịch. Bài gốc “What Emma Lazarus Got Wrong About Immigration” của Benjamin F. Jones, được đăng trên trang TheAtlantic.

Việt Báo Online phục vụ bạn vietbao.com trình bày trang nhã danh mục dễ tìm quảng cáo hữu hiệu tin tức cập nhật hoá cả trăm ngàn trang bài Viết Về Nước Mỹ Kinh tế - Kỹ thuật Sinh hoạt cộng đồng

Hơn 120,000 độc giả mỗi ngày. Hơn 1,500,000 hits mỗi tháng. Quảng cáo hữu hiệu trên vietbao.com tại 85 nước toàn cầu Liên lạc Web@vietbao.com 714-988-5388

KHÓA TU, KHÓA TU Khóa tu 10 ngày tại BIG BEAR MEDICATION CENTER 45574 4th Street, Big Bear CA 92315. Sep 15-24-2023 và Oct 13-22-2023. Xin liên lạc về Thida (714) 616-8981 *** Cần người nấu ăn cho khóa tu xin liên lạc Julie (626) 459-8448

THIỆN VIỆN CHÂN NGUYÊN Buddhist Meditation Center www.thienvienchannguyen.net 20635 US Hwy 395 • P.O. Box 248 • Adelanto, CA 92301 Telephone: (714) 656-5004 Email: tvchannguyen@yahoo.com Facebook: ThienVienChanNguyen Phật Lịch 2567 California, ngày 08 tháng 08 năm 2023 THƯ CUNG THỈNH / THƯ MỜI ĐẠI LỄ VU LAN THẮNG HỘI Nam Mô Bốn Sư Thích Ca Mâu Ni Phật Kính bạch Chư Tôn Thiên Đức Tăng Ni. Kính thưa quý Quan khách, quý Đồng hương và chư Phật tử, Hiếu hạnh là hạnh đầu của người con Phật không thể thiếu trên con đường tiến tu và giải thoát ra khỏi lực đạo luân hồi. Nhân mùa Báo Hiếu năm nay, Thiện Viện Chân Nguyên sẽ tổ chức kỷ niệm Đại Lễ Vu Lan Thắng Hội và Trì Bát Khất Thực, Cúng Dường Trai Tăng vào lúc 10:00AM ngày 03-09-2023 nhằm ngày 19 tháng 7AL năm Quý Mão tại địa chỉ 20635 US Hwy 395, Adelanto, CA 92301. Trân trọng kính cung thỉnh Chư Tôn Thiên Đức Tăng Ni quang lâm Thiên Tự chứng minh và cử hành khóa lễ. Kính mời quý Quan khách, quý Đồng hương và chư Phật tử hoan hỷ vân tập về THIÊN VIỆN CHÂN NGUYÊN tham dự Đại Lễ Vu Lan Thắng Hội vào ngày giờ nêu trên. Sự hiện diện quý báu của quý Ngài và quý chư liệt vị là niềm khích lệ cho chúng con và Đạo tràng Thiện viện Chân Nguyên thể hiện tấm lòng hiếu thảo đối với Cha Mẹ hiện tiền cũng như Cha Mẹ nhiều đời quá vãng được trượng thừa ân triêm công đức trọn vẹn niềm tin và tâm thành của người con Phật, đồng thời tích cực trợ duyên cho chúng con / chúng tôi trên con đường Hoảng Pháp Độ Sanh để Đạo Pháp mãi mãi được phát triển và trường tồn. Nam mô Đại Hiếu Mục Kiền Liên Bồ Tát Ma Ha Tát tác đại chứng minh. Viện chủ Thiện Viện Chân Nguyên, Thích Đăng Pháp, Tỷ kheo Thích Đăng Pháp.

PHẬT-GIÁO VIỆT-NAM TÁC GIẢ NGÔ THỊ QUÝ LINH đã biên khảo về tam giáo: Nho, Lão, Phật trong quyển Lược Sử Triết Lý Giáo Dục Việt Nam (1997). Trong biên khảo Phật-Giáo Việt-Nam (2021), tác giả trình bày những ảnh hưởng đạo Phật đã đem đến cho xã hội người Việt trong suốt dòng lịch sử từ khi đạo Phật du nhập vào Việt Nam đến giữa thế kỷ thứ 20. Sách gồm có ba phần: lược sử, chùa chiền và văn thơ. Khổ sách: 7 in. x 10 1/4 in; dày 556 trang. Sách có hơn 30 hình đen trắng và hơn 100 hình màu về các chùa ở Việt-Nam, từ các ngôi chùa cổ nhất đến các chùa được xây dựng vào thế kỷ thứ 20, hình các tượng Phật, bồ tát, thiên sư, v.v... Sách có “Bảng Tự Vựng” khoảng 650 những chữ thông dụng trong các sách Việt viết về đạo Phật. Sách Phật-Giáo Việt-Nam được Amazon và nhà sách Tự Lực phát hành. Sách đã xuất bản của tác giả NGÔ THỊ QUÝ LINH: - Sứ Xanh Lưu Truyền (1991) - Lời Mẹ Hiền (1993) - Lược Sử Triết Lý Giáo Dục Việt Nam (1997) - Lịch Sử Việt Nam từ thuộc Pháp đến độc lập 1858-1945 (2002) - Việt-Nam và Công Cuộc Duy Tân (2019) Sách bán tại nhà sách Tự Lực, trên Ebay và Amazon. www.ylinhpublishing.weebly.com.

TẠI SAO HẦU HẾT CÁC PHIÊN XÉT XỬ TRUMP SẮP TỚI SẼ KHÔNG ĐƯỢC PHÁT SÓNG?

Công chúng liệu có được được ‘tha hồ’ xem các phiên xét xử Donald J. Trump hay không?

Nhiều phần là không, vì khó có khả năng các phiên xét xử trong 4 vụ kiện mà cựu tổng thống phải đối mặt sẽ được phát sóng trực tiếp, ngoại trừ trường hợp ở Georgia, ủng hộ sự công khai minh bạch theo chính sách dành cho các tòa án của tiểu bang này, được gọi là Rule 22.

Với tình hình các thiết bị quay phim, chụp hình bị ‘cắm cửa’ trong các phòng xử án, 330 triệu người dân sẽ phải dựa vào các báo cáo tin tức, hình minh họa và bài đăng trên mạng xã hội để nắm bắt thông tin, dù rằng có rất nhiều người muốn xem trực tiếp quá trình xử án.

Cuộc thăm dò của Quinnipiac University công bố ngày 16 tháng 8 năm 2023, chỉ ra rằng 71% người dân Hoa Kỳ ủng hộ việc đưa tin trên truyền hình về “phiên tòa liên quan đến nỗ lực của Trump nhằm lật ngược kết quả cuộc bầu cử tổng thống năm 2020.” Một cuộc thăm dò khác trong tháng 6 cho thấy 64% muốn phát sóng truyền hình các phiên xử liên quan đến việc Trump ‘ém’ tài liệu mật. Ngay cả các thành viên Quốc Hội từ cả hai đảng cũng đề nghị đưa ra luật cho phép lắp đặt camera tại Tối Cao Pháp Viện Hoa Kỳ.

Xét cho cùng, đa phần máy quay phim được phép sử dụng trong phòng xử án ở hầu hết các tòa án tiểu bang, cùng với các Tòa thượng thẩm Vùng 9 và Vùng 2 của Hoa Kỳ, giải

quyết kiện tụng từ West Coast và các bang Đông Bắc như New York, Connecticut và Vermont. Trong thời đại của Court TV và Thẩm phán Judy, tại sao các phiên tòa không được phát sóng truyền hình?

Đây là câu hỏi mà Brechner Freedom of Information Project (BFIP) tại University of Florida đã nhận được rất nhiều. Trong gần 50 năm, BFIP đã nghiên cứu về khả năng của công chúng trong việc truy cập những dữ liệu dân sự quan trọng này.

Tại sao tất cả các phiên tòa không được phát sóng truyền hình? Có rất nhiều lý do, trải dài từ các án lệ lịch sử, luật quốc hội, nghiên cứu thực nghiệm, cho tới các phiên tòa ‘diễn xiếc’ cấp cao, và trong một số trường hợp, đơn giản chỉ là vì sợ.

Từ công khai đến trầm lặng

Quyền đối với một phiên tòa công khai được quy định trong thông luật của Anh và Tu Chính Án Số 6 của Hiến pháp Hoa Kỳ. Hầu hết mọi người đều có quyền truy cập công khai, và giám sát, vụ kiện liên quan tới họ. Nhưng các tòa án thì khá chặt vật trong việc xác định một phiên tòa công khai có thể ‘công khai’ tới cỡ nào.

Năm 1807, cựu Phó Tổng thống Aaron Burr bị xét xử với tội danh phản quốc ở Richmond, Virginia. “Phiên tòa thế kỷ” đã thu hút cánh nhà báo từ khắp mọi miền đất nước. Dù hàng loạt tờ báo đăng tải các bài có nội dung chống lại Burr, Chánh

án Tối Cao Pháp Viện John Marshall nhận định rằng dư luận tiêu cực trước khi xét xử không làm phương hại đến bồi thẩm đoàn hoặc làm mất tính tôn nghiêm của tòa án.

Theo thời gian, công nghệ sẽ làm thay đổi suy nghĩ đó

Trong Scopes “Monkey Trial” (Phiên tòa Khi, hay vụ kiện Scopes) năm 1925, một giáo viên bị buộc tội vì phạm luật tiểu bang Tennessee vì đã giảng dạy về thuyết tiến hóa. Đây cũng là vụ đầu tiên được đưa tin trực tiếp trên đài phát thanh và tích hợp công nghệ điện tử. Camera đã ghi lại phiên tòa xét xử Bruno Hauptmann năm 1935 về vụ bắt cóc và giết chết con trai của Charles Lindbergh. Kết quả là, một số người mô tả nó là “rap xiếc truyền thông.”

Đáp lại, American Bar Association đã thông qua Canon 35, cấm mang các thiết bị quay, ghi hình và thu âm vào phòng xử án để bảo vệ “tính tôn nghiêm” của quá trình tố tụng. Năm 1946, Quốc hội ban hành luật liên bang Federal Rule of Criminal Procedure 53, cấm chụp hình, quay phim và phát sóng trong các phiên tòa hình sự cấp liên bang. Còn các tòa án cấp tiểu bang thì không.

Oklahoma, Colorado, Texas và các tiểu bang khác bắt đầu cho phép sử dụng máy quay TV tại tòa án. Nó được TCPV coi là hiến pháp vào năm 1981 trong vụ Chandler v. Florida. Nói chung, ở hầu hết các tòa án cấp tiểu bang, thẩm phán nắm quyền quyết định có

Trong 4 vụ kiện mà cựu tổng thống Donald Trump phải đối mặt sắp tới, các phiên xét xử sẽ khó mà được phát sóng trực tiếp, ngoại trừ trường hợp ở Georgia. (Nguồn: pixabay.com)

cho phép lắp đặt máy quay trong phòng xử án của họ hay không.

Court TV ra mắt vào năm 1991, và phiên tòa xét xử O.J. Simpson năm 1995 đã làm dấy lên làn sóng chỉ trích về việc phát sóng các thủ tục tố tụng trên truyền hình. Năm 2018, Chánh án TCPV John Roberts nói về việc máy quay được phép sử dụng trong phòng xử án: “Thành thật mà nói, tôi nghĩ rằng một số đồng nghiệp của tôi sẽ hành động khác, và điều đó sẽ ảnh hưởng đến quá trình quyết định của chúng tôi.”

Phổ biến hay minh bạch?

Một số người cho rằng nếu phát sóng trực tiếp các phiên tòa xét xử Trump, nhóm của ông có thể sẽ lợi dụng phòng xử án làm sân khấu để thu hút sự ủng hộ của công chúng, có lợi cho việc tái tranh cử. Hồi tháng 7, một luật sư đại diện cho Trump trong vụ kiện liên quan đến vụ bầu cử liên bang năm 2020 cho biết ông muốn có camera trong phòng xử án hơn.

Các thẩm phán nói rằng các máy quay sẽ làm lộ diện luật sư, đe dọa bồi thẩm đoàn và nhân chứng, hoặc có kẻ xấu lợi dụng chọn lọc và cắt ghép các đoạn clip để bôi nhọ tòa án. Thật vậy, một thí nghiệm gần đây cho thấy những người xem các đoạn phim thẩm phán tranh luận với luật sư thường nghiêng về phía luật sư nhiều hơn so với khi họ tận mắt chứng kiến những trao đổi giữa hai bên.

Ngay cả góc quay của máy cũng có thể ảnh hưởng đến nhận thức. Một thí nghiệm cho thấy rằng khi xem clip can phạm thú nhận, bồi thẩm đoàn có nhiều khả năng quy tội hơn nếu trong clip chỉ chiếu cảnh can phạm mà không thấy người thẩm vấn.

Với khả năng sử dụng trí

tuệ nhân tạo (AI) để tạo các đoạn phim giả “deepfake” về thủ tục tố tụng trong phòng xử án, các thẩm phán có thể còn có quyết định ‘thất thường’ hơn nữa.

Mặt khác, các thủ tục tố tụng của tòa án được lưu lại sẽ có thể làm bằng chứng để chống lại thông tin sai lệch. Các phiên tòa minh bạch đã làm sáng tỏ sự thật và có “khả năng xoa dịu cộng đồng đáng kể,” như Chánh án TCPV Warren Burger đã chấp bút vào năm 1980 về vụ Richmond Newspapers v. Virginia. Đây là một vụ kiện có sự tham dự đầy đủ của giới truyền thông vào các phiên xử.

Phát sóng các phiên xử trên truyền hình có thể giúp công chúng hiểu rõ hơn về hệ thống pháp luật của Hoa Kỳ. Hiện nay, chỉ 47% người dân Hoa Kỳ có thể kể tên rành rọt cả ba nhánh của chính phủ. Niềm tin vào các tòa án liên bang đã giảm xuống mức thấp nhất trong 50 năm qua, đặc biệt là niềm tin vào tối cao pháp viện liên tục lao dốc.

Cung cấp đầy đủ thông tin cho công chúng sẽ làm tăng niềm tin vào các cơ quan. Một nghiên cứu chỉ ra rằng việc ghi hình lại các phiên xử có thể giúp đào tạo luật sư tốt hơn. Họ sẽ được xem trực tiếp chứ không chỉ đọc tài liệu về các vụ xử trước.

Theo một nghiên cứu của trung tâm Federal Judicial Center năm 1994, các thẩm phán và luật sư thấy tác động bất lợi của máy quay phim đối với các thủ tục tố tụng liên bang là ít hoặc không có. Các nhân chứng cho biết họ không bị máy quay phim làm phân tâm, còn các bồi thẩm viên cho biết việc đưa tin trên TV cũng không ảnh hưởng đến phán đoán của họ.

Một số người còn khẳng định rằng máy quay có thể cải thiện hiệu suất và hành vi của những người tham

gia phiên xử, do họ được giám sát chặt chẽ hơn. Một nghiên cứu chỉ ra rằng việc viết phát sóng trực tiếp từ các phiên tòa sẽ giúp cải thiện tính chuyên nghiệp của luật sư và thẩm phán. Ngoài ra, phát sóng truyền hình các phiên tòa cấp liên bang cũng không phải chuyện bất thường – Canada, Anh và Brazil cũng thường chiếu truyền hình các phiên tòa của họ.

Do tầm quan trọng của các phiên tòa xét xử Trump, một số người cho rằng các quy tắc nên được thay đổi để đảm bảo công chúng có thể tận mắt chứng kiến những gì diễn ra, hoặc chỉ vì lịch sử về sau. Quốc hội sẽ cần phải đưa ra một đạo luật, và sẽ cần có một sự thay đổi về quy tắc.

Có lẽ một phiên xử phát sóng trên truyền hình ở Georgia sẽ mang vấn đề ra thử nghiệm, dùng để so sánh hoặc thí nghiệm. Trong tương lai, Hoa Kỳ có thể từng bước hướng tới cho phép sử dụng máy quay phim ở tất cả các tòa án, bao gồm cả tối cao pháp viện, thông qua ghi âm audio, đăng bản đánh máy lại toàn bộ lời lẽ xảy ra ở tòa, tung ra video sau quá trình tố tụng và bố trí kiểm soát chặt chẽ phòng xử án – rồi sau đó là bắt đầu truyền phát trực tiếp các phiên xử, thường xuyên và cho tất cả mọi người được xem./

Nguồn: “Cameras in the court: Why most Trump trials won’t be televised” của David Cuillier, được đăng trên trang TheConversation.com.

Hơn 120,000 độc giả mỗi ngày.
Hơn 1,500,000 hits mỗi tháng.
Quảng cáo hữu hiệu trên vietbao.com tại 85 nước toàn cầu
Liên lạc Web@vietbao.com

TIỆM VÀNG VÀ HỘT XOÀN

JEAN'S JEWELRY
KIMTHU JEWELRY

G.I.A. DIAMOND CENTER

TRUNG TÂM SẢN XUẤT VÀNG LÁ

9200 Bolsa Ave., #112 và 114C, Westminster, CA 92683

Chúng tôi có 2 cửa hàng dưới lầu Thương Xá Phước Lộc Thọ

Điện thoại (714) 698-1699 và (714) 657-7866

- * Bán đủ loại Hột Xoàn có G.I.A. Certificate.
- * Làm Vàng nguyên chất.
- * Bán sỉ và gửi hàng đi các tiểu bang.
- * Mua bán Vàng 24K, 18K, Hột Xoàn, Cẩm Thạch.
- * Vô trắng Hongkong & Platinum.
- * Nhẫn Cưới cho Cô Dâu và Chú Rể.
- * Diamond Appraisal.
- * Nhận đặt làm đủ kiểu Nữ Trang Việt- Miên Lào.
- * Có thợ lâu năm kinh nghiệm nhận Hột Xoàn.
- * Sửa chút ít không tính tiền công.
- * Sửa chữa Nữ Trang chờ lấy ngay.
- * Cần mua Hột Xoàn Có Certificate G.I.A với giá cao.

Hột Xoàn Bán lại trừ 10%
Đổi hột lớn hơn trừ 10%
Bảo đảm tối đa 3 năm
Chùi rửa đánh bóng không tính tiền
* Price subject to change according to market value
* Vàng & Hột Xoàn cũ, hư bể cũng mua.

CHỌN MẶT GỖ VÀNG
CHỌN TIỆM MUA XOÀN
XIN CHỌN TIỆM VÀNG JEAN
Mở cửa 7 ngày trong tuần
* NHẬN VISA, MASTER CARD

Chúng tôi thông báo giá vàng một ngày 3 lần: 10 giờ sáng, 2 giờ trưa và 4 giờ chiều trên đài Little Saigon Radio 1480 AM. Kính mời quý khách đón nghe. Chúc nhiều may mắn.

Muốn Biết Thêm Chi Tiết,
Xin Kính Mời Quý Khách Hời Jean's Jewelry.
Cám Ơn Quý Thân Chủ Và Bạn Hữu!

(714) 985-9999

Hột xoàn giấy của tiệm Jean's.

3.0 LY VVS 1-F	\$139
4.0 LY VVS 1-F	\$439
5.0 LY VVS 1 F	\$1,499
6.0 LY VVS 1 F	\$3,999
1 CARAT VVS 1 F	\$5,999
1.5 CARATS VVS 1 F	\$10,999
2 CARATS VVS 1 F	\$20,999

ĐẶC BIỆT
Hột Xoàn GIA ON SALE
mỗi thứ 1 hột
Ai tới trước thì bán trước
Lệ tay thì còn, chậm tay thì hết
Bớt từ 20% - 40% Hột Xoàn GIA

Quý Khách Muốn Đầu Tư Vàng?
Quý Khách Muốn Để Dành Vàng?
Quý Khách Muốn Có Giá Đặc Biệt?
Tiền Commission Rẻ Nhất
Chỉ Cần Vô Membership
Quý Khách Có Lợi Gì?

- 1) Khi Mua Vàng Lá Được Bớt \$5 Một Lượng
- 2) Khi Bán Vàng Lá Được Thêm \$5 Một Lượng
- 3) Khi Mua Xoàn Trả Góp 1 Năm Không Down Không Tính Tiền Lãi

Jean's Jewelry trân trọng kính mời

AI CẦN TIỀN MUỐN BÁN VÀNG & HỘT XOÀN JEAN'S JEWELRY MUA LẠI GIÁ THẬT CAO.
MUỐN BIẾT GIÁ VÀNG & HỘT XOÀN HỎI TIỆM VÀNG JEAN LÀ HAY NHẤT.

Nice Smiles
Dental Group

www.nicesmilesdentalgroup.com

CHRISTOPHER DAI NGUYEN D.D.S. & ASSOCIATES

• **Tiến Sĩ Nha Khoa tại đại học U.S.C. Hoa Kỳ.** • **Kinh nghiệm hành nghề nhiều nơi.**

- Free consultation (with only \$10/ X-ray film)
- Mổ Gum (gum sugery) do bác sĩ chuyên khoa về nướu răng dùng tia sáng laser
- NHẬN: Bảo hiểm PPO, Medical, và Medicare.

From \$50
Exam & 2X-Rays (Regular Cleaning)

Giờ làm việc:
Thứ Hai-Thứ Sáu: **9AM - 5PM**
Thứ Bảy: **9AM - 4PM**
Chủ Nhật: **By Appointment only**

NHA KHOA TỔNG QUÁT - THẨM MỸ & IMPLANT

From \$250 Deep Cleaning	From \$400 PFM Crown	From \$100 Extraction	From \$250 Bleaching (For 1 hour)
From \$300 Root Canal (1 Canal)	From \$700 Implant (Made in USA)	\$300 Custom Abutment	\$500 Custom Implant Crown

7611 Westminster Blvd., Westminster, CA 92683
(714) 379-2144 / (714) 379-2444 / (714) 877-5550 Text Message

PHÒNG MẠCH MỚI - KHỬ TRÙNG TIÊU CHUẨN OSHA
TẬN TÂM - KỸ LƯƠNG - NHỆ NHÀNG

ĐÔNG DU

S.T.T.D Tưởng Năng Tiến

Theo Bách Khoa Toàn Thư Wikipedia:

Phong trào Đông Du là một phong trào cách mạng ở Việt Nam đầu thế kỷ 20. Phong trào có mục đích kêu gọi thanh niên Việt Nam ra nước ngoài (Nhật Bản) học tập, chuẩn bị lực lượng chờ thời cơ cho việc giành lại độc lập cho nước nhà... Ngày 20 tháng Giêng năm Ất Tỵ (1905), Phan Bội Châu, Đặng Tử Kính, Tăng Bạt Hổ (một thành viên cũ của phong trào Cần vương, làm người dẫn đường) xuống tàu thủy tại Hải Phòng, theo đường biển bí mật sang Quảng Đông, Hồng Kông, Thượng Hải rồi đi tới Hoàn Tân (Yokohama) thuộc Nhật Bản...

"Đề làm tan rã phong trào Đông Du, Pháp còn ký với Nhật hiệp ước vào tháng 9 năm 1908. Theo đó, Pháp cho Nhật vào Việt Nam mua bán; đổi lại, Nhật sẽ không cho các nhà cách mạng và lưu học sinh Việt Nam ở Nhật nữa.

Như vậy (là) kể như xong! Tới cuối thế kỷ, cũng từ Hải Phòng, Việt Nam lại phát động một phong trào Đông Du khác, ngó bộ rầm rộ và khí thế hơn nhiều. Đợt này thì Bách Khoa Toàn Thư Wikipedia (Hà Nội) chưa kịp cập nhật, tôi cũng chỉ biết được (phần nào) là nhờ nghe qua nhà văn Bùi Ngọc Tấn.

Ông kể lại mẩu chuyện nhỏ của một vị bác sĩ, một ông công nhân và một chàng thủy thủ - cả ba đều là nhân viên thuộc công ty Liên Hợp Hải Sản Biển Đông - và chuyến Đông Du ngắn ngủi của họ (vào năm 1990) khi Nhà Nước Việt Nam vừa quyết định mở cửa ra với thế giới bên ngoài:

"Ngày thứ ba ở Nhật là chủ nhật rồi. Các cửa hàng ở sa ka vẫn đóng cửa. Không mua được gì. Leo lên boong đưng vợ vẫn, gặp Đay to sù như một con gấu nhô từ cầu thang lên cùng với một thủy thủ.

"Sáng nay trực à, bác sĩ?"

"Không. Các ông đi đâu đấy?"

"Lên phố xem có cái gì không? Nằm mốc ở tàu làm gì."

"Chờ tí. Tôi đi với."

Bà chạy vội về buồng khoác cái túi già da toàng teng một bên vai chạy ra... Bà người đi. Đi xem phố xá, xem người Nhật sống như thế nào. Và cũng cầu may, biết đâu mua được thứ gì đó. Gọi là lang thang nhưng đâu phải vô mục đích. Và vẫn cứ dán mắt vào các nhà hai bên phố.

Người ta cũng mở cửa đây nhưng không bán hàng. Và nhà nào cũng có một túi ni lông đen để ở lòng đường sát với vỉa hè. Túi đựng rác. Bà tò mò nhìn trước nhìn sau không có ai ngoài hai người bạn, cúi xuống mở một túi ra xem: Ba chiếc cốc pha lê cực đẹp. Có chân, hoa văn vàng óng, và những mảnh vỡ của chiếc cốc thứ tư. Rác là như vậy đấy. Anh nhật ba chiếc cốc đứt vào chiếc túi tùy thân, mặc cho hai người bạn đồng hành chế giễu:

"Thưa bác sĩ, sao bác sĩ mắt vệ sinh thế. Nhật ở túi rác đem về uống."

Bà cười: "Đẹp thế mà chỉ vỡ một chiếc họ đã vất đi thì phí quá. Đem về bày tủ li."

Đúng là vậy. Anh không tham. Chỉ thấy không thể để ba chiếc ly pha lê nằm trong đồng rác. Một sự lãng phí chẳng thể nào tha thứ. Bỗng nhiên hiện ra trước

mắt ba người một bãi rác khổng lồ. Tủ đứng, tủ nằm. Xa lông. Máy giặt. Nồi cơm điện cũ. Rõi ghế xoay. Bả ngồi ngay lên chiếc ghế xoay. Xoay một vòng. Bón bánh xe dưới chân đưa anh đi một quãng. Chà chà. Thật mê ly. Cỏ cái ghế xoay này đặt trong nhà ngói thư giãn, xem sách, đọc báo hay nghe nhạc thật tuyệt vời. Bảo đảm cả thành phố không ai có.

Đang thả tâm hồn bay bổng, nhìn theo Đay và Niệm đi sâu hơn nữa vào bãi rác, bỗng nghe tiếng reo, anh giật mình đứng lên bước nhanh về phía họ: Một đồng quạt bàn hiện ra trước mắt.

Cái nào cũng còn nguyên bảo hiểm, cánh, cả giấy và phích điện dù có chiếc bảo hiểm đã rí và bầu thì đã tróc sơn. Chỉ nhìn nét mặt họ, anh cũng biết anh không có phần ở đồng quạt cũ này. Vì lúc họ tìm ra, anh không có mặt, anh còn đang đu đưa với chiếc ghế xoay. Cái ghế xoay chết tiệt! Đay cùng anh thủy thủ nhật quạt bàn xếp thành một hàng rồi tìm ra một chiếc gậy gỗ xấu gần chục chiếc quạt lại.

Thật sung sướng khi nghe Niệm nói: "Phần ông Bà một chiếc, thôi, cứ xấu cả vào đây, khiêng về tàu, ông ấy lấy sau."

Thật là một tấm lòng vàng...

Khiêng vác trên vỉa hè, gặp người Nhật và cả những người mắt xanh mũi lõ sải bộ trên hè, không ai bảo ai cả ba đều cúi gầm mặt. Niệm kêu to, trấn an bạn và cũng là để trấn an chính mình:

- Làm đéo gì mà xấu hổ. Họ biết mình là ai.

Rồi trừng mắt hỏi Bà: - Ông là người nước nào.

"Trong một thế giới biên động, những dòng tiền không ngừng tuôn chảy vượt qua mọi biên giới; có gom giở của thời đại để cắt cánh được xa hay không hoàn toàn do nội lực của chúng ta." Phan Duy Nghĩa

Tôi là người Ma lai xi a. Quốc tịch Ma lai xi a chính hiệu.

Đay cười nhạt:

- Thôi. Cứ nói Căm pu chia cho xong. Dân Mã lai nó dềch thêm những thứ này đâu. Sang đây mới thấy mình là cuối hạng người. Có phải không bác sĩ?

Bà gật đầu:

- Đúng là cuối hạng người...

Ấy thế mà khi về đến Việt Nam chúng mình lại là nhất. Chúng mình là đầu hạng người. Ai nhìn chúng mình cũng nể. Ai cũng thêm được như chúng mình. Chúng mình chọn von chót vót...

Khi anh có quyết định xuống tàu vận tải nước ngoài, dù vẫn còn ở trên bờ, dù anh vẫn y xì là anh, chẳng có tí gì thay đổi, anh đã thấy mọi người nhìn anh bằng con mắt khác rồi, anh đã là một con người khác, chính anh cũng cảm thấy mình đã là một con người khác (và vợ anh càng khác nữa).

Ngay chuyến này thôi, với những ngày vắng mặt ở Việt Nam để đi sang nước Nhật này, trở về với mấy món hàng cũ trong tay, anh thực sự ở một mặt bằng khác, một tầng lớp khác, một tầm cao khác. Đứng. Chỉ cần vắng mặt ở Việt Nam ít ngày thôi rồi trở về, anh đã là

một con người khác" (Bùi Ngọc Tấn. *Biển Và Chim Bói Cá*. Hội Nhà Văn. Hà Nội: 2008, 458 – 461).

Cuộc Đông Du thứ hai, xem ra, quá khoẻ khi sợ với chuyên đi hồi đầu thế kỷ. Lần này, chả ai phải đi chui nữa. Dân Việt đường đường chính chính dong thuyền qua đến xứ người. Họ đi từ một đất nước Độc Lập – Tự Do – Hạnh Phúc, và được trang bị bởi Chủ Nghĩa Bách Chiến Bách Thắng Vô Địch Muôn Năm nên chả còn phải cần cầu viện ai hay cầu học (thêm) điều gì nữa ráo.

Chỉ cần đi ra nước ngoài vài hôm, rồi "trở về với mấy món hàng cũ trong tay" là ngẫm nghĩ đến "thực sự ở một mặt bằng khác, một nấc thang giá trị khác, một tầng lớp khác, một tầm cao khác."

Đúng là một phép lạ!

Phép lạ này cũng đã được ông (cựu) chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết phát biểu tại Đại Hội Việt Kiều, vào hôm 22 tháng 11 năm 2009 ("Chưa bao giờ mình lại cất cao tiếng nói như thế ... và vị thế của mình bây giờ cũng ngang hàng với người ta, nói năng cũng đúng mức, đàng hoàng.") và đã được ông TBT kiêm CTN Nguyễn Phú Trọng ân cần nhắc lại vào hôm 26/01/2017: "Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ,

tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay."

Trước đó, ý tưởng lạc quan tương tự cũng đã được tiến sĩ Phạm Duy Nghĩa diễn đạt cách khác (bóng bẩy và thâm thúy hơn) là "bay cùng đàn sếu," khi ông đề cập đến chuyến công du của Thủ Tướng Nguyễn Tấn Dũng, tại Nhật Bản, hồi năm 2006, với rất nhiều hy vọng và tin tưởng: "... về một nước Việt Nam sải cánh bay cùng các quốc gia đồng văn."

Sự hy vọng, và tin tưởng này (e) khó có thể trở thành trụ dưới chế độ hiện hành. Làm sao chúng ta có thể "bay cùng đàn sếu" khi người dân Việt vẫn còn cúi mặt xuống những bãi rác và cúi vị lãnh đạo thì túi đã nặng chịch Mỹ Kim mà mắt vẫn cứ lảo liên hăm hở cố... kiểm thêm chút nữa!/
- Tưởng Năng Tiến

Việt Báo Online phục vụ bạn Bất cứ giờ nào Bất cứ nơi nào vietbao.com trình bày trang nhã danh mục dễ tìm tin tức cập nhật hoá cả trăm ngàn trang bài Viết Về Nước Mỹ Kinh tế -Kỹ thuật Sinh hoạt cộng đồng Weekend, Thương mại

Kiến Thức Tổng Quát về Ngành Thẩm Mỹ
Cựu Giáo Sư Trương Ngọc Bảo Xuân

Dạy Thi
Lý Thuyết và Thực Hành Nghề Tóc, Da, Móng Tay

Gửi ngân phiếu mua sách tới:
Bảo Xuân & Ngọc Anh
11121 Mac Murray St.
Garden Grove, CA 92841

Giá **25 Đô La**

TRƯƠNG NGỌC BẢO XUÂN

TRƯƠNG NGỌC ANH

LUYỆN THI THẨM MỸ THỰC HÀNH

HAIR • NAILS • SKIN CARE

LUYỆN THI THẨM MỸ THỰC HÀNH HAIR & NAILS & SKIN CARE

Tác giả
Ngọc Anh

GIÁ: \$18

Gửi ngân phiếu mua sách: **Bảo Xuân & Ngọc Anh**
11121 Mac Murray St.
Garden Grove, CA 92841

Слава Україні

VINH QUANG CHO UKRAINE

Слава Україні, любов'
Любов'
Україні

Bút ký chuyến đi Ukraine và Ba Lan
ĐÌNH XUÂN THÁI - ĐÌNH QUANG ANH THÁI

CULTURE ART EDUCATION EXCHANGE RESOURCE

Bút Ký Chuyến Đi Ukraine và Ba Lan

Kể từ ngày quân Nga xâm lược Ukraine vào Tháng Hai 2022 đến nay, ít nhất 35 nhà báo đã chết tại Ukraine khi đang làm công việc của mình. Con số ấy chắc chắn sẽ còn tăng khi cuộc chiến vẫn chưa kết thúc. Trong bối cảnh đó, hai nhà báo của LSTV cùng tên Thái, cùng họ Đinh đã đi Ukraine để tường thuật tin tức, bởi vì "nếu truyền thông không làm điều này, thì những kẻ ác sẽ chiến thắng."

Bút Ký Chuyến Đi Ukraine và Ba Lan là tập ký sự đầu tiên về cuộc chiến Ukraine của báo chí tiếng Việt. Đình Xuân Thái và Đình Quang Anh Thái đặt chân đến Kyiv đúng ngay hôm quân xâm lược Nga tấn công trực diện vào Kyiv với cả trăm hỏa tiễn. Họ có mặt tại Kyiv để ghi nhận về chiến tranh với cảm thức của những người Việt từng bước ra từ chiến tranh. Những bài ký sự gồm cả sự đồng cảm của người ghi chép, bằng chính cuộc đời họ.

LSTV hân hạnh giới thiệu với quý khán giả *Bút Ký Chuyến Đi Ukraine và Ba Lan* của Đình Xuân Thái và Đình Quang Anh Thái. Giá bán một cuốn là 25 Mỹ kim.

Toàn bộ tiền bán sách sẽ được gửi sang Ukraine để góp phần khiêm tốn giúp các nạn nhân cuộc chiến do quân xâm lược Nga gây ra.

Độc giả muốn mua sách, xin gọi điện thoại cho
LSTV: 714-979-9562;
hoặc **Tự Lực Bookstore 714-305-7133;**
hoặc **Đình Quang Anh Thái 714-719-3033**

WHOLY DOSE LÀ BIỂU TƯỢNG CỦA SỨC KHỎE VÀ SẮC ĐẸP.
WHOLY DOSE CHẮC CHẮN SẼ LÀM CHO BẠN CÓ NHIỀU NĂNG LỰC HƠN.
WHOLY DOSE SẼ MANG LẠI CHO BẠN MỘT LÀN DA QUYẾN RŨ, MỊN MÀNG VÀ BÓT NẾP NHĂN HƠN.
WHOLY DOSE CŨNG GIÚP MÁI TÓC CỦA BẠN ÓNG Ỏ VÀ MỘC NHIỀU HƠN.
WHOLY DOSE CŨNG LÀM CHO MÓNG TAY, MÓNG CHÂN CỦA BẠN MỀM MẠI VÀ ÍT GẤY HƠN.

HÃY VÀO GOOGLE ĐỂ TÌM HIỂU VỀ: **WHOLY DOSE**
BẠN CŨNG CÓ THỂ VÀO: **WHOLYDOSE.COM**
ĐỂ BIẾT THÊM NHỮNG LỢI ÍCH KHI DÙNG NHỮNG SẢN PHẨM CỦA **WHOLY DOSE.**

TẶNG ĐOÀN GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM THỐNG NHẤT HẢI NGOẠI - CHÙA ĐIỀU NGỰ TỔ CHỨC ĐẠI LỄ VU LAN PL.2567-2023

Westminster (Bình Sa) – Tại hội trường chùa Điều Ngự địa chỉ 14472 Chestnut St, Thành Phố Westminster vào lúc 10 giờ sáng thứ Bảy, ngày 26 tháng 8 năm 2023 (nhằm ngày 11 tháng 7 năm Nhâm Dần), Tăng Đoàn Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Hải Ngoại do HT. Thích Viên Lý, Chủ Tịch Hội Đồng Điều Hành Tăng Đoàn Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Hải Ngoại, Viện Chủ Chùa Điều Ngự; (TĐGH PGVNTNHN) HT. Thích Viên Huy, Phó Chủ Tịch Thường Trực Hội Đồng Điều Hành TĐGH PGVNTNHN Trụ Trì Chùa Điều Ngự đã long trọng tổ chức Đại Lễ Vu Lan PL.2567-2023.

Tham dự buổi lễ có hàng trăm chư tôn giáo phẩm, chư tôn đức Tăng, Ni, và rất đông đồng hương Phật tử ngôi kín hội trường. Điều hợp chương trình buổi lễ do MC. Ái Cẩm, Thái Tú Hạp, Minh Phượng và Trang Lương.

Mở đầu buổi lễ, ban nghi lễ làm lễ tác bạch cung thỉnh chư tôn đức Tăng, Ni quang lâm lễ đài. Chư Tôn Đức chứng minh có quý Hòa Thượng: Thích Tâm Vân, Phó Tổng Thư Hội Đồng Điều Hành TĐGH PGVNTNHN; HT. Thích Giác Pháp, Thành Viên Hội Đồng Giáo Phẩm TĐGH PGVNTNHN; HT. Thích Tâm Thành, Tổng Vụ Trưởng Ngoại Vụ TĐGH PGVNTNHN; HT. Thích Quảng Mẫn, cùng quý Thượng Tọa Thích Chánh Kiến từ Canada, Thích Đồng Trí (Tổng Vụ Thanh Niên); Ni Trưởng Thích Nữ Hạ Như (Tổ Đình

Minh Đăng Quang), Ni Sư Thích Nữ Minh Từ (trụ trì chùa Hương Tích, Tổng Vụ Phó Tài Chánh), Sư Cô Phước Nhân (trụ trì chùa Liên Hương, Phó Tổng Vụ Ni Bộ), Ni Sư Thích Nữ Minh Huệ (Phó Tổng Vụ Giáo Dục), Ni Sư Trí Định (Tổng Vụ Từ Thiện Xã Hội), Ni Sư Tâm Nhật và Ni Sư Minh Nguyệt (chùa Đại Bi Quan Âm)...

Quan khách có quý vị dân cư: Dân Biểu Tiểu Bang Tạ Đức Trí, Thị Trưởng Thành Phố Westminster Nguyễn Mạnh Chí, Cựu Thị Trưởng thành phố Fountain Valley, ông Michael Võ và phu nhân; ngoài ra còn có cựu Đại Tá Lê Bá Khiếu, cựu Dân Biểu Đoàn Mai, Dược Sĩ Trần Nghĩa Đồi, giáo sư Lê Văn Ba, Nhà Sĩ Cao Minh Hưng CLB Tình Nghệ Sĩ, quý Huynh Trưởng Gia Đình Phật Tử, quý vị nhân sĩ Phật giáo, một số các cơ quan truyền thông...

Sau khi hội trường được ổn định MC Ái Cẩm ngỏ lời chào mừng và cảm tạ chư tôn thiên đức và đồng

Hình từ trái qua phải:
1- HT. Thích Viên Lý ban Đạo Từ.
2- Quang cảnh buổi lễ.
hình dưới: Lễ chào cờ.

hương Phật tử tham dự, Bà nói: “Chữ Hiếu được thể hiện một cách cao quý trong đời sống tinh thần của người Việt Nam. Sau khi ra hải ngoại, sự hiếu thảo mang ý nghĩa cao quý, kết tinh ảnh hưởng qua truyền thống văn hóa Việt Nam từ ngàn xưa để bảo tồn và phát huy trong tinh thần vì diệu của Phật Giáo đến ngày hôm nay trên khắp thế giới.

“Nước biển mênh mông không đong đầy tình Mẹ / Mây trời lồng lộng không phủ kín công cha.” Sau đó MC Thái Tú Hạp lên điều hợp chương trình nghi thức chào quốc kỳ Việt nam Cộng Hòa, Hoa Kỳ, Phật Giáo Kỳ và phút nhập Từ Bi Quán.

Tiếp theo Cư Sĩ Nhật Hoàng thay mặt ban tổ chức lên đọc diễn văn khai mạc, trong diễn văn có đoạn: “Chúng ta, những người

con Việt xa đất Mẹ, sống trên một đất nước mỗi năm có một ngày Mother’s Day, một ngày Father’s Day, vẫn luôn nhớ về tháng dành cho Cha Mẹ, Mùa Vu Lan – Ullumbana. Đức Phật dạy chúng ta, ngoài bốn phận phụng dưỡng chăm sóc mẹ cha, sớm thăm tối viếng, hỏi han lo lắng, từ vật chất đến tinh thần-tình cảm, còn phải luôn biết sống trong chánh niệm, nhất cử nhất động đều phải nghĩ đến gia phong, dòng tộc. Sau khi cha hoặc mẹ qua đời, chuyện còn lại duy nhất mà chúng ta có thể làm và luôn phải nhớ, là hồi hướng bất cứ công đức nào đến cha, mẹ, không chỉ trong mùa Vu Lan. Đi chùa trong mùa Vu Lan, vì mái chùa che chở hồn dân tộc; nếp sống hiếu thuận ông bà, cha mẹ là truyền thống tốt đẹp ngàn đời của người Việt Nam chúng ta. Vì lẽ đó, tại chùa Điều Ngự hôm nay, chúng tôi xin trân trọng khai mạc Đại Lễ Vu Lan 2023.”

Sau diễn văn khai mạc, Ban tổ chức cung thỉnh HT Thích Viên Lý Chủ Tịch Tăng Đoàn GHPGVNTHHN lên ban Đạo Từ, mở đầu HT. ngỏ lời tri ân chư Tôn Giáo Phẩm, chư Tôn Đức Tăng, Ni và quý vị quan khách.

Trong lời Đạo Từ HT. nói: “Trong Đại Lễ Vu Lan của chùa Điều Ngự năm nay sự đặc biệt cảm niệm công đức của vị trụ trì (Hòa Thượng Thích Viên Huy) đã chỉ đạo

cho Ban Tổ Chức thực hiện Lễ Vu Lan một cách tốt đẹp.” Hòa Thượng cũng giải thích chữ Ullumbana và nhiều chữ khác trong tiếng Phạn tất cả đều nói về chữ Đại Hiếu, Trung Hiếu đối với quốc gia, với đất nước Hoa Kỳ, tri ân, báo ân với đất nước Việt Nam và HT. nhắc lại những lời Đức Phật dạy dỗ chúng sinh về bốn phận làm con đối với các Đấng Sinh Thành.

Cuối cùng HT. Cầu nguyện Chư Tôn Đức Tăng, Ni quý vị quan khách cùng đồng hương Phật tử một mùa Vu Lan An Lành.

Tiếp theo, các em Oanh Vũ Gia Đình Phật Tử Điều Ngự lên làm lễ dâng hoa cúng Phật. Nghi Thức Lễ Vu Lan bắt đầu, ban tổ chức cung thỉnh một số chư tôn giáo phẩm lên lễ đài niệm hương sau đó tất cả cùng tụng trang kinh Vu Lan sau trang kinh tiếng Việt là phần tụng của quý nhà sư Nam Tông, trong lúc này cả hội trường cùng tụng trang kinh Vu Lan.

Sau nghi thức lễ Vu Lan, Hòa Thượng Thích Viên Huy làm lễ chú nguyện phóng sanh cho đàn chim trước cửa chùa.

Trong lúc này các em Gia Đình Phật tử Điều Ngự hợp ca nhạc phẩm Vu Lan. Trong buổi lễ có phần Chúc Thọ cho chư Tăng, Ni và các cụ lớn tuổi do Phật tử Nhật Bảo phụ trách. Sau đó Cư Sĩ Trí Tín thay

mặt ban tổ chức có lời cảm tạ đến chư tôn đức Tăng, Ni quý quan khách cùng đồng hương Phật tử tham dự buổi lễ Vu Lan hôm nay.

Tiếp theo ban nghi lễ cung thỉnh chư tôn đức Tăng, Ni trở về trai đường thọ trai, đồng hương Phật tử dùng bữa cơm chay do ban trai soạn chùa Điều Ngự khoản đãi để cùng thưởng thức một chương trình văn nghệ Mừng Vu Lan do anh chị em nghệ sĩ trình diễn, mở đầu CLB Tình Nghệ Sĩ qua vũ điệu “Mẹ Là Tất Cả”, vũ điệu “Em Đi Chùa Hương” do Trung Tâm Văn Hóa Điều Ngự phụ trách ...

Tiếp tục chương trình với lễ Tiên Cúng Chư Hương Linh và Cửu Huyền Thất Tổ, Lễ Quy Y Tam Bảo và cuối cùng là Lễ cúng Thi Thục Cô Hồn./

Việt Báo Online phục vụ bạn Bất cứ giờ nào Bất cứ nơi nào trên toàn thế giới vietbao.com trình bày trang nhã danh mục dễ tìm quảng cáo hữu hiệu tin tức cập nhật hoá cả trăm ngàn trang bài Viết Về Nước Mỹ Kinh tế - Kỹ thuật

Mua báo, đọc báo là góp phần bảo vệ phẩm giá của chữ Việt, người Việt.

NHỮNG ƯU ĐIỂM CỦA NHÀ QUẢN PEEK FUNERAL HOME

VÀ NGHĨA TRANG TẠI TRUNG TÂM LITTLE SAIGON

Trong cộng đồng có rất nhiều nhà quản muốn lo về dịch vụ tang lễ theo nghi thức và phong tục người Việt Nam nhưng không đâu sánh bằng Nhà Quản Peek Funeral Home đã từng phục vụ cộng đồng và quý đồng hương trong suốt 35 năm qua với tất cả sự uy tín làm đầu.

NHÀ QUẢN PEEK FUNERAL HOME BẢO ĐẢM SẼ

- ❖ Nhà Quản Peek Funeral Home thuộc hệ thống Công ty SCI (Service Corporation International), một công ty nổi tiếng và uy tín nhất khắp thế giới, nên tiêu chuẩn và phẩm chất phục vụ phải thật là hoàn hảo ("Dignity Memorial")
- ❖ Với sự phục vụ "Hoàn Hảo" của nhân viên Nhà Quản Peek Funeral Home về mọi mặt, bảo đảm sẽ làm hài lòng mọi nhu cầu tang chế của quý gia đình và người thân.
- ❖ Với sự kết hợp chặt chẽ của Ban Giám Đốc và nhân viên có rất nhiều kinh nghiệm, tận tâm, tận lực giúp đỡ gia đình và người quá cố trong suốt những ngày thăm viếng và an táng thật trang nghiêm và đầy đủ.
- ❖ Tất cả mọi dịch vụ tang chế quý vị giao phó cho Nhà Quản Peek Funeral Home đều được thực hiện ngay tại Nhà Quản mà không qua bất cứ một trung gian nào khác.
- ❖ Chọn Nhà Quản Peek Funeral Home về những dịch-vụ tang lễ, hỏa thiêu, chôn cất, hoặc chuyển thi hài đi khắp các tiểu bang và về "Quê Nhà", là quý vị có sự lựa chọn đúng nhất cho gia đình và người quá cố.
- ❖ Để đáp lại sự tin tưởng và thương mến của Quý Đồng Hương, đặc biệt Nhà Quản Peek Funeral Home đã trùng tu lại ngôi nguyện đường thật khang trang và rộng rãi hơn.

BAN GIÁM ĐỐC NHÀ QUẢN PEEK FUNERAL HOME THÀNH THẬT CẢM TẠ QUÝ ĐỒNG HƯƠNG

Chuẩn Bị Trước Là Thể Hiện Tình Thương Và Sự Quan Tâm Cho Người Thân (CÓ CHƯƠNG TRÌNH TRẢ GÓP)

Peek Funeral Home

FD # 946
7801 Bolsa Ave., Westminster, CA 92683
Tel.: 714-893-3525
www.peakfuneralhome.com

Vinh Hadad (Manager)
714-893-3525

We protect it. You live it.

Chúng tôi bảo vệ nó. Bạn sống nó.

Tommy Le, Agent
Insurance Lic#: 0L82567
17929 Magnolia Street
Fountain Valley, CA 92708
Bus: 714-841-5350
M-F 9am - 5pm Sat 10am - 2pm
Evenings by Appearments
24/7 Customer Service
Quý vị có thể liên lạc với chúng tôi bằng tiếng Việt

I'm here to help life go right" – so you can enjoy it, while I help protect it. Let's talk about your life insurance options.

CALL ME TODAY.

714-841-5350

Không có gì có thể thay thế bạn, nhưng bảo hiểm nhân thọ có thể giúp thay thế thu nhập của bạn.

State Farm Life Insurance Company (Not licensed in MA, NY or WI)
State Farm Life and Accident Assurance Company (Licensed in NY and WI)
Bloomington, IL

ALZHEIMER: THUỐC ĐIỀU TRỊ ĐẶT RA CÂU HỎI MỚI – SỐNG THẾ NÀO THÌ ĐÁNG SỐNG?

Sớm Mai

Người ta thường nói rằng tất cả chúng ta rồi sẽ trở nên mất trí nhớ - trừ khi chết vì ung thư hoặc bệnh tim mạch. Tất nhiên, có những người chết vì các bệnh khác, tai nạn hoặc tự tử. Nhưng chính chứng mất trí nhớ, ung thư và bệnh tim mạch lại chiếm ưu thế trong danh sách về nguyên nhân tử vong.

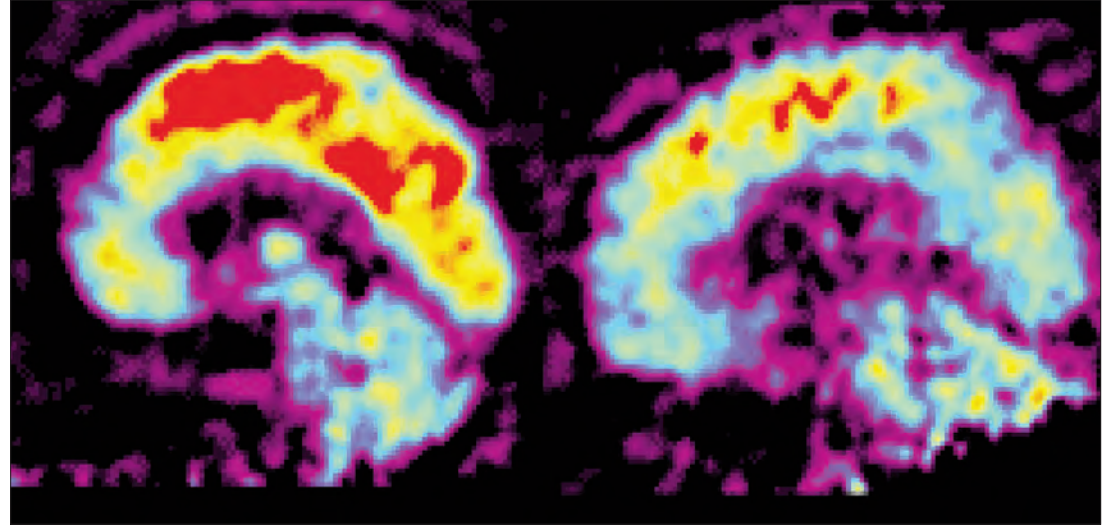
Tuy nhiên, việc điều trị bệnh tim mạch đã tiến bộ và tỷ lệ sống sót hiện nay cao hơn nhiều. Ung thư đã từ một bản án tử hình trở thành một căn bệnh có thể điều trị được - mặc dù vẫn có những biến thể mà tỷ lệ tử vong gần một trăm phần trăm.

Tuổi thọ trung bình của chúng ta đã ngày mỗi tăng. Nhưng mặt trái của các con số này là một biểu đồ tương ứng về số người mất trí nhớ cũng có xu hướng tăng tương tự. Ngày nay, có khoảng 140.000 người mắc chứng mất trí nhớ chỉ ở Thụy Điển. Đến năm 2050, con số này dự kiến sẽ tăng gấp đôi.

Đa số những người mất trí nhớ vì bệnh Alzheimer. Nhóm còn lại mắc chứng sa sút trí tuệ do mạch máu, nghĩa là các mạch máu bị vôi hóa. Nguy cơ phát triển bệnh Alzheimer cũng như sa sút trí tuệ vì mạch máu thường có liên quan chặt chẽ với tuổi tác.

Trong những tháng gần đây, chúng ta bất ngờ đọc được tin tức về một hy vọng mới cho bệnh Alzheimer. Các công ty dược phẩm Bioarctic và Lilly đã thử nghiệm một loại thuốc sinh học mới tác động trực tiếp đến protein gây bệnh.

Khám phá này được coi là đột phá. Về mặt nghiên cứu, tất nhiên đây là một thành công lớn khi lần đầu tiên một loại thuốc được tìm ra có thể đột nhập vào chính quá trình bệnh tật. Nhưng về mặt lâm sàng, như người ta gọi khi nói về thực tế: chúng ta nên thực sự vui mừng đến mức nào? Sự điều trị mà chúng ta nghe nói đến không phải là

Công ty dược phẩm Bioarctic đã tìm ra thuốc để trì hoãn sự suy giảm trí nhớ do bệnh Alzheimer, nhưng làm thế nào để đánh giá một tuổi thọ, khi con số tuổi cũng kéo dài sự chịu đựng.

chữa bệnh. Bệnh Alzheimer có một quá trình từ bốn đến mười năm. Các nghiên cứu kéo dài 18 tháng của Bioarctic cho thấy rằng với việc điều trị bằng phương pháp này, chúng ta chỉ có thể trì hoãn sự suy giảm mà sớm hay muộn cũng sẽ xảy ra trong vòng 5 tháng rưỡi. Điều này có ý nghĩa gì đối với phần còn lại của căn bệnh thì vẫn chưa ai biết được.

Theo Linus Jönsson, bác sĩ, nhà kinh tế và giáo sư về sức khỏe tại Thụy điển thì chiều dài thời gian hoàn toàn mất trí nhớ và thời gian người bệnh cần được chăm sóc có thể sẽ ngắn hơn, hay có thể cũng dài như nhau, hoặc thậm chí còn có thể lâu hơn. Cũng có thể người ta có thể sống thêm nhiều năm với bệnh Alzheimer nhưng chết vì các bệnh khác. Như vậy cũng chẳng có gì chắc chắn rằng việc điều trị sẽ kéo dài cuộc sống.

Chúng ta cũng nên xem xét sự khác biệt giữa kéo dài cuộc sống và kéo dài sự chịu đựng. Có thực sự là tốt không khi một cơn bệnh

vốn đã lâu dài và đau đớn lại càng được kéo dài hơn?

Chúng ta mong rằng những thành công trong nghiên cứu mới là bước đầu tiên hướng tới một phương pháp điều trị chữa bệnh. Alzheimer là một căn bệnh khủng khiếp. Nhưng câu hỏi tiếp theo là, chúng ta có quyết định được sẽ chết thế nào không, cũng như khoản tiền cần thiết cho căn bệnh sẽ là bao nhiêu cho đủ.

Bởi vì trong lĩnh vực ung thư, các loại thuốc sinh học tương tự đang được nghiên cứu. Và những loại thuốc này, không giống như thuốc hóa học, rất tốn kém để sản xuất. Vì vậy, bất kể bản quyền bằng sáng chế, các chế phẩm mới sẽ không bao giờ có cùng mức giá với các loại thuốc truyền thống.

Giá niêm yết tại Hoa Kỳ cho thuốc của Bioarctic là gần 30,000 USD cho mỗi bệnh nhân mỗi năm. Để làm được điều đó, phải cộng thêm chi phí chăm sóc sức khỏe cho việc điều trị bằng đường tĩnh mạch trong bệnh viện hai tuần một lần. Và theo dõi chụp MRI khoảng sáu tuần một lần khi

bắt đầu điều trị vì nguy cơ sung não: cứ bốn người thì có một người bị ảnh hưởng trong nghiên cứu của Lilly. Cũng như chăm sóc đặc biệt cho một số đối tượng bị tác dụng phụ nghiêm trọng.

Đĩ nhiên chúng ta đặt ưu tiên cho việc điều trị. Nhưng có lẽ cũng cần phải đánh giá đúng sự sống và sự chịu đựng. Trong cuộc tranh luận đang diễn ra về chứng bệnh Alzheimer, thì hình như chúng ta vẫn chưa bao giờ đặt mình vào những người mắc bệnh Alzheimer. Họ thật sự muốn gì?

Các hy vọng mà các nhà báo và các nhà khoa học đặt vào các loại thuốc mới là về sự lo lắng của chính chúng ta về bệnh tật và cái chết? Nhưng cũng không hiếm khi những người lớn tuổi vẫn còn hoàn toàn minh mẫn kiên quyết từ chối điều trị để duy trì sự sống, và tỷ lệ tự tử ở những người đã bước sang tuổi 85 cao hơn đáng kể so với tất cả các độ tuổi khác.

Vậy thì, giá trị của một tuổi thọ được nhìn nhận thế nào, khi nó kéo theo sự đau khổ lâu dài hơn?/

THỬ NGHIỆM TỬY SỐNG CÓ THỂ PHÁT HIỆN BỆNH PARKINSONS & MẤT TRÍ NHỚ

Bằng cách thử nghiệm dịch từ đốt sống lưng các nhà nghiên cứu phát hiện được bệnh thể Lewy, thuật ngữ chung cho bệnh Parkinsons và chứng mất trí nhớ thể Lewy.

Một nhóm nghiên cứu tại Đại học Lund, Thụy điển đã tìm ra một phương pháp để có thể phát hiện sớm các bệnh nghiêm trọng trong não, chẳng hạn như bệnh Parkinson, bằng cách thử dịch tủy sống sau lưng. Và họ cho biết rằng dấu hiệu ban đầu của bệnh là giảm khứ giác, tin từ Đài truyền hình Thụy điển.

Tại Phòng khám Trí nhớ ở thành phố Malmö, Thụy điển, các bác sĩ lấy dịch tủy sống từ những người tình nguyện tham gia nghiên cứu bằng một cây kim vào giữa hai đốt ở cột sống, qua thử nghiệm đó các nhà nghiên cứu biết người đó có khả năng mang chứng bệnh thể Lewy* không? Các chứng bệnh thể Lewy là thuật ngữ chung cho bệnh Parkinson và chứng mất trí nhớ thể Lewy, hay còn gọi là sa sút trí tuệ Lewy.

*Bệnh mất trí nhớ thể Lewy hay còn gọi là sa sút trí tuệ thể Lewy, là loại phổ

biến nhất của chứng mất trí nhớ, đứng thứ hai sau bệnh Alzheimer. Protein tích lũy, được gọi là thể Lewy, phát triển trong tế bào thần kinh ở vùng não liên quan đến suy nghĩ, trí nhớ và vận động (điều khiển các cử động). Mất trí nhớ thể Lewy là chứng mất trí nhớ kèm theo những thay đổi trong hành vi, nhận thức và vận động.

"Cách thử nghiệm này rất tuyệt vời, trước đây bạn chỉ có thể biết được điều này sau khi chết", Oskar Hansson, giáo sư thần kinh học tại Đại học Lund và bác sĩ cao cấp tại Bệnh viện Đại học Skåne cho biết.

Các nhà nghiên cứu tại Đại học Lund đã tiến hành một nghiên cứu với khoảng 1.100 người để xem liệu họ có những thay đổi về thể Lewy trong não cho thấy bệnh Parkinson hay chứng mất trí nhớ thể Lewy hay không.

"Với xét nghiệm này,

chúng tôi có thể phát hiện một người có mắc bệnh hay không ngay cả trước khi các triệu chứng đầu tiên xuất hiện", Oskar Hansson nói.

"Trong các nghiên cứu của chúng tôi, chúng tôi đã thấy rằng cứ mười người thì có một người ở độ tuổi trên trung niên đều có những thay đổi về thể của Lewy mà không nhận ra điều đó," Oskar Hansson nói.

Dấu hiệu ban đầu là khứ giác không hoạt động như bình thường, nhưng tình trạng mất khứ giác có thể do nhiều nguyên nhân khác nhau gây ra và có thể mất vài năm trước khi các triệu chứng phát triển.

"Bạn có thể kiểm tra những người ở độ tuổi trên trung niên và xem họ có bị giảm khứ giác hay không. Nếu họ có triệu chứng đó, bạn tiếp tục và bằng cách đó bạn có thể tìm ra căn bệnh trước khi nó gây ra bất kỳ triệu chứng nào khác." Oskar Hansson nói./

TRUNG TÂM TƯ VẤN VÀ HỖ TRỢ ĐANG CHUNG TAY CÙNG QUÝ PHỤC HỒI ĐANG TẬP THỰC ĐỒNG (CERT) TRONG VIỆC PHÁT TRIỂN NỀN QUẢN LÝ CÔNG TRƯỜNG, BÌNH DẲNG, TẠO THÊM NHIỀU CƠ HỘI VIỆC LÀM TỐT TRONG MỘT MÔI TRƯỜNG TRONG SẠCH CHO NGƯỜI DÂN Ở QUẬN CẨM.

TRUNG TÂM TƯ VẤN VÀ HỖ TRỢ ĐANG CHUNG TAY CÙNG QUÝ PHỤC HỒI ĐANG TẬP THỰC ĐỒNG (CERT) TRONG VIỆC PHÁT TRIỂN NỀN QUẢN LÝ CÔNG TRƯỜNG, BÌNH DẲNG, TẠO THÊM NHIỀU CƠ HỘI VIỆC LÀM TỐT TRONG MỘT MÔI TRƯỜNG TRONG SẠCH CHO NGƯỜI DÂN Ở QUẬN CẨM.

Liên hệ: 090 30 30 30 30

TRUNG TÂM TƯ VẤN VÀ HỖ TRỢ ĐANG CHUNG TAY CÙNG QUÝ PHỤC HỒI ĐANG TẬP THỰC ĐỒNG (CERT) TRONG VIỆC PHÁT TRIỂN NỀN QUẢN LÝ CÔNG TRƯỜNG, BÌNH DẲNG, TẠO THÊM NHIỀU CƠ HỘI VIỆC LÀM TỐT TRONG MỘT MÔI TRƯỜNG TRONG SẠCH CHO NGƯỜI DÂN Ở QUẬN CẨM.

TRAN COPIER SERVICES
 10030 Mc Fadden Ave., Westminster, CA 92683
 Phone: * Fax: (714) 531-1893

COPIER - PRINTER - FAX

- SALE
- LEASE
- RENTAL SERVICE
- SUPPLIES

* Cung cấp mực (toner) cho tất cả các loại máy
 * Remanufacture ALL TONER CARTRIDGE
 * Có hàng trăm COPIERS, PRINTERS đủ loại cho quý khách chọn lựa.

Tel. (714) 531-1126
TẬN TÂM - NHANH CHÓNG - BẢO ĐẢM
 Cơ sở ĐÀU TIÊN của người Việt Nam tại ORANGE trên 20 năm
 Kỹ thuật viên được huấn luyện từ CANON, RICOH, SHARP, TOSHIBA, HP

MỪNG ĐÓN LỄ HỘI TRUNG THU Ở PECHANGA RESORT CASINO NGẬP TRÀN CƠ MAY VÀ HẠNH VẬN!

Đền Trúng một Phần trong \$100,000 các Chương Trình Biểu Tặng Tiền Mặt & EasyPlay

Trúng Một Phần trong \$100,000 Tiền Mặt & EasyPlay

Xin hãy cùng tới mừng đón Lễ Hội Trung Thu ở Pechanga Resort Casino với chương trình Xổ Số Trung Thu vô cùng hào hứng kích thích \$100,000 vào các ngày Thứ Sáu, 15 & 29 Tháng Chín. Mọi hội viên Pechanga Club đều có thể kiểm lấy vé chương trình xổ số này bằng cách kéo máy và chơi bài bàn từ 2 p.m. tới 10 p.m. mỗi ngày có xổ số. Tùy vào cấp bậc thẻ hội viên Pechanga Club của mình, lượng vé số kiểm được của quý vị sẽ được nhân lên. Hội viên Thẻ Đỏ - Red Card có thể kiểm tới 8 lần vé số; Hội viên Thẻ Bạch Kim - Platinum Card có thể kiểm tới 5 lần vé số; Hội viên Thẻ Vàng -Gold Card có thể kiểm tới 3 lần vé số, và Hội viên Thẻ Bạc - Silver Card có thể kiểm 1

lần vé số. Mỗi đêm xổ số lúc 10 p.m., 30 người trúng \$250 EasyPlay sẽ được loan báo, 20 người trúng \$500 EasyPlay sẽ được loan báo, 10 người trúng \$750 EasyPlay sẽ được loan báo. Một người sẽ trúng giải lớn \$25,000 tiền mặt. Xin hãy chơi nhiều để có cơ may trúng nhiều lần! Tên người trúng sẽ xuất hiện trên các màn hình báo tin bên trong Pechanga Resort Casino.

Trúng tới \$5,000 EasyPlay với Chương Trình Khuyến Mãi "Mùa Trung Thu, Quẹt Đẻ Trúng"

Thêm nữa, mỗi Thứ Ba trong Tháng Chín, bắt đầu từ 2pm cho tới 10pm, hội viên Pechanga Club có thể quẹt Thẻ Club Card của mình tại 'kiosk' nằm ở khu khuyến mãi để dự 'game' khuyến mãi "Mùa Trung

Thu, Quẹt Đẻ Trúng" để có cơ may trúng tới \$5,000 EasyPlay.

Muốn biết thêm thông tin, xin vui lòng gọi 1-877-711-2946 hay vào thăm Pechanga.com.

Pechanga Resort Casino kính chúc Quý Vị một Mùa Tết Trung Thu Vui Vẻ!

Về Pechanga Resort Casino

Pechanga Resort Casino công nhận một trong những cảm nghiệm nghỉ ngơi/đánh bài phong phú nhất, trọn vẹn nhất ở Hoa Kỳ. Được độc giả USA Today bầu làm sòng bài tuyệt vời nhất trong nước và được AAA đánh giá là một cơ sở hạng Four Diamond từ năm 2002, Pechanga Resort Casino cung cấp một cơ hội vui nghỉ không đâu sánh bằng, dù là quý vị chỉ tận hưởng trong một ngày hay nhiều ngày tại cơ sở sang

trọng xa hoa này. Công hiến trên 5,500 máy kéo "nóng" nhất, các loại bài bàn, các chương trình giải trí đẳng cấp thế giới, 1,100 phòng khách sạn, món ăn thức uống, Spa, và thú chơi Golf tại Journey at Pechanga, Pechanga Resort Casino rõ ràng là một chốn đến không chỉ đáp ứng được mà còn vượt quá những nhu cầu của khách và của cộng đồng. Pechanga Resort Casino thuộc quyền sở hữu và được điều hành bởi Bộ Tộc Pechanga Band of Luiseño Indians. Muốn biết thêm thông tin, xin gọi số miễn phí (877) 711-2946 hay vào thăm trang mạng www.Pechanga.com. Xin Follow Pechanga Resort Casino trên Facebook, Instagram và trên Twitter @PechangaCasino.

Chương Trình Khuyến Mãi "Mùa Trung Thu, Quẹt Đẻ Trúng"

XỔ SỐ TRUNG THU
\$100,000
TIỀN MẶT VÀ EASYPLAY
15 & 29 THÁNG CHÍN
2PM-10PM
KÉO MÁY HAY CHƠI BÀI BÀN ĐỂ KIỂM VÉ SỐ
XỔ SỐ - 10PM
NHIỀU LỜI TRÚNG HƠN
MÙA TRUNG THU
QUẸT ĐẸ TRÚNG
NHỮNG NGÀY THỨ BA TRONG THÁNG CHÍN
12PM - 10PM | XIN ĐẾN THĂM KHU KHUYẾN MÃI
CƠ MAY TRÚNG TỚI
\$5,000 EASYPLAY®

TÂN HƯƠNG NHƯNG SỰ KẾT HỢP TUYỆT VỜI
877.711.2WIN • PECHANGA.COM
45000 PECHANGA PARKWAY
HS • TEMECULA

Xin đến Thẻ Club để biết thêm thông tin. Phí 8 mỗi là 21 tuổi mỗi đêm. Xin đến Thẻ Club để biết thêm thông tin. Đường Dây Chạy Đốt Bệnh Đếm Mã Cơ Bản 1.800.GAMBLER. Lưu ý: chơi có trách nhiệm.

ĐẠI HỌC SANTA ANA, TRƯỜNG ĐẠI HỌC CỘNG ĐỒNG CALIFORNIA DUY NHẤT ĐƯỢC CHỌN

vào Nhóm các Trường Đại Học Quốc Gia Uy Tín Công Hiến trong việc Cải Thiện Các Mục Tiêu Lực Lượng Lao Động Công Bằng

Một lớp học của Đại Học Santa Ana (SAC). (Hình được cung cấp.)

(Santa Ana, Calif.) New America đã chọn Đại Học Santa Ana (SAC) là thành viên của Nhóm Đào Tạo & Thay Đổi Lực Lượng Lao Động Đại học Cộng Đồng Quốc Gia. Trong số 15 trường đại học cộng đồng được chọn trên toàn quốc, SAC là trường đại học cộng đồng duy nhất ở California và cũng là một trong bốn Tổ Chức Phục Vụ Tây Ban Nha (Hispanic Serving Institutions - HSI) tham gia. Là một thành viên nhóm, SAC sẽ tập trung vào việc thực hiện các phương pháp tiếp cận dựa trên dữ liệu hàng đầu để đáp ứng nhu cầu kinh tế và nhu cầu lực lượng lao động lành nghề địa phương một cách công bằng. Cơ hội này sẽ cùng cố các chương trình Giáo Dục Nghề Nghiệp (Career Education - CE) và các chiến lược phát triển lực lượng lao động của SAC, bao gồm mở rộng cơ hội học nghề và học nghề trước trong các ngành có nhu cầu cao.

lựa chọn tốt để sinh viên có được kinh nghiệm làm việc quý báu mà không tích lũy nợ sinh viên cao. Với lực lượng sinh viên đa dạng và các chương trình thích hợp, chúng tôi đang giúp đa dạng hóa lực lượng lao động của chúng ta và thúc đẩy sự công bằng trong giáo dục, việc làm và thu nhập."

SAC và nhóm quốc gia sẽ mở rộng các chương trình nghề nghiệp phẩm chất cao, sáng tạo của nhóm khi điều kiện lực lượng lao động ngày nay phát triển, bà Nery cho biết. Với những tiến bộ công nghệ trong trí tuệ nhân tạo và thị trường lao động Mỹ chậm lại, cùng với lạm phát và lãi suất tăng, New America đang nhắm mục tiêu vào các chương trình lực lượng lao động đại học để xây dựng một hệ thống đào tạo lại nhân lực cho các công việc trong tương lai và thực hiện các đổi mới chính sách thông qua nghiên cứu. Các trường đại học trong nhóm sẽ phát triển các chiến lược tài chính để duy trì và vận hành các chương trình lực lượng lao động của họ và tạo ra cơ hội việc làm trong cộng đồng của họ.

SAC có kế hoạch hiện đại hóa việc thu thập dữ liệu và cơ sở hạ tầng dữ liệu cho các chương trình CE của mình để giúp đánh giá và bắt đầu các chương trình lực lượng lao động mới của trường đại học cộng đồng. "Ưu tiên của chúng tôi là thúc đẩy phát triển cơ sở hạ tầng dữ liệu ngày càng lớn của SAC để thông báo cách chúng tôi đáp ứng khoảng

cách lực lượng lao động địa phương một cách công bằng", bà Nery chia sẻ. "Dữ liệu sinh viên không tập trung, như câu sử dụng lao động, vị trí việc làm và tiền lương của cựu sinh viên là những thông tin có giá trị cần thiết để cung cấp cho các nguồn hỗ trợ và chương trình Giáo Dục Nghề Nghiệp đang phát triển của chúng tôi."

Nhóm thực hiện của SAC sẽ được dẫn dắt bởi Tiến sĩ Jeffrey Lamb, hiệu phó phụ trách Các Vấn Đề Học Thuật, và sẽ bao gồm Tiến sĩ Sara Butler, trưởng khoa Các Vấn Đề Học Thuật; Tiến sĩ Larisa Sergeyeva, trưởng khoa Dịch Vụ Nhân Sự & Công Nghệ; và Ông Matthew Valerius, phó trưởng khoa Giáo Dục Nghề Nghiệp và Ghi Danh Kép. Để xác định các mục tiêu phát triển lực lượng lao động khu vực, SAC sẽ dựa vào các nghiên cứu thị trường lao động khu vực do Orange County Centers of

Việt Báo Online phục vụ bạn Bất cứ giờ nào trên toàn thế giới vietbao.com quảng cáo hữu hiệu tin tức cập nhật hoá

Hơn 120,000 độc giả mỗi ngày.
Hơn 1,500,000 hits mỗi tháng.
Quảng cáo hữu hiệu trên vietbao.com tại 85 nước toàn cầu Liên lạc Web@vietbao.com 714-988-5388

Excellence for Labor Market Research công bố và Kế hoạch Chương Trình Lực Lượng Lao Động Orange County Strong Workforce Program (SWP) Quận Cam giai đoạn 2021-2024. SAC cũng là thành viên của Hiệp Hội Khu Vực Quận Cam, đã xác định các lĩnh vực ưu tiên cao của Quận Cam để phát triển lực lượng lao động lành nghề là: Sản Xuất Cao Cấp; Giao Thông & Hậu Cần Cao Cấp; Kinh doanh & Làm Chủ Doanh Nghiệp; Năng Lượng, Xây Cát & Tiện Ích; Chăm Sóc Sức Khỏe; Công Nghệ Thông Tin & Truyền Thông (ICT)/Truyền Thông Kỹ Thuật Số; Khoa Học Đời Sống/Công Nghệ Sinh Học; và Bán Lẻ, Khách Sạn & Du Lịch.

Theo Phân Tích Thu Nhập Kinh Tế và Lợi Tức Đầu Tư Giáo Dục vào tháng 7 năm 2018, tác động tích lũy của các cựu sinh viên SAC làm việc trong lực lượng lao động của Quận Cam lên tới \$909,6 triệu thu nhập bổ sung cho nền kinh tế Quận Cam, tương đương với việc hỗ trợ 11.117 việc làm. Với việc tham gia vào Nhóm Đào Tạo & Thay Đổi Lực Lượng Lao Động Đại Học Cộng Đồng, SAC sẽ tiếp tục trao quyền cho lực lượng lao động địa phương với các kỹ năng mới để thúc

đẩy phát triển kinh tế. Văn phòng Giáo Dục Nghề Nghiệp và Phát Triển Lực Lượng Lao Động của SAC sẽ dẫn đầu nỗ lực này cùng với Khoa Dịch Vụ Nhân Sự và Công Nghệ, và cam kết cải thiện cuộc sống của sinh viên và các thành viên cộng đồng thông qua việc tăng cơ hội thụ nhập và việc làm công bằng.

Để tìm hiểu thêm về Nhóm Đào Tạo & Thay Đổi Lực Lượng Lao Động Đại Học Cộng Đồng của New America, hãy truy cập <https://bit.ly/SAC-NewAmerica>. Để tìm hiểu thêm về Đại học Santa Ana, xin vui lòng truy cập sac.edu. Các câu hỏi về thông cáo báo chí này có thể được gửi đến Dalilah Davaloz qua Davaloz_Dalilah@sac.edu.

Giới thiệu về Santa Ana College:

Santa Ana College (SAC), đã tròn 100 tuổi vào năm 2015, đào tạo khoảng 54.696 sinh viên mỗi năm. Tại SAC, sinh viên có thể làm việc để hoàn thành bằng cấp liên kết, chuyển tiếp đại học, đào tạo nghề/lực lượng lao động hoặc lấy bằng cử nhân về nghề nghiệp chuyên môn. Là một phần của Santa Ana College, Trường Giáo Dục Tiếp Liên đặt tại Trung tâm

Giáo dục Centennial cung cấp các lớp học MIỄN PHÍ cho toàn cộng đồng cho người lớn ở mọi lứa tuổi và nền tảng học vấn. Santa Ana College là một trường đại học từng đạt giải thưởng và gần đây đã được xếp hạng là một trong những trường cao đẳng hai năm hàng đầu của quốc gia trao bằng liên kết cho sinh viên Latinh và châu Á và được Intelligent.com vinh danh là một trong những trường đại học cộng đồng tốt nhất ở California. Trường cũng được công nhận trên toàn tiểu bang cho các chương trình đào tạo lực lượng lao động toàn diện cho y tá, nhân viên cứu hỏa, thực thi pháp luật và nhân viên y tế. Santa Ana College là một trong hai trường đại học tổng hợp dưới sự bảo trợ của Khu Đại học cộng đồng Rancho Santiago.

Giới thiệu về New America:

New America là một tổ chức nghiên cứu, tư vấn bất vụ lợi, phi đảng phái, mang đến những tiếng nói mới đầy hứa hẹn cho các cuộc thảo luận công khai. Các chuyên gia của chúng tôi cung cấp thông tin chuyên sâu và phân tích về một số cuộc đối thoại chính sách khẩn cấp nhất hiện nay./

RMI USA
INVEST FOR FUTURE GENERATIONS
ROBERT MULLINS INTERNATIONAL
IMMIGRATION SERVICES NETWORK
www.rmiodp.com info@rmiodp.com

BẢO LÃNH ĐỂ ĐẦU TƯ CHO THẾ HỆ TƯƠNG LAI
BẢO LÃNH TẠI ROBERT MULLINS INTERNATIONAL, RMI-RANG MI HỒ SƠ CỦA QUÝ VỊ ĐƯỢC BẢO ĐẢM ĐẾN KẾT QUẢ SAU CÙNG.
CHÚNG TÔI CHUYÊN PHỤ TRÁCH CÁC DỊCH VỤ BẢO LÃNH ĐỊNH CƯ HOẶC TẠM THỜI: DU HỌC, THAM QUAN, TÔN GIÁO, VIỆC LÀM, ĐIỀU CHỈNH TÌNH TRẠNG LƯU TRÚ, NHẬP TỊCH.

- EB-5 ĐẦU TƯ TRỰC TIẾP HOẶC HỖ TRỢ KINH DOANH, HAY GIÁN TIẾP VỚI DỰ ÁN ĐA DỤNG TẠI KHU PHỐ HÀN LOS ANGELES
- L-1A/EB-1C CHIÊU KHẨN DOANH NHÂN LIÊN CÔNG TY GIỮA VIỆT NAM VÀ HOA KỲ
- EB-3 TUYỂN DỤNG NHÂN VIÊN CÓ HẠY KHÔNG CÓ NĂNG KHIẾU, NHẬN VIỆC LÀM VÀ QUYỀN LỢI ĐỊNH CƯ

RMI ARE NOT LAWYERS AND CAN'T GIVE LEGAL ADVICE. RMI KHÔNG PHẢI LUẬT SƯ VÀ KHÔNG CỐ VẤN PHÁP LÝ

9070 BOLSA AVE WESTMINSTER, CA 92683 TEL: 1 714.890.9932 FAX: 1 714.894.0550 (trong khu Hồ Núi Plaza)

779 STORY RD, STE 70 SAN JOSE, CA 95122 TEL: 1 408.294.2888 FAX: 1 408.294.2884 (phía trước West-Market)

6930 65TH ST, STE 105 SACRAMENTO, CA 95823 TEL: 1 916.392.3388 FAX: 1 916.392.7788 (lãnh Báo Lăng)

RANG MI 47 PHUNG KHAC KHOAN P. DA KAO, Q. 1 TEL: 848.3914.7638 FAX: 848.3914.7640

NGƯỜI DI DÂN CÓ DU NHẬP VĂN HÓA CỦA HỌ KHÔNG? (PHẦN 2)

Lê Minh Hải.

Lịch Cấp Chiếu Khán Di Dân tháng 9-2023 có nhiều thay đổi

(Robert Mullins International) Các nền kinh tế định hướng tăng trưởng đòi hỏi tiết kiệm và đầu tư. Sản xuất tiết kiệm tiền là một đặc điểm văn hóa được tiếp tục trong các nhóm người chuyên đến nơi ở mới. Con cháu của những người di dân có hành vi tiết kiệm rất giống với nơi quê cha đất tổ của họ.

Nhìn vào các khoản đóng góp hưu trí của những đứa trẻ người di dân sinh ra ở Mỹ. Các nghiên cứu cho

thấy rằng những điều này tương tự như những gì xảy ra ở các quốc gia tổ tiên của họ.

Hai nhóm người di dân quan tâm nhất đến việc đóng góp cho quỹ hưu trí của họ là Ireland và Ấn Độ. Tiếp theo là những người di dân đến từ Hà Lan và Thái Lan. Người Việt Nam nằm ở nhóm trên trung bình. Những người từ Campuchia, Lào, Mexico và Trung Mỹ có đóng góp ít tiền nhất vào khoản tiết kiệm hưu trí của họ ở Mỹ và ở nước họ. Những người di dân mang theo hành vi tiết kiệm từ quê hương của họ và sau đó truyền hành vi đó cho con cái của họ.

Một số người ủng hộ di dân nhấn mạnh rằng những người di dân sẽ hòa nhập vào "cái nồi lẩu văn hóa" của Mỹ, và nước Mỹ sẽ không khác gì so với trước đây. Nhưng bằng chứng cho thấy điều đó không đúng.

Những người di dân làm cho nền kinh tế của các quốc gia mới của họ rất

giống với các quốc gia mà họ đã bỏ lại. Sự thay đổi kinh tế này là một phần của sự thay đổi văn hóa xảy ra khi những người di dân truyền thụ lại các giá trị quê hương cũ của họ cho con cháu của họ ở vùng đất mới.

Ví dụ: các quốc gia Bắc Âu thường có mức độ tin cậy xã hội và gắn bó cộng đồng cao hơn Nam Âu và mô hình đó được lặp lại ở Hoa Kỳ trong số những người Mỹ có tổ tiên từ các quốc gia đó.

Các nghiên cứu tiếp tục cho thấy rằng một số giá trị và hành vi đặc biệt mà những người di dân mang đến Hoa Kỳ sẽ tiếp tục qua các thế hệ sau. Kết quả là, những người di dân ngày nay sẽ khiến nền văn hóa của Hoa Kỳ thay đổi một cách nghiêm trọng. Điều đó

đúng ở mọi quốc gia.

Lịch Cấp Chiếu Khán Và Chuyển Điện Cư Trú Tháng 09-2023

(1) -IR-1, IR-2, IR-5: Vợ, con vị thành niên, cha mẹ của công dân Hoa Kỳ, luôn luôn hiệu lực

(2) - Điện F-1: Con độc thân, trên 20 tuổi, của công dân Mỹ; Ngày 01/01/2015

(F-1 Xin Chuyển Điện Cư Trú Tại Hoa Kỳ: 01/09/2017)

(3) - Điện F2A: Vợ hoặc chồng và các con nhỏ của thường trú nhân: 01/01/2018

(F2A Xin Chuyển Điện Cư Trú Tại Hoa Kỳ: 01/09/2023)

(4) - Điện F2B: Con độc thân, trên 20 tuổi, của thường trú nhân: Ngày 22/09/2015

(F2B Xin Chuyển Điện Cư Trú Tại Hoa Kỳ: 01/01/2017)

(5) - Điện F-3: Con đã lập gia đình của công dân Mỹ. Ngày 08/01/2009

(F3 Xin Chuyển Điện Cư Trú Tại Hoa Kỳ: 01/03/2010)

(6) - Điện F-4: Anh chị em của công dân Mỹ; Ngày 22/04/2007

(F4 Xin Chuyển Điện Cư Trú Tại Hoa Kỳ: 01/03/2008)

(7) Điện Đầu Tư Định Cư EB-5 (trực tiếp & Gián Tiếp: Hiệu lực ngay)

(8) EB-3 Kỹ năng và lao động: 01/05/2020

(9) -Tu Sĩ-SR: 01/09/2018

Quý độc giả muốn có thêm tin tức cập nhật, xin liên lạc với một văn phòng Robert Mullins International gần nhất: Westminster: (714) 890-9933, San Jose (408) 294-3888, Sacramento (916) 393-3388 Email: info@rmiudp.com Hoặc www.facebook.com/rmiudp

Việt Báo Online phục vụ bạn Bất cứ giờ nào Bất cứ nơi nào trên toàn thế giới vietbao.com

BẠN CÓ BIẾT?

Thương và tội phạm là nhân tố của sự thịnh vượng của người Việt

Mat Thuong Nhin Doi, PO Box 1128, Westminster, CA 92684
714-600-0854

Nhân viên quý vị ghé thăm trong nhà đầu đây để biết tin chi tiết:
www.matbuongnhindoi.org

AZIPOS
YOUR PHONE, YOUR POS, YOUR RESTAURANT

DIỆN THOẠI
MÁY TÍNH BẢNG / IPAD
MÁY TÍNH ĐỂ BÀN
LAPTOP

Mọi thiết bị kết nối Internet đều có thể trở thành máy POS.
Khách hàng đặt món dễ dàng.

714-716-1819
Gọi hoặc quét mã QR/Code để biết thêm thông tin.

Đặt hàng ở bất cứ đâu

BÊN NGOÀI
Khách hàng truy cập App hoặc vào website your-restaurant.com ở bất cứ nơi đâu, khi nào: nhà, văn phòng... để đăng đặt món và tùy chọn theo sở thích với thiết bị có kết nối Internet.

BÊN TRONG
Để đăng chọn món trên điện thoại và thanh toán ngay tại bàn

NHÀ BẾP
Chuẩn bị món dùng theo yêu cầu khách hàng

Gửi trực tiếp đến nhà bếp
Bếp cập nhật món vào hệ thống chỉ với 1 nút bấm

MÁY IN
Mỗi món là 1 phiếu riêng, hiển thị rõ ràng các yêu cầu của món

THANH TOÁN ĐA DẠNG
Apple Pay / Google Pay / NFC / EMV...
Quick Reader Card / QR / Tiền mặt / Thẻ tín dụng

Giải pháp quản lý bán hàng chuyên nghiệp, phần mềm POS theo ngành nghề

NHÀ HÀNG
QUÁN ĂN
QUÁN CÀ PHÊ
QUÁN NƯỚC
FOOD TO GO

AZIPOS tự tin là giải pháp quản lý A tới Z cho nhà hàng, quán ăn, tiệm nước, bán mang đi... từ đặt hàng cho tới hoàn tất, chỉ cần chạm là xong. Mọi thiết bị kết nối Internet đều có thể trở thành máy POS: điện thoại, máy tính bảng, iPad, laptop, máy tính để bàn... Tất cả các trên nền tảng kỹ thuật số để đáp ứng nhu cầu sử dụng linh hoạt của thời đại.

Một chương trình POS tốt cần có những tính năng:

- ☉ Giao diện thân thiện
- ☉ Hoạt động được trên nền tảng di động mobile, iPad...
- ☉ Luôn sẵn sàng mọi lúc, mọi nơi
- ☉ Dễ quản trị
- ☉ Cập nhật nhanh chóng để đáp ứng nhu cầu phát sinh thực tế

714-716-1819
https://azipos.com
17451 Nichols Ln STE A., Huntington Beach, CA 92647

NHÀ SÁCH TỰ LỰC
www.tuluc.com
Toll free: 1-888-204-7749

TRUNG TÂM PHÁT HÀNH
CUNG CẤP SÁCH BÁO, CDs, DVDs, BLUE-RAYS, PHIM ẢNH CHO THƯ VIỆN, TRƯỜNG HỌC TRÊN TOÀN THẾ GỚI
ĐẶC BIỆT: FREE SHIPPING TRONG NƯỚC MỸ ORDER SÁCH TRÊN \$100.00

PHÂN PHỐI CÁC SẢN PHẨM DƯỢC THẢO

TRÀ DINH DƯỠNG ASHITABA
BỘT DINH DƯỠNG 36 ENERGY BOOSTER
BẢO VỆ TIM MẠCH
PHỤC HỒI SỨC KHỎE/ CHỐNG LÃO HÓA

CAIAP0
CBD

CÁC SẢN PHẨM DƯỠNG DA

FACEBOOK: Tu Luc Bookstore
YOUTUBE: Tu Luc Bookstore

14318 Brookhurst St, Garden Grove, CA 92843
Tell: (714) 531 5290
Email: buybooks@tuluc.com | Website : www.tuluc.com

TRẺ KHỎE ĐẸP

MILA D'OPIZ - Kem Tế Bào Gốc của Thụy Sĩ
TỐT NHẤT - Đoạt Giải OSCAR 2014 ở Âu Châu

Không cần Botox
Không cần Giải Phẫu
(Trẻ hóa Da. Săn Chắc Da. Trị Nám, Tàn Nhang)

MỊN MĂNG - TƯƠI SÁNG
Ngay trong 2 tuần đầu qui vị dùng

714.722.5769
MAIN LINE 24 HRS SERVICE
WWW.TREKHOEDEPUSA.COM
9750 BOLSA AVE, WESTMINSTER, CA 92683

MỸ VÀ TRUNG QUỐC CÓ THỂ CHẤM DỨT THỎA THUẬN HỢP TÁC KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT: ẢNH HƯỞNG THẾ NÀO ĐẾN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU?

Cung Đô biên dịch

Thỏa thuận hợp tác khoa học và kỹ thuật kéo dài hàng thập kỷ giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc sẽ hết hạn vào ngày 27 tháng 8 năm 2023. Nhìn bề ngoài, một thỏa thuận ngoại giao sắp hết hạn có vẻ không có ý nghĩa gì. Nhưng trừ khi nó được gia hạn, sự kết thúc lặng lẽ của một kỷ nguyên hợp tác có thể gây ra những hậu quả tai hại cho các công trình nghiên cứu khoa học và đổi mới công nghệ.

Sự đổ vỡ xảy ra sau khi dân biểu Hoa Kỳ Mike Gallagher, R-Wis., lãnh đạo một nhóm trong quốc hội cảnh báo Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ vào tháng 7 năm 2023 hãy cẩn thận khi hợp tác với Trung Quốc. Nhóm này đề nghị để thỏa thuận hợp tác này hết hạn mà không gia hạn, cho rằng Trung Quốc đã đạt được lợi thế quân sự thông qua mối quan hệ khoa học và kỹ thuật công nghệ với Mỹ.

Bộ Ngoại giao đã trì hoãn việc gia hạn thỏa thuận này, chỉ yêu cầu gia hạn vào phút chót để “sửa đổi và củng cố” thỏa thuận.

Hoa Kỳ là một cộng tác viên nghiên cứu quốc tế tích cực và kể từ năm 2011, Trung Quốc đã trở thành đối tác khoa học hàng đầu của Hoa Kỳ, thay thế Vương quốc Anh, quốc gia từng là cộng tác viên thường xuyên nhất của Hoa Kỳ trong nhiều thập kỷ. Chỉ tiêu cho nghiên cứu và phát triển trong nước của Trung Quốc đang ngang bằng với Hoa Kỳ. Sản lượng học thuật trong nước ngày càng tăng cả về số lượng và chất lượng. Theo các nghiên cứu gần đây, khoa học Trung Quốc ngày càng trở nên sáng tạo, gồm nhiều bước đột phá mới.

Là giáo sư của trường đại học Ohio State University, và là nhà phân tích chính sách công, Caroline Wagner nghiên cứu về tác dụng của sự hợp tác quốc tế trong lãnh vực khoa học và kỹ thuật công nghệ cũng như những tác động của nó đối

với các chính sách công. Quan hệ giữa các quốc gia thường được tăng cường thông qua đàm phán và ký kết các hiệp định, và hiệp định này cũng không ngoại lệ. Thỏa thuận hợp tác khoa học và công nghệ giữa hai quốc gia Hoa Kỳ với Trung Quốc đã xây dựng thành công các dự án nghiên cứu chung và lập ra các trung tâm nghiên cứu chung giữa hai nước.

Các nhà khoa học Hoa Kỳ thường có thể làm việc với các đối tác nước ngoài mà không cần có thỏa thuận chính trị. Hầu hết thậm chí còn không biết đến các thỏa thuận ngoại giao được ký kết rất lâu sau khi các nhà nghiên cứu làm việc cùng nhau. Nhưng đây không phải là trường hợp của Trung Quốc, nơi mà thỏa thuận năm 1979 đã trở thành điều kiện tiên quyết và là yếu tố khởi xướng hợp tác.

Đầu Tư Ngoại Giao 40 Năm

Thỏa thuận hợp tác khoa học và kỹ thuật công nghệ Mỹ-Trung là một phần của việc mở cửa lịch sử trong quan hệ giữa hai nước, sau nhiều thập kỷ đối kháng và đồng băng. Tổng thống Mỹ Richard Nixon đã khởi động quá trình bình thường hóa quan hệ với Trung Quốc vào đầu những năm 1970. Tổng thống Jimmy Carter tiếp tục tìm kiếm cái thiện mối quan hệ với Trung Quốc.

Trung Quốc đã tuyên bố cải cách, hiện đại hóa và mở cửa toàn cầu sau thời kỳ bị cô lập căng thẳng kể từ thời Cách Mạng Văn Hóa từ cuối những năm 1950 cho đến đầu những năm 1970. Trong số “bốn hiện đại hóa” có khoa học và kỹ thuật, bên cạnh nông nghiệp, quốc phòng và công nghiệp.

Trong khi Trung Quốc nổi tiếng về mặt lịch sử với việc phát minh ra thuốc súng, giấy và la bàn, Trung Quốc không phải là một cường

quốc khoa học vào những năm 1970. Các nhà ngoại giao Mỹ và Trung Quốc coi việc trao đổi khoa học là một hoạt động ít xung đột, có thể so sánh với trao đổi văn hóa. Họ cho rằng việc bắt đầu bằng một thỏa thuận khoa học không mang tính đe dọa có thể mở đường cho các cuộc thảo luận sau này về các vấn đề nhạy cảm về mặt chính trị hơn.

Vào ngày 28 tháng 7 năm 1979, Carter và Đặng Tiểu Bình đã ký một “thỏa thuận ô dù” trong đó có tuyên bố chung về ý định hợp tác trong lĩnh vực khoa học và kỹ thuật công nghệ, với các chi tiết cụ thể sẽ được phát triển sau.

Những năm sau đó, nền kinh tế Trung Quốc phát triển mạnh mẽ cũng như sản lượng khoa học của nước này tăng trưởng. Khi nền kinh tế Trung Quốc mở rộng, nước này cũng đầu tư vào nghiên cứu và phát triển trong nước. Tất cả điều này đã thúc đẩy khả năng hợp tác khoa học của Trung Quốc – đồng thời hỗ trợ nền kinh tế của chính họ.

Sự hợp tác ban đầu theo Hiệp Định Ô Dù năm 1979 chủ yếu mang tính biểu tượng và dựa trên trao đổi thông tin, nhưng sự hợp tác thực chất đã phát triển theo thời gian.

Một thành tựu quan trọng ban đầu đã đạt được khi hai nước công bố nghiên cứu cho thấy các bà mẹ có thể bổ sung axit folic để ngăn ngừa dị tật bẩm sinh như tật nứt đốt sống trong quá trình phát triển phôi thai. Các quan hệ hợp tác thành công khác đã phát triển năng lực tái tạo, xét nghiệm chẩn đoán nhanh virus SARS và phương pháp sản xuất nhiên liệu hydro sử dụng năng lượng mặt trời.

Các dự án chung sau đó bắt đầu xuất hiện độc lập với các thỏa thuận hoặc viện trợ của chính phủ. Các nhà nghiên cứu liên kết với nhau vì những lợi ích chung

Thỏa thuận hợp tác khoa học kỹ thuật được Đặng Tiểu Bình và Jimmy Carter ký vào năm 1979 trong chuyến viếng thăm của Đặng Tiểu Bình tới Washington. (Ảnh | Cơ quan Lưu trữ Quốc gia Hoa Kỳ qua Wikimedia Commons)

- đây là cách hợp tác khoa học giữa các quốc gia phát triển mạnh mẽ.

Nhiều dự án trong số này được khởi xướng bởi người Mỹ gốc Hoa hoặc công dân Trung Quốc làm việc tại Hoa Kỳ hợp tác với các nhà nghiên cứu ở quê nhà. Trong những ngày đầu tiên của đại dịch COVID-19, những mối quan hệ bền chặt này đã dẫn đến quan hệ Trung-Mỹ ngày càng gia tăng nhanh chóng, hợp tác ứng phó khủng hoảng.

Thời Điểm Xung Đột

Trong suốt những năm 2000 và 2010, hợp tác khoa học giữa hai nước đã tăng lên đáng kể - các dự án nghiên cứu chung được mở rộng, số lượng sinh viên khoa học và kỹ thuật đến thăm tăng vọt và các công trình hợp tác nhận được nhiều sự công nhận hơn.

Tuy nhiên, khi nền kinh tế và thành công về công nghệ kỹ thuật của Trung Quốc phát triển, các cơ quan chính phủ và Quốc hội Hoa Kỳ bắt đầu xem xét kỹ lưỡng thỏa thuận và kết quả của nó. Trung Quốc bắt đầu xây dựng sức mạnh quân sự và với ảnh hưởng chính trị, và với sức mạnh quân sự ngày càng tăng của Trung Quốc, Hoa Kỳ e ngại về hành vi trộm cắp tài sản trí tuệ, vi phạm bí mật thương mại và các lỗ hổng an ninh quốc gia đến từ các mối

quan hệ với Mỹ.

Đạo luật gần đây của Hoa Kỳ, chẳng hạn như Đạo luật Khoa học và CHIPS, là phản ứng trực tiếp trước sự bành trướng đáng kinh ngạc của Trung Quốc. Thông qua Đạo luật Khoa học và CHIPS, Hoa Kỳ sẽ thúc đẩy ngành công nghiệp bán dẫn của mình, được coi là nền tảng để xây dựng các ngành công nghiệp tương lai, đồng thời tìm cách hạn chế khả năng tiếp cận của Trung Quốc với những tiến bộ về AI và điện tử.

Nạn Nhân của Sự Thành Công?

Một số chính trị gia tin rằng thỏa thuận hợp tác khoa học và công nghệ song phương này, được đàm phán vào những năm 1970 như là hình thức hợp tác ít gây tranh cãi nhất - và được gia hạn nhiều lần - giờ đây có thể đe dọa sự thống trị của Hoa Kỳ trong lãnh vực khoa học và kỹ thuật công nghệ. Khi căng thẳng chính trị và quân sự gia tăng, cả hai nước đều cảnh giác với việc gia hạn thỏa thuận, ngay cả khi Trung Quốc đã ký các thỏa thuận tương tự với hơn 100 quốc gia.

Hoa Kỳ đang kẹt trong một thế giới dường như đã không còn tồn tại – một thế giới mà Hoa Kỳ thống trị cả về khoa học lẫn kỹ thuật công nghệ. Trung Quốc hiện dẫn đầu thế giới về các

xuất bản nghiên cứu được công nhận là công trình chất lượng cao và đào tạo ra nhiều kỹ sư hơn Mỹ. Xét về mọi mặt, chỉ tiêu nghiên cứu của Trung Quốc đang tăng vọt.

Ngay cả khi việc gia hạn gần đây dẫn đến một thỏa thuận được đàm phán lại, Mỹ vẫn gửi tín hiệu tới Trung Quốc về sự miễn cưỡng hợp tác. Kể từ năm 2018, số lượng ấn phẩm nghiên cứu chung đã giảm. Các nhà nghiên cứu Trung Quốc ít sẵn lòng đến Hoa Kỳ hơn. Trong khi đó, các nhà nghiên cứu Trung Quốc đang ở Hoa Kỳ ngày càng có xu hướng trở về quê hương mang theo những kiến thức quý giá.

Liệu Hoa Kỳ có nguy cơ bị cắt đứt khỏi hàng ngũ lãnh đạo khi Trung Quốc tiến lên phía trước? Và liệu việc coi khoa học như một nguồn tài nguyên được chia sẻ toàn cầu có giúp cả hai bên tạo ra một thỏa thuận thực sự “đôi bên cùng có lợi” hay không trước căng thẳng Mỹ Trung ngày càng gia tăng.

Cung Đô biên dịch.

Nguồn: “The US and China may be ending an agreement on science and technology cooperation – a policy expert explains what this means for research” của Caroline Wagner đăng trên trang mạng The Conversation.

PUTIN XẾP WAGNER VÀO CHỒNG TÀI LIỆU

Nguyễn Hòa

Có nhiều ý kiến khác nhau về việc thanh lý hai nhà lãnh đạo hàng đầu của nhóm Wagner, nhà tài phiệt Yevgeny Prigozhin và người ngưỡng mộ Đức Quốc xã Dmitry Utkin, và chẳng ai có thể khẳng định điều gì đã xảy ra, nhưng rõ ràng khác hẳn với một Putin nhìn bất lực của những ngày trước, trong khi mảnh vỡ của chiếc máy bay bị bắn rơi của Prigozhin vẫn còn bốc khói trên một cánh đồng gần thành phố Tver, thì một Putin rạng rỡ, vui vẻ đã tham dự lễ kỷ niệm 80 năm chiến thắng Đức Quốc Xã ở Kursk, miền nam nước Nga.

Sau cuộc binh biến thất bại vào tháng 6, Vladimir Putin đã hết mình cùng cố quân lực của mình bằng cách dập tắt mọi phe đối lập trong quân đội Nga. Với cái chết đột ngột của Prigozhin, đội quân đánh thuê của Wagner giờ đây, xét về mọi mặt, đã bị đưa vào lịch sử.

Putin hẳn đã cảm thấy yên ổn hơn trên chiếc ghế quyền lực của mình, khi một lực lượng quân đội mạnh mẽ và không thể kiểm soát được đã bị chặt bỏ. Nhưng đồng thời, phải chăng quyền lực của Putin cũng đã bị thu hẹp khi một số người yêu nước cực đoan và những kẻ hiểu

chiến nổi tiếng nhất ở Nga đã bị thanh trừng.

Chỉ khoảng hơn một tháng qua, cựu sĩ quan FSB Igor Girkin (bí danh Strelkov), người theo lệnh của Putin đã lãnh đạo “những kẻ ly khai” ở Donbass vào mùa xuân năm 2014, đã bị giam giữ trong nhà tù Lefortovo ở Moscow. Girkin đã thực hiện một hành động không thể tha thứ khi công khai chỉ trích Putin về sự kém hiệu quả của chiến tranh Nga trên blog của mình.

Nổi tiếng vì sự tàn bạo ở Syria, Tướng Sergei Surovikin, người đứng đầu lực lượng không quân và từng là tổng tư lệnh cuộc xâm lược Ukraine của Nga, đã mất tích kể từ cuộc binh biến ngày 24 tháng 6. Ông được coi là một trong những quân nhân cấp cao của Nga đã ủng hộ Prigozhin. Surovikin đã chỉ trích Putin về sự thất bại của Wagner.

Và bây giờ là Prigozhin - “người hùng” của vụ thảm sát hàng loạt ở Bakhmut, thành công duy nhất của Nga ở Ukraine trong năm nay - đã thiệt mạng trong một vụ tai nạn máy bay mà theo hầu hết các nhà quan sát, là do Putin ra lệnh thủ tiêu.

Chẳng có gì cần nghi ngờ rằng mục tiêu của Putin là giành chiến thắng trong cuộc chiến ở Ukraine, nhưng cũng đi kèm với quyền lực của ông bị xáo trộn.

Không ai biết chính xác điều gì ẩn sau sự ổn định rõ ràng ở Moscow. Vì vậy, khó có thể dự đoán hậu quả của vụ việc được nhiều người cho là vụ ám sát Prigozhin. Nhiều binh sĩ của Wagner có vẻ bị sốc khi biết thủ lĩnh của họ đã chết - mặc dù lẽ ra họ không nên ngạc nhiên rằng Prigozhin sớm hay muộn sẽ phải trả giá cho sự phản bội của mình. Ở Nga, luật chơi của nhà nước mafia Nga hiện đại - bất cứ ai chống lại người đứng đầu đều phải chết.

Trên mạng xã hội, các đoạn ghi âm cho thấy một số người tự nhận mình là binh lính Wagner đe dọa trả đũa: “Binh lính Wagner cần thảo luận xem nên làm gì trong tình huống này. Chúng tôi nói: bây giờ chúng ta bắt đầu!”

Anton Gerashchenko, cố vấn Bộ Ngoại giao Ukraine, tuyên bố rằng Wagner đang lên kế hoạch cho chiến dịch chống lại Điện Kremlin: “Lính đánh thuê có ý định trả thù Putin và Shoigu (bộ

Trong khi mảnh vỡ của chiếc máy bay bị bắn rơi của Prigozhin vẫn còn bốc khói trên một cánh đồng gần thành phố Tver, thì một Putin vui vẻ, rạng rỡ đã tham dự lễ kỷ niệm 80 năm chiến thắng Đức Quốc Xã trong trận chiến lớn nhất lịch sử ở Kursk, miền nam nước Nga. (Nguồn:Youtube)

trưởng quốc phòng) vì cái chết của thủ lĩnh của họ. Các kênh của Prigozhin tràn ngập những lời kêu gọi trừng phạt những kẻ sát nhân.”

Đội lính đánh thuê Wagner trong nhiều năm đã được Putin xử dụng để gieo rắc cái chết và sự tàn phá ở Syria, Châu Phi và Ukraine. Putin sẽ không ngừng làm những việc này đâu, nhưng sẽ là ai đó không phải Wagner thực hiện chúng trong tương lai.

Chính quân đội riêng của Prigozhin đã vượt qua ranh giới với nỗ lực loại bỏ bộ trưởng quốc phòng trung

thành của Putin, Sergei Shoigu. Putin phản ứng bằng cách bắt đầu giải tán đội lính đánh thuê, từ đó kích động âm mưu đảo chính giữa mùa hè của Prigozhin.

Kể từ đó, Wagner dần bị giải tán và chia tách. Một phần nhỏ hơn của lực lượng đã đến Belarus, nơi họ được cho là đang huấn luyện quân đội địa phương. Những người ở lại Nga được phép ký hợp đồng trong quân đội chính quy của Shoigu.

Putin mất đúng hai tháng để dọn dẹp sau cuộc binh biến và cuối cùng là vụ tai

nạn máy bay tuần qua.

Nhưng vỡ kịch chắc chắn vẫn chưa hạ màn. Cuộc tranh giành quyền lực ở Nga sẽ luôn có những bước ngoặt mới bất ngờ.

Vẫn còn những quân nhân bất mãn - và hàng nghìn tù nhân đang bỏ trốn, cả những kẻ giết người và hiệp dâm - mà Prigozhin đã tuyên dụng vào Wagner vào mùa đông năm ngoái. Trong số họ có thể có nhiều người có lòng báo thù, hoặc cũng có những người có lý do để lo sợ rằng các đặc vụ của Putin sẽ truy lùng họ./

Nguyễn Hòa

CUỘC ĐUA MỚI: HẠ CÁNH XUỐNG MẶT TRĂNG

Tiếng hò reo chiến thắng tràn ngập bộ phận kiểm soát chương trình vũ trụ ở Bengaluru khi tàu đổ bộ Chandrayaan-3 nhẹ nhàng chạm vào bề mặt Mặt Trăng vào thứ Tư. “Ấn Độ đang ở trên Mặt Trăng,” S Somanath, chủ tịch Tổ chức Nghiên cứu Vũ trụ Ấn Độ, mỉm cười và nói, vẻ mặt rõ ràng là nhẹ nhõm.

Cảm giác về lịch sử có thể cảm nhận rõ ràng - không chỉ vì Ấn Độ chỉ là quốc gia thứ tư đáp xuống Mặt Trăng, sau Mỹ, Trung Quốc và Nga - mà bởi vì tàu đổ bộ Vikram của Chandrayaan-3 cũng là quốc gia đầu tiên chạm xuống gần cực nam chưa được khám phá của vệ tinh này.

Chuyến bay này sẽ không phải là cuối cùng. Nửa thế kỷ sau khi kết thúc cuộc chạy đua không gian thời chiến tranh lạnh giữa Liên Xô và Mỹ, một số lượng lớn chưa từng có của các quốc gia đang chuẩn bị cho cuộc phiêu lưu trên Mặt Trăng của riêng mình.

Cuối tuần này, cơ quan vũ trụ Nhật Bản sẽ cố gắng hạ cánh lên Mặt Trăng mà không cần người điều khiển từ xa, trong khi Hàn Quốc cũng đang lên kế hoạch tương tự trong năm nay. Những nước khác như Canada, Mexico và Israel đang có kế hoạch cử máy móc thám hiểm khám phá bề mặt Mặt Trăng. Sáu cơ quan vũ trụ quốc tế đang hợp tác với chương trình Artemis của Nasa, nhằm mục đích đưa con người trở lại Mặt Trăng vào năm 2025. Trong khi đó, Trung Quốc đang lên kế hoạch đưa các phi hành gia của mình lên bề mặt Mặt Trăng vào năm 2030.

Trong những năm 1960, khi Mỹ và Liên Xô chạy đua để trở thành nước đầu tiên đặt chân lên vệ tinh tự nhiên duy nhất của Trái đất, việc thám hiểm Mặt Trăng hầu hết do các chính phủ chi đạo và các cơ quan vũ trụ quốc gia thực hiện. Mặc dù có những lợi ích kinh tế và công nghệ phụ từ các chương trình không gian, việc lên Mặt Trăng chủ yếu là vì niềm tự hào dân tộc.

Hơn nửa thế kỷ sau, các diễn viên và động cơ hành động đã thay đổi. Trong khi hoạt động thám hiểm, bao gồm cả các sứ mệnh Mặt Trăng, vẫn bị chi phối bởi các cường quốc kinh tế lớn, thì việc sử dụng không gian nói chung đã mở rộng tới nhiều quốc gia và công ty tư nhân hơn.

Brian Weeden, giám đốc kế hoạch chương trình tại Secure World Foundation, một tổ chức tư vấn của Mỹ tập trung vào việc sử dụng không gian bền vững, cho biết: “Công nghệ không gian đã giảm rất nhiều về

chi phí và nó đã được thương mại hóa ở một số khía cạnh”.

“Đó cũng là lý do tại sao bạn thấy nhiều quốc gia khám phá phương tiện phóng tên lửa hơn... [và] quan tâm đến không gian. Và khi họ quan tâm đến không gian, Mặt Trăng xuất hiện như một mục tiêu cao cả, nhưng có thể đạt được.” Ngoài uy tín quốc gia - vẫn là một yếu tố quan trọng trong việc đổ bộ lên Mặt Trăng - Weeden cho biết nhiều sứ mệnh đổ bộ lên Mặt Trăng nhằm mục đích xác định “những gì là thực sự hữu ích ở đó”.

“Một số người cho rằng có giá trị quân sự, chiến lược và kinh tế to lớn khi có được sự hiện diện trên Mặt Trăng. Những người khác nghĩ rằng Mặt Trăng có những nguồn lực mà chúng ta cần. Thành thật mà nói, chúng tôi không biết.”

1. Định vị vùng cực

Việc Ấn Độ lựa chọn cực nam Mặt Trăng để đổ bộ là rất có ý nghĩa. Khi sứ mệnh Apollo cuối cùng rời Mặt Trăng vào năm 1972, các nhà khoa học đánh giá Mặt Trăng khá khô cằn và cần cỗi. Nhưng kể từ đó, các cuộc thăm dò đã chỉ ra rằng lượng lớn nước đóng băng và kim loại đất hiếm có thể ẩn giấu trong các miệng hố tối lạnh lẽo ở cực nam.

Cả Trung Quốc và Mỹ đều muốn sử dụng khu vực này làm căn cứ để khám phá những nơi xa nhất của Mặt Trăng, với mục tiêu lâu dài hơn là học cách sống và làm việc trên một hành tinh khác. Nguồn nước quý giá nếu không được sử dụng để uống có thể được phân hủy thành hydro dùng làm nhiên liệu hoặc oxy dùng để thở. Và hy vọng là với sự hiện diện thường xuyên, nhiều tài nguyên quý giá hơn có thể được tìm thấy trên Mặt Trăng để hỗ trợ các sứ mệnh khám phá xa hơn vào không gian sâu.

Jim Free, phó quản trị viên phụ trách phát triển hệ thống thám hiểm của Nasa cho biết: “Mục tiêu của chúng tôi là học cách sống và vận hành trên Mặt Trăng cũng như thực hiện nghiên cứu khoa học trên Mặt Trăng, để khi có thể, chúng tôi sẽ lên Sao Hỏa”.

Đánh giá cao sự sẵn sàng chi tiêu chính trị lớn cho các sứ mệnh Mặt Trăng - riêng Nasa đang chi khoảng 93 tỷ đô la cho Artemis đến năm 2025 - các công ty trên khắp thế giới cũng đang đổ xô vào. Các công ty Mỹ Intuitive Machines và Astrobotic đang cạnh tranh để vận hành chuyến đổ bộ thương mại lên Mặt Trăng đầu tiên trong năm nay sau cuộc đổ bộ ispace của Nhật Bản đã thất bại vào tháng Tư.

Dallas Kasaboski, nhà phân tích của công ty tư vấn vũ trụ NSR và là tác giả của báo cáo Thị trường Mặt Trăng hàng năm, cho biết: “Hiện tại có rất nhiều động lực”. Kasaboski ước tính có hơn 400 sứ mệnh Mặt Trăng công cộng và tư nhân được lên kế hoạch từ năm 2022 đến năm 2032, tăng so với dự báo 250 sứ mệnh so với cùng kỳ chỉ một năm trước. Ông nói, trong khi nhiều chương trình hiện tại - bao gồm cả Ấn Độ - đã được hình thành từ nhiều năm trước, “hai năm qua đã chứng kiến sự phát triển và cam kết mạnh mẽ hơn nhiều đối với các hoạt động trên Mặt Trăng”.

2. Rẻ hơn nhưng vẫn khó khăn

Sự tăng tốc đó được hỗ trợ nhờ chi phí truy cập và vận hành trong không gian giảm nhanh chóng cũng như nhận thức ngày càng tăng về không gian như một lĩnh vực chiến lược.

Nasa ước tính việc phát triển các tên lửa tái sử dụng thương mại như Falcon 9 của SpaceX đã cắt giảm chi phí - tính trên mỗi kg trọng tải - khi phóng vào cái gọi là quỹ đạo Trái đất tầm thấp - tới 95%. Sự tham gia của khu vực tư nhân vào việc phát triển các dịch vụ liên lạc và di chuyển trên Mặt Trăng hứa hẹn sẽ mang lại hiệu quả tương tự.

Bleddyn Bowen, phó giáo sư quan hệ quốc tế tại Đại học Leicester và là tác giả của cuốn sách Nguyên tội: Quyền lực, Công nghệ và Chiến tranh ngoài không gian. “Cuối cùng thì họ cũng đã có công nghệ sẵn sàng để thực hiện việc này.”

Nhưng trong khi ngày nay sức mạnh xử lý được tích hợp trong iPhone lớn hơn khoảng 100.000 lần so với sức mạnh xử lý của chiếc máy tính đưa con người lần đầu tiên đặt chân lên Mặt Trăng, thì việc lên Mặt Trăng vẫn là một công việc mạo hiểm. Bowen nói: “Không gian là nơi của những giấc mơ và những lời hứa tan vỡ. Vẫn cực kỳ khó khăn để có được mọi thứ như ý, vào thời điểm đúng, vào đúng ngày.”

Không có định vị vệ tinh để dẫn đường, cho tàu vũ trụ, không có bầu khí quyển để làm chậm thiết bị đang lao xuống với tốc độ rất cao xuống bề mặt Mặt Trăng. Mặt Trăng đầy những miệng núi lửa và đồng đồ nát và bóng của chúng có thể dễ dàng bị cảm biến đọc sai.

Ấn Độ đã thành công trong tuần này, nhưng chỉ sau khi sứ mệnh trước đó vào năm 2019 thất bại. Vài ngày trước khi tàu Chandrayaan-3 chạm đất, tàu đổ bộ Luna-25 của Nga đã bị mất kiểm soát và bị

Phi hành đoàn của sứ mệnh không gian Thần Châu-15 của Trung Quốc, được phóng vào cuối năm ngoái. Trung Quốc lên kế hoạch đưa phi hành gia lên Mặt Trăng vào năm 2030

roi xuống bề mặt.

Yury Borisov, người đứng đầu cơ quan vũ trụ Nga Roscosmos, đổ lỗi cho sự thất bại của chương trình Mặt Trăng của nước này sau 50 năm gián đoạn. Ông nói: “Kinh nghiệm vô giá mà những người tiên nhiệm của chúng tôi tích lũy được trong những năm 1960 và 1970 thực tế đã bị mất đi khi chương trình bị gián đoạn”.

Nhưng nguy cơ thất bại đã không làm Trung Quốc, Mỹ hay những nước như Ấn Độ nản lòng khi đang tìm kiếm uy tín mà sứ mệnh Mặt Trăng thành công đưa tới. Họ cũng không tỏ ra bận tâm trước sự không chắc chắn về kết quả mà các dự án tốn kém này sẽ mang lại. Đối với nhiều người, lợi thế lớn hơn chính là lợi thế của người đi đầu trong một lĩnh vực mà tiềm năng vẫn chưa được biết đến.

Bowen nói: “Nếu bạn là một cường quốc trên Mặt Trăng, thì bạn sẽ có ảnh hưởng lớn trong việc thiết lập các chi tiết cho việc quản lý Mặt Trăng”. “Việc quản lý Mặt Trăng sẽ là nền tảng cho mọi thứ khác có thể xảy ra trong 100 năm tới và... nếu Mặt Trăng trở nên khả thi hơn về mặt kinh tế thì bạn đã ở tầng trệt rồi.”

3. Quản trị Mặt Trăng

Nỗi sợ thua kém Trung Quốc đã khiến Mỹ phải tập trung lại nỗ lực thám hiểm không gian: từ bỏ Sao Hỏa và quay trở lại Mặt Trăng vào năm 2017. Trong vòng hai năm, Trung Quốc đã chứng tỏ khả năng lên Mặt Trăng của mình với lần hạ cánh thành công đầu tiên trên thế giới ở phía xa của Mặt Trăng.

Giờ đây, Trung Quốc và Mỹ đang nhắm mục tiêu vào cực nam và thậm chí một số địa điểm đổ bộ giống nhau, và kế hoạch của họ đã làm dấy lên lo ngại về xung đột tiềm ẩn.

Tim Marshall viết trong cuốn sách về quyền lực và chính trị trong không gian, Tương lai của Địa lý, viết: “Quyền lực thống trị sẽ có thể cản trở tham vọng của người khác bằng cách chiếm giữ lãnh thổ và cố gắng kiểm soát nó. Người đầu tiên chiếm giữ được sẽ là người đầu tiên tiếp cận

được nguồn tài nguyên tiềm năng của Mặt Trăng.”

Người đứng đầu Nasa Bill Nelson đã cảnh báo vào đầu năm nay rằng Trung Quốc có thể bắt đầu đưa ra yêu sách đối với lãnh thổ trên Mặt Trăng dưới chiêu bài nghiên cứu khoa học. Cáo buộc này đã bị Trung Quốc bác bỏ.

Nhưng những bình luận của ông đã nêu bật nhu cầu cấp thiết phải đưa ra những hướng dẫn quốc tế mới cho việc khai thác Mặt Trăng nếu các sứ mệnh Mặt Trăng theo kế hoạch muốn thành công một cách hòa bình. Thỏa thuận Mặt Trăng năm 1979 chưa được Nga, Trung Quốc hay Mỹ phê chuẩn, thay vào đó họ đã đưa ra các quy tắc riêng được gọi là Hiệp định Artemis. Cả Trung Quốc và Nga đều chưa ký hiệp định này.

David Avino, giám đốc điều hành của công ty kỹ thuật vũ trụ Argotech, công ty có tham vọng phát triển hoạt động kinh doanh trên Mặt Trăng thịnh vượng, cho biết: “Điều rất quan trọng là tất cả các quốc gia lên Mặt Trăng đều yêu cầu một bộ quy tắc và chúng được tuân thủ tốt”.

Nhưng cuộc đua đã bắt đầu. Và nó không còn chỉ là giữa Mỹ và Trung Quốc nữa. Ấn Độ cũng có tham vọng đưa con người vào vũ trụ và phương pháp tiếp cận chi phí thấp của nước này cho đến nay đã tỏ ra rất thành công. Theo báo cáo, sứ mệnh Chandrayaan-3 tiêu tốn tới 73 triệu USD, chỉ bằng một phần chi phí của các cuộc đổ bộ khác.

Chương trình không gian 54 năm tuổi của Ấn Độ ban đầu tập trung vào phát triển trong nước - giúp xây dựng cơ sở hạ tầng thông tin liên lạc, cải thiện hệ thống giám sát cây trồng và cảnh báo bão lốc xoáy. Nhưng các ưu tiên của nó đã thay đổi cùng với sự trỗi dậy của Trung Quốc.

Rajeswari Pillai Rajagopalan, nhà phân tích tại tổ chức nghiên cứu Observer Research Foundation ở New Delhi, cho biết vụ thử tên lửa chống vệ tinh đầu tiên của Bắc Kinh vào năm 2007 “đã dẫn đến sự đồng thuận nhất trí rằng Ấn Độ cần phải làm gì đó để bảo vệ tài sản của mình trong không gian”. Ấn

Độ cuối cùng đã thử nghiệm tên lửa chống vệ tinh của riêng mình vào năm 2019.

Ấn Độ cũng đã tìm cách chống lại sức mạnh của Trung Quốc bằng cách xây dựng quan hệ đối tác thám hiểm không gian, bao gồm các sứ mệnh tiềm năng trong tương lai lên Mặt Trăng với Nhật Bản và tới Sao Kim với Pháp.

Trong quá trình đó, quốc gia này đã xây dựng được khả năng đáng kể trong không gian. “Ấn Độ không phải là một cường quốc không gian mới. Họ đã phóng vệ tinh của riêng mình bằng tên lửa riêng lần đầu tiên vào năm 1980,” Bowen nói.

Nhiệm vụ thành công trong tuần này sẽ củng cố những nỗ lực của Thủ tướng Narendra Modi nhằm thể hiện Ấn Độ là một cường quốc hàng đầu thế giới về kinh tế, công nghệ và quân sự dưới thời thủ tướng của ông, với nghị quyết thương định các nhà lãnh đạo G20 ở New Delhi vào tháng tới và các cuộc bầu cử quốc gia vào năm 2024.

Ngược lại, sự thất bại của Luna-25 đã phủ bóng đen lên uy tín của Nga với tư cách là một cường quốc không gian. Weeden của SWF cho biết: “Trong 15 năm qua, chúng tôi đã thấy rất nhiều lý do để lo lắng về khả năng và sức sống của chương trình không gian của Nga. Tôi không nói rằng chương trình không gian của Nga đã kết thúc, nhưng nó đang trên một quỹ đạo đi xuống trong khi của Ấn Độ thì đang đi lên”.

Bowen chỉ ra rằng trong tất cả các lĩnh vực then chốt cần thiết để thể hiện sức mạnh trong không gian - cơ sở hạ tầng, dịch vụ kinh tế và tình báo quân sự - Ấn Độ đều có khả năng tự cung tự cấp.

“Vì vậy, nếu họ muốn thực hiện một chương trình thám hiểm Mặt Trăng mạnh mẽ - vâng, chương trình này sẽ tốn thời gian và tiền bạc - nhưng họ có thể làm được.”/

Cù Tuấn biên dịch.

Bài gốc từ Financial Times. Bài tiếng Việt từ <https://www.facebook.com/tuan.cu.5>

ĐIỀU TRỊ TỔN THƯƠNG Ở MỘT MẮT BẰNG TẾ BÀO GỐC TỪ MẮT CÒN LẠI

Một nghiên cứu nhỏ sơ bộ cho thấy tế bào gốc của chính bệnh nhân có thể giúp họ phục hồi sau khi một mắt bị tổn thương do hóa chất bán trúng. (Nguồn: pixabay.com)

Theo tờ Smithsonianmag, trong một cuộc phẫu thuật thử nghiệm đột phá, các nhà khoa học đã điều trị cho bốn bệnh nhân bị thương nặng ở một mắt bằng cách cấy ghép tế bào gốc từ mắt còn lại.

Ula Jurkunas, bác sĩ nhãn khoa tại Massachusetts Eye and Ear và là tác giả đầu tiên của nghiên cứu mới, cho biết: “Báo cáo từng trường hợp cụ thể về bốn bệnh nhân cho thấy một số thông số đã có sự cải thiện, đồng thời con đau cũng như các triệu chứng khó chịu đều có giảm bớt.”

Thí dụ, trước khi thực hiện thủ thuật, Phil Durst, một trong bốn bệnh nhân

tham gia nghiên cứu, bị phỏng hóa chất và “bị mất thị lực cùng với những cơn đau đầu liên hồi trong ngày.” Tuy nhiên, hiện nay mắt của ông đã đủ sáng để lái xe.

Theo báo cáo được đăng trên tạp chí Science tuần trước, mặc dù nghiên cứu nhỏ sơ bộ này không nhằm mục đích định lượng mức độ hiệu quả của việc điều trị, nhưng nó đã chứng minh rằng quy trình này có thể thực hiện được mà không có bất kỳ mối nguy hiểm tức thời nào. Một thử nghiệm lớn hơn và dài hạn hơn hiện đang nghiên cứu tính hiệu quả của phương pháp điều trị này.

Jurkunas nói với Science Friday về nghiên cứu sơ bộ: “Tôi nghĩ rằng chúng tôi đã chứng minh rằng việc sử dụng tế bào gốc của chính cơ thể và phát triển chúng rồi đưa chúng trở lại cơ thể bệnh nhân là khả thi và an toàn. Bước tiếp theo, chúng tôi sẽ sử dụng dữ liệu về hiệu quả để chứng minh điều đó.”

Phương pháp điều trị mới nhằm giúp những người bị thiếu tế bào gốc vùng rìa giác mạc (limbal stem cell), một tình trạng có thể dẫn đến đau, mù và mỏng giác mạc hoặc lớp mô trong suốt bên ngoài của mắt. Theo

xem tiếp **ĐIỀU TRỊ** trang 17

CÓ NÊN GIỚI HẠN TUỔI TỐI ĐA ĐỐI VỚI CÁC CHÍNH TRỊ GIA?

Cuộc thăm dò do Associated Press-Trung tâm NORC Center for Public Affairs Research thực hiện hôm đầu tuần cho thấy đa số cử tri Mỹ tin rằng ông Joe Biden, 80 tuổi, đã quá già để làm tổng thống thêm một nhiệm kỳ nữa. Trả lời câu hỏi liệu Biden có quá già để phục vụ thêm nhiệm kỳ 4 năm nữa hay không, 77% số người được hỏi cho biết là già, trong khi 22% nói không. Khi được hỏi câu hỏi tương tự về cựu Tổng thống Mỹ Donald Trump, người trẻ hơn Biden 5 tuổi và đang có ý định tái tranh cử tổng thống 2024, tổng cộng 51% người tham gia thăm dò cho biết Trump đã quá già cho một nhiệm kỳ nữa.

Biden, sắp tròn 81 tuổi vào tháng 11 năm 2023, là tổng thống Hoa Kỳ cao niên nhất khi tại nhiệm. Không chỉ Biden, ngày càng nhiều chính trị gia thuộc hàng ‘lão,’ trong đó có TNS Dianne Feinstein, 90 tuổi, là người cao niên nhất tại Thượng Viện và giữ chức TNS từ năm 1992.

Nhiều người tự hỏi liệu bà Feinstein có thể hoàn thành tốt công việc của mình hay không, vì đã có nhiều lần bà phát biểu bị vấp. Ngày 27 tháng 7 năm 2023, TNS Feinstein bắt đầu đọc những bình luận được soạn sẵn trong cuộc bỏ phiếu điều trần về vấn đề phân bổ ngân sách của Thượng Viện, cho đến khi đồng nghiệp thuộc Đảng Dân Chủ, TNS Patty Murray, thì thăm với bà, “Bà nói ừ thôi là được rồi.”

TNS Feinstein cũng vắng mặt trong thời gian dài vì đủ thứ bệnh tật, bao gồm cả bệnh zona và viêm não, từ tháng 2 đến tháng 5 năm 2023. Sau đó, bà nói với các nhà báo rằng bà “vẫn còn” và chỉ làm việc tại nhà trong thời gian bị bệnh.

Vào tháng 7 năm 2023, TNS Mitch McConnell, 81 tuổi, im bật và đứng hình khi phát biểu trước giới báo chí. Các phụ tá che ông khỏi camera. Sau đó, khi các nhà báo hỏi thăm, McConnell chỉ đáp là “Tôi ổn.”

Những sự việc như vậy

Tiếp **ĐIỀU TRỊ** trang 16

Columbia University, tình trạng này xảy ra khi các tế bào gốc vùng rìa giác mạc – một phần xung quanh giác mạc – không thể phục hồi hay không thể tái tạo lại bề mặt giác mạc sau khi bị chấn thương, chẳng hạn như do phỏng hóa chất, nhiễm phóng xạ hoặc nhiễm độc.

Các chấn thương mắt đôi khi có thể được điều trị bằng ghép giác mạc, nhưng nếu bệnh nhân bị thiếu tế bào gốc vùng rìa giác mạc, thì việc ghép giác mạc sẽ không có hiệu quả.

Hiện nay, các loại cây ghép tế bào gốc vùng rìa giác mạc khác đều có nhược điểm – hoặc là phải thực hiện sinh thiết một phần lớn từ mắt khỏe mạnh của bệnh nhân, có thể gây nguy hiểm cho mắt đó, hoặc cần có tế bào hiến tặng và có thể không phù hợp.

Trong nghiên cứu mới, các nhà nghiên cứu đã lấy một mẫu sinh thiết nhỏ từ rìa giác mạc của mắt khỏe mạnh, rồi tách tế bào gốc ra khỏi mô sinh thiết. Sau đó, họ nuôi tế bào gốc trong phòng thí nghiệm trong vài tuần trước khi cấy chúng vào mắt bị thương của bệnh nhân.

Thử nghiệm được thực hiện trên 5 bệnh nhân và có 4 người đã được cấy ghép. Một trường hợp còn lại, các tế bào được sinh thiết không phát triển thành công trong phòng thí nghiệm nên

đặt ra câu hỏi: Liệu các chính trị gia có quá lớn tuổi để tiếp tục làm chính trị gia? Liệu có nên định ra tuổi nghỉ hưu bắt buộc đối với các viên chức điều hành đất nước, chẳng hạn như tổng thống và TNS, hay không?

Dù người ta có quan điểm thế nào về đạo đức trong giới hạn độ tuổi đối với các chính trị gia, biểu quyết vẫn là cách chính để đưa quan điểm trở thành thực tế.

Các yêu cầu về độ tuổi tối thiểu

Yêu cầu đối với các ứng cử viên tổng thống Hoa Kỳ không thay đổi kể từ năm 1789, khi Hiến Pháp ra đời. Vào thời đó, mức tuổi thọ trung bình là khoảng 34 tuổi – nhưng có sự khác biệt rất lớn giữa nô lệ và người tự do.

Ngày nay, tuổi thọ trung bình của người dân Hoa Kỳ là 79 tuổi, nhưng nó có khuynh hướng cao hơn nhiều đối với các chính trị gia, thường là những người tương đối giàu có và được chăm sóc sức khỏe tốt.

Ở Hoa Kỳ, một người cần phải từ 35 tuổi trở lên mới có thể trở thành Tổng thống, phải ít nhất 25 tuổi mới được vào Hạ Viện, còn độ tuổi tối thiểu để vào Thượng Viện đã tăng nhẹ lên 30.

Vậy còn độ tuổi tối đa?

Năm 1967, Hoa Kỳ ra luật cấm phân biệt tuổi tác ở nơi làm việc.

Các chính trị gia lãnh đạo đất nước có nên là một ngoại lệ?

Theo một cuộc thăm dò của YouGov năm 2022, 58% người dân Hoa Kỳ muốn có độ tuổi tối đa cho các chính trị gia. Những người ủng hộ giới hạn độ tuổi thường cho rằng các chính trị gia không nên nắm giữ chức vụ tới hơn 70 tuổi. Chưa rõ làm thế nào để mức giới hạn độ tuổi có thể trở thành hiện thực. Nếu điều đó xảy ra, 71% TNS Hoa Kỳ hiện tại sẽ phải ‘rời ghế.’

Càng ngày càng xuất hiện nhiều câu hỏi về việc liệu một người có thể quá già để giữ chức vụ công hay

không thể cấy ghép. 4 người thực hiện cấy ghép được theo dõi trong 12 tháng. 2 người có thị lực được cải thiện, 2 người còn lại chuẩn bị cho giác mạc.

Julie Schallhorn, bác sĩ nhãn khoa tại University of California, San Francisco, người không tham gia vào nghiên cứu, cho biết nghiên cứu mới là một bằng chứng khái niệm “thực sự thú vị.” Bà nói: “Đó là một tình trạng rất khó điều trị. Hiện nay thực sự không có bất kỳ giải pháp tốt nào cho tình trạng này.”

Theo Jurkunas, mỗi năm có khoảng 1,000 người ở Hoa Kỳ bị tổn thương ở một mắt nhưng không thể ghép giác mạc. Dù vậy, vì phương pháp điều trị thử nghiệm liên quan đến việc lấy tế bào gốc từ mắt khỏe mạnh nên nó sẽ không có tác dụng đối với những người bị tổn thương ở cả hai mắt.

Giai đoạn tiếp theo của nghiên cứu sẽ có 15 bệnh nhân, theo dõi trong 18 tháng. Sezen Karakus, bác sĩ nhãn khoa tại Johns Hopkins University School of Medicine, cho biết phương pháp điều trị mới “rất hứa hẹn và hy vọng nếu thành công, nó sẽ là một lựa chọn tốt cho những trường hợp phức tạp.”

Mua báo, đọc báo là góp phần bảo vệ phẩm giá của chữ Việt, người Việt.

không, bởi vì người ta ngày càng sống thọ hơn, không chỉ ở Hoa Kỳ mà trên khắp thế giới.

Những lập luận đạo đức về giới hạn độ tuổi

Việc xem xét giới hạn độ tuổi đối với các chính trị gia cấp cao đặt ra một số câu hỏi về vấn đề đạo đức khó mà có câu trả lời rõ ràng.

Giữ chức vụ mà bất chấp vấn đề sức khỏe có thể đe dọa an toàn công cộng. Một tổng thống Hoa Kỳ nắm giữ quyền lực to lớn – bao gồm cả khả năng khai hỏa vũ khí hạt nhân. Các thành viên Quốc Hội thì chịu trách nhiệm đưa ra luật, tuyên chiến và kiểm soát thuế và chi tiêu.

Những người ủng hộ việc cho nghỉ hưu bắt buộc lập luật rằng người cao niên cũng đã từng có khoảng thời gian ‘vẫy vùng’ rồi.

Nhưng nếu mục tiêu là mang lại sự công bằng cho mọi người, thì tại sao không giới hạn số năm làm việc? Tuy nhiên, giống như giới hạn độ tuổi, giới hạn số năm làm việc sẽ ảnh hưởng đến những người lao động cao niên – và một số người cho rằng đó là sự phân biệt đối xử bất công.

Ngay cả khi không có giới hạn về độ tuổi, tuổi tác vẫn có thể cảnh báo các yếu tố liên quan khác, như sức khỏe.

Khi mọi người già đi, họ phải đối mặt với nguy cơ mắc bệnh mãn tính cao hơn và mắc nhiều bệnh hơn. Các vấn đề về sức khỏe có thể cản trở hoạt động hàng ngày và khiến các chính trị gia cao niên có khả năng thực hiện công việc kém hơn – thí dụ như bị vấp ngã.

Kiểm tra sức khỏe – hoặc thậm chí tốt hơn là kiểm tra

hiệu suất công việc – là một lựa chọn khác. Các cuộc kiểm tra đều đặn ở mọi lứa tuổi sẽ tránh được định kiến phân biệt tuổi tác.

Biden trải qua cuộc kiểm tra sức khỏe thường niên và được coi là “đạt chuẩn để thực hiện nhiệm vụ” (fit for duty). Vậy thì hai TNS Feinstein và McConnell có nên tuân theo cùng tiêu chuẩn không? Điều đó lại đặt ra một câu hỏi hóc búa, điều gì sẽ xảy ra nếu các bác sĩ nhận định một chính trị gia không đủ sức khỏe và khả năng tại vị?

Lập luận về đạo đức đối với giới hạn độ tuổi

Kiểm tra sức khỏe khác với nghỉ hưu bắt buộc.

Ở các nước phương Tây, người ta không nghỉ hưu vì không làm việc được nữa – việc nghỉ hưu không tương quan với sự suy giảm thực tế về năng lực thể chất hoặc trí tuệ.

Thay vào đó, sức khỏe có khuynh hướng suy giảm sau khi người ta nghỉ hưu.

Những người phản đối việc nghỉ hưu bắt buộc cho rằng việc bắt buộc nghỉ hưu sẽ tạo ra chủ nghĩa phân biệt tuổi tác hoặc những định kiến tiêu cực về tuổi tác.

Các chuyên gia đã chỉ ra rằng không phải ai già cũng giống nhau, và sự lão hóa sinh học – như sự hao mòn về thể chất – khác hoàn toàn với lão hóa theo thời gian (chronological aging).

Ngoài việc ‘quơ đũa cả nắm’ đối với những người cao niên, việc bắt buộc nghỉ hưu còn vi phạm nguyên tắc bình đẳng. Những người có khả năng thực hiện công việc như nhau đều xứng đáng có cơ hội tiếp tục làm việc như nhau, không phụ

WASHINGTON, DC - 11 THÁNG 5: Thượng nghị sĩ Dianne Feinstein (D-CA) tham dự phiên điều trần kinh doanh của Ủy ban Tư pháp Thượng viện tại Capitol Hill ngày 11 tháng 5 năm 2023, Washington, DC. Đây là phiên điều trần đầu tiên của Feinstein sau khi bà dành thời gian điều trị bệnh zona và vẩy mắt tại Thượng viện gần ba tháng. Ảnh của Drew Angerer/Getty Images.

thuộc vào các yếu tố không liên quan đến hiệu suất công việc, chẳng hạn như chủng tộc hoặc bản dạng giới.

Trong khi đó, những người ủng hộ chế độ nghỉ hưu theo độ tuổi cho rằng chính sách này đối xử bình đẳng với mọi người theo thời gian, vì ai rồi cũng phải già. Tuy nhiên, những người khác không đồng ý, nhấn mạnh rằng quan điểm về bình đẳng là tạo ra một cộng đồng bình đẳng giữa người và người, không phân biệt đối xử kể cả với người cao niên.

Quyết định thuộc về người dân

Những người ủng hộ giới hạn độ tuổi tối đa cho tổng thống và các thành viên Quốc Hội đã phát động các chiến dịch lấy chữ ký trực tuyến trên Change.org. Nhưng những nỗ lực này sẽ đòi hỏi phải sửa đổi hiến pháp, và chưa tạo ra sự thu hút đặc biệt.

Hai TNS Đảng Cộng Hòa cũng đề nghị sửa đổi Hiến

pháp Hoa Kỳ vào năm 2023, cho phép các TNS chỉ được tại vị hai nhiệm kỳ 6 năm và các thành viên Quốc Hội tại vị 3 nhiệm kỳ hai năm. Các đề xuất trước đây nhằm đặt ra giới hạn nhiệm kỳ đã bị Quốc Hội bỏ phiếu bác bỏ.

Ở cấp tiểu bang, có 16 tiểu bang giới hạn số lượng nhiệm kỳ đối với các nhà lập pháp – nhưng không nhất thiết là do vấn đề tuổi tác. Giới hạn độ tuổi đang được xem xét ở South Dakota. Trong năm 2024, tiểu bang này sẽ bỏ phiếu biểu quyết một biện pháp để sửa đổi hiến pháp của bang và đặt ra giới hạn 80 tuổi đối với các ứng cử viên Quốc Hội.

Bởi vì chính phủ đặt ra độ tuổi tối thiểu để được vào Quốc Hội và giữ chức vụ Tổng thống, vậy có nên có độ tuổi tối đa không? Đây vẫn là một câu hỏi mở. Trong một nền dân chủ, người dân chúng ta quyết định bằng cách bỏ phiếu./

Nguyễn Hòa tổng hợp.

SBTN 57.22

SAIGON BROADCASTING TELEVISION NETWORK

SBTN băng tần 57.22 bao phủ các vùng
Orange County & Los Angeles County

XEM MIỄN PHÍ
CHỈ CẦN ANTENNA

SBTN băng tần 57.22 Orange County/Los Angeles

Mọi quảng cáo và bảo trợ xin liên lạc

714-636-1121 | 714-902-5869

sbtn@sbtn.tv

57.22 công suất mạnh, chất lượng,
hình ảnh đẹp, rõ nét.

XEM MIỄN PHÍ, CHỈ CẦN ANTENNA

Trong khi chúng ta trở lại mùa tựu trường, điều gì **mới** đang xảy ra tại các trường công California...

...chúng được gọi là Trường Học Cộng Đồng.

Gia đình, học sinh, nhà giáo và cộng đồng, tất cả cùng chung một quyết định.

Lớp học được thiết kế quanh nhu cầu của học sinh.

Tư vấn, Sức khỏe Tâm thần, Chăm sóc Trẻ em và Giáo dục Phụ huynh.

Tăng cường sự tham gia của học sinh và thu hẹp khoảng cách thành tích.

CTA CALIFORNIA
TEACHERS
ASSOCIATION

Trường Học Cộng Đồng California
— Hình Dạng Lại Giáo Dục Công.

Tìm hiểu thêm tại
[CTA.ORG/COMMUNITYSCHOOLS](https://cta.org/communityschools)

**KHỞI SỰ.
QUẢN LÝ.
PHÁT TRIỂN.**

Cơ Quan Quản Lý
Doanh Nghiệp Nhỏ (SBA) có thể giúp
doanh nghiệp nhỏ của quý vị.

Muốn nâng tầm doanh nghiệp nhỏ của mình?
SBA có thể chỉ dẫn quý vị cách thực hiện với tài
liệu hỗ trợ, cố vấn, các giải pháp tiếp thị miễn
phí và nhiều nữa. Cơ hội nhiều vô kể.

Ghé
sba.gov/cnpp-vi

SBA U.S. Small Business
Administration